

...що дообразу вуквицею у' проодкау'
Бавде яко дружили,
Хто мову роднаго народа
Насалом лавицею дарали...
Дик дружайце, як збавице, што бавице,
в і што казавице,
нога збавице,

“ НВиццє має –
выток нагуццязь...”

ДУК “Горацкая раённай бібліятэчная сетка”

Цэнтральная бібліятэка імя Максіма Гарэцкага

“*Нвыццё маё –
выток нагуццяў...*”

да 80-годдзя з дня нараджэння
члена Саюза беларускіх пісьменнікаў
Лідзіі Андрэевай

біябібліяграфічны даведнік

Горкі 2020

“Жыццё маё – выток пачуццяў...” : біябібліяграфічны даведнік да 80-годдзя з дня нараджэння члена Саюза беларускіх пісьменнікаў Лідзіі Андрэевай / ДУК “Горацкая раённая бібліятэчная сетка” ; Цэнтральная бібліятэка імя Максіма Гарэцкага ; [складальнік Н. Дылькова ; камп’ютарны дызайн А. Марозавай ; адказы за выпуск І. Пачэкіна]. – Горкі, 2020. – 86 с.

Біябібліяграфічны даведнік “Маё жыццё – выток пачуццяў...” прысвячаецца 80-годдзю з дня нараджэння мясцовай паэтэсы, члена Саюза беларускіх пісьменнікаў, члена народнага літаратурнага аб’яднання “Роднае слова” пры ДУК “Горацкі раённы гісторыка-этнаграфічны музей” Лідзіі Андрэеўны Мініч (Андрэева).

У даведніку прыводзяцца біяграфічныя звесткі, выказванні і паэтычныя прысвячэнні паэтэсе. Тут змешчаны поўныя тэксты артыкулаў мясцовых аўтараў, прысвечаныя літаратурнай дзейнасці паэтэсы, прыводзіцца спіс вершаў, якія былі пакладзены на музыку. Таксама асобным раздзелам падаецца бібліяграфія творчасці паэтэсы. Яна змяшчае бібліяграфічныя апісанні на кнігі, асобныя творы, змешчаныя ў зборніках і перыядычным друку, і таксама на артыкулы аб творчасці ў перыядычных выданнях за перыяд з 1990 па 2019 гг.

Унутры раздзелаў “Творы ў перыядычным друку” і “Літаратура аб жыцці і творчасці” матэрыялы размяшчаюцца ў храналагічным парадку. Апісанні артыкулаў з невыразнымі загалоўкамі раскрываюцца.

Біябібліяграфічны даведнік забяспечаны дапаможнымі паказальнікамі: імянным, геаграфічным, загалоўкаў і спісам выкарыстаных крыніц.

Выданне адрасуецца ўсім, хто цікавіцца літаратурным жыццём Горацкага краю, у т.л. і творчасцю Лідзіі Андрэевай.

Горацкая раённая бібліятэка імя М. Гарэцкага, 2020

Выказванні і прысвячэнні.....	6
Жыццёвы і творчы шлях.....	14
Узнагароды.....	16
Аб творчасці.....	19
Агейчык А. “Хай будзе невычэрпнай тая крыніца”.....	19
Дзеружкова Л. Душы крыніца жыватворная.....	20
“Твой, Радзіма, пасаг берагу...”.....	22
Дзетліковіч П. Лидия Андреева: “Спешу сказать...”.....	24
Легенды Элады.....	26
Акрылёнасць верша Лідзіі Андрэевай.....	27
Драздойская В. Паэма пра Горацкі край.....	30
Кіммель В. “Я пішу – і ад любасці верш мой ідзе”.....	33
Куніцкая А. М. З любоўю да жыцця і да паэзіі.....	35
Ліўшыц У. “Заўсёды імкнулася рабіць нешта дзеля роднай мовы”.....	38
Малько Г. “Пакуль жыву – дабро нясу”.....	42
Середникова Г. Чтоб не иссякла животворная криница....	50
Поэзия и проза жизни Лидии Минич.....	51
Студнёва М. Знаёмцеся – “Атожылкі”.....	55
Уладзімірава Т. І боль, і мары, і любоў.....	57
Уласенка М. Хождение по наукам.....	58
Новае жыццё Лідзіі Мініч.....	62
Фотагалерэя.....	64
Аўтарскія зборнікі	70
Публікацыі ў калектыўных зборніках.....	73
Вершы, пакладзеныя на музыку.....	76
Творы ў перыядычным друку.....	77
Публіцыстыка.....	80
Літаратура аб жыцці і творчасці.....	81
Імяны паказальнік	84
Геаграфічны паказальнік.....	85
Паказальнік загаловаў.....	85
Спіс выкарыстаных выданняў.....	86

Выказванні і прысвятэнні

Паэзія Лідзіі Андрэвай чыстая, як настоенае на зёлках баравое паветра, і празрыстая, як ранішнія росы. У яе вершах цесна знітаваны і пераплецены і радасць і боль. У іх не забытаешся, як у нейкім мудрагелістым лабірынце, бо вершаваныя радкі не кружляюць па абсягах думак і пачуццяў, а пад мернае рытмічнае перагукванне слоў выводзяць нас на шырокі прасцяг над нашым існаваннем у гэтым складаным і супярэчлівым свеце.

Анатоль Зэкаў, член Саюза пісьменнікаў Беларусі,
лаўрэат літаратурных прэмій імя Васіля Віткі і “Залаты Купідон”

“Кожны чалавек мае права на выказванне думак, на раскрыццё душы. І асаблівая каштоўнасць у яднанні думак і пачуццяў з падзякай Радзіме і людзям. Дзякую вам за радкі з намерамі дабыні і адказнасці: “Каб звацца беларусамі заўсёды, Нясіце слова роднае народу”.

Аляксандр Клячкоў,
прафесар БДСГА

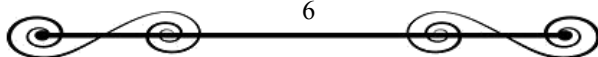
Лідзія Андрэўна вельмі сур’ёзна ставіцца да такой справы як паэзія і добрасумленна працуе не толькі над зместам, але і над формай верша. Яна адолела такія жанры і формы як паэма, санет, акрасанет, рандо, актава, трыялет. На суд чытача вынесла і пераклады вершаў вядомых рускіх паэтаў, а таксама раманаў і песень 19 стагоддзя. І таксама прадставіла некалькі вершаў з рускага перакладу старажытнакітайскай паэзіі.

Адметна тое, што Лідзія Андрэўна душой хварэе за сваё роднае, спрадвечнае, беларускае. Таму яе часта запрашаюць у школы і студэнцкія аўдыторыі на паэтычныя сустрэчы. Яна актыўная ўдзельніца рэспубліканскіх, абласных і раённых фестываляў і конкурсаў: Рэспубліканскага свята “Дзень беларускага пісьменства і друку”, абласнога фестывалю паэзіі і аўтарскай песні “Пісьмянкоў луг”, раённага агляду-конкурсу мастацкай самадзейнасці працоўных калектываў “Працуй і спявай, наш Горацкі край” і іншых. Яе заўсёды з цікавасцю слухаюць і дзіцячая, і дарослая аўдыторыя: яна здольна закрануць за жывое, бо ў гэтым слове яе перажыванні, яе душа, яе жыццё.

Людміла Дзеружкова,
кіраўнік народнага
літаратурнага аб’яднання “Роднае слова”

Паэзія Лідзіі Андрэвай надзвычай арыгінальная, багатая ў тэматычным і вобразным плане з’ява. У ёй знайшло глыбокае асэнсаванне і адлюстраванне нашага складанага жыцця з перажываннямі сучасніка памяццю вайны, узаемаадносінамі асобы, прыроды і грамадства, мараллю і этыкай, праблемамі адраджэння нацыянальнай свядомасці, духоўных традыцый. Творы паэтэсы маюць не толькі выхаваўчае, але і пазнавальнае значэнне.

Лідзія Андрэва пастаянна сустракаецца з вучнямі (яна любіць гэтую

аудыторыю), шчыра з імі размаўляе, адказвае на іх пытанні. Цікава і захапляльна праходзяць такія сустрэчы.

Зусім нядаўна паэтка была госцем у ДУА “Сярэдняя школа №4 г. Горкі”. Вучнямі гэтай установы была напісана даследчая работа па тэме “Тэматычная разнастайнасць лірыкі Лідзіі Андрэевай”, узятая інтэрв’ю з паэткай. Кожны год Лідзія Андрэева госць на літаратурных сустрэчах з вучнямі школы. У распрацоўцы знаходзяцца даследчая работа вучняў 7 класа па тэме: “Мастацкія тропы і іх роля ў лірыцы Лідзіі Андрэевай” (паводле зборніка вершаў “Жыватворная крыніца” і даследчая работа “Гумар у творчасці Лідзіі Андрэевай” (паводле зборніка “Мая сям’я ад А да Я”).

Мы лічым, што Лідзія Андрэева – выдатны прадстаўнік сучаснай беларускай паэзіі. Лірыка паэтэсы заслугоўвае таго, каб яе вывучалі і даследвалі.

Алена Белкіна,
настаўнік вышэйшай катэгорыі
ДУА “Сярэдняя школа №4 г. Горкі”.

Водгукі навучэнцаў Горацкага педагагічнага каледжа пасля сустрэчы з Лідзіяй Андрэевай (2018)

Добры дзень, Лідзія Андрэева! Я вітаю вас з маім добрым настроем, якое засталася ў мяне пасля вашага прыезду ў наш каледж. Я ведала пра вас, таму што многія настаўнікі ў маёй школе распавядалі аб цудоўнай паэтцы. Маё першае ўражанне ад гэтай сустрэчы – шчасце. Мне вельмі моцна хацелася ўсміхацца, калі я глядзела на вас. І я ўсміхалася. Ваша жыццярадаснасць і стойкасць таксама ўразілі мяне. Я вельмі рада, што вы прыехалі. Пасля сустрэчы я захацела бліжэй даведацца пра вашу творчасць.

Дзякуй вам за ўсё!

Трошкі замарыўшыся пасля тыдня вучобы, я зайшла ў актавую залу і амаль адразу зразумела, што будзе нешта цікавае. Гэта было не проста пазакласнае мерапрыемства, а жыццёвы ўрок. За ўвесь час майго прыбывання на сустрэчы я зарадзілася пазітывам ад Вас, шаноўная Лідзія. Самым прыемным для мяне стала, што вы, ня гледзячы на розніцу ў пакаленнях, падзяліліся сваім каштоўным вопытам з жыцця. Пасля сустрэчы я зацікавілася вашай творчасцю і ў мяне з’явілася жаданне мець доўгае, цікавае, рознакаляровае жыццё. Цяпер у мяне ёсць маленькая мара: напоўніць сваё жыццё знаёмствамі з пісьменнікамі, мастакамі, спявакамі. Хачу Вам падзякаваць за прыемна праведзены час. З нецярпеннем чакаю калі вы прыедзеце да нас ізноў. Дзякуй!

Быкава Дар’я
1 “А” група.

Добры дзень, паважаная Лідзія Андрэеўна, я вельмі рада, што вы знайшлі час і прыехалі ў Горацкі педагагічны каледж. Гэта ўжо была мая другая сустрэча з вамі.

Першая сустрэча адбылася ў Раднянскай сярэдняй школе Клімавіцкага раёну, у якой я вучылася дзевяць гадоў. Лідзія Андрэеўна, вы вельмі добра спяваеце. Калі вы заспявалі ў нас на сцэне, гэта было вельмі цудоўна. Мне гэта вельмі падабаецца. А яшчэ мне вельмі падабаецца ваш верш “Балада пра матулю”, які даводзіць да слёз. Лідзія Андрэеўна, вы нарадзіліся ў вёсцы Рэкта Клімавіцкага раёну і калі мне гэта казалі, то аказваецца, што мы з вамі зямлячкі. Я жыву ў вёсцы Сідараўка, у дзвух кіламетрах ад вёскі Судзілы, у якую вы хадзілі ў школу. Лідзія Андрэеўна, вы пішаце такія цудоўныя вершы, а некаторыя з іх амаль бяруць за душу. Паважаная Лідзія Андрэеўна, я жадаю вам шчасця, здароўя, каб вы жылі вельмі доўга і радавалі нас сваімі новымі і цудоўнымі вершамі. Да наступнай сустрэчы.

З павагай ад Ціханойскай Елізаветы.

Прывітанне, Лідзія Андрэева!

Хацелася б выказаць Вам словы падзякі за тое, што Вы такая, якая ёсць і светлая, цёплая, эстэтычная і натхняльная! Вы з першых хвілін сустрэчы дзеліцеся сваёй незвычайнай аўрай, прастатой і лёгкасцю, любоўю да нас, такіх розных і нібыта родных, студэнтаў.

Здаецца, Вы ведаеце патаемныя куточкі кожнага з нас і стараецеся зазірнуць туды і памагчы, прынесці святла і лёгкасці. Раскрываючы перад намі сваю душу, свій няпросты лёс, рыхтуеце нас да жыцця складанага, няпростага, поўнага шэрасці, але паказваеце, што ўсё ж такі ёсць яшчэ, засталася тое мілае і сардэчнае, што трэба бачыць, рабіць тое, што падказвае сэрца. І канешне ж, не трэба забываць пра свае родныя, такія непаўторныя куточкі, куды заўсёды хочацца вярнуцца.

Вялікі Вам Дзякуй!

Сказаць Вам шчыра, за гэты час, пакуль я бачыла вочы Лідзіі Андрэеўны, хай здалёку, але як яна глядзела на нас, з якой добрай і адкрытай душой... Яна безумоўна глыбокі і начытаны чалавек, і яна сапраўды закранала ў нас нешта, да чаго ніхто не мог дабрацца. Гэта сапраўды той чалавек, з якім можна пагаварыць пра ўсё, яна заўсёды зразумее і дасць надзейны савет, яна не адмовіць у дапамозе, калі чалавек у ёй мае патрэбу. Яна настолькі зацікавіла мяне сваім жыццём, што мне хацелася вярнуцца ў старыя часы.

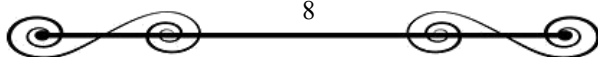
Яшчэ мне вельмі спадабаўся момант, калі яна чытала верш... Гэта было нешта! Я не ведаю, як гэта апісаць, але я з заміраннем сэрца яго слухала...

А яшчэ яна спявае вельмі прыгожа, дай Бог кожнаму такі голас...

Шчыра сказаць, спачатку, калі я ішла туды, я думала будзе сумна і для мяне не цікава... Але не... Гэта нельга параўноўваць з тым, калі да нас хтосьці прыязджае, і ты сядзіш, думаючы, хутчэй бы адтуль выйсці.

З Лідзіяй Андрэеўнай усё было па іншаму... Наогул я ўжо сказала, што хацела, бо пра гэта можна гаварыць заўсёды. Самае галоўнае я хачу сказаць, дакладней пажадаць, Вам самае галоўнае здароўе, што як ніяк патрэбна нам у нашым жыцці, як не яно. Усё, што Вам трэба, я лічу ў Вас ёсць. Галоўнае – ніколі не падайце духам, заставайцеся заўсёды такой прыгожай і стыльнай. З нецярпеннем чакаю сустрэчы з Вамі!

Вялікі Дзякуй за ўсё!!!

Паважаная Лідзія Андрэеўна.

Мне вельмі спадабалася наша з вамі сустрэча. А вашы вершы закрунулі нешта ў маёй душы. Я не чакала, што вершы будуць такімі. Сумленнымі, адкрытымі, але яны моцна ЖЫВЫЯ настолькі, што хочацца плакаць ужо на першых радках, таму што шчырыя, таму што сапраўдныя і ўжо душой адчуваць можна пра што яны будуць.

Дзякуй, Вам!

Дзякуй за прыгожыя словы, шчырасць і творчасць. Як тая кніга, застанеся ў душы – буду звяртацца да Вас у думках. І не сумнявайцеся: вершы кранальныя, прыгожыя, жывыя.

Дарагая Лідзія Андрэеўна! Вельмі добра, што вы да нас прыехалі і падзяліліся з намі сваім вопытам.

Вы далі паняцце кожнаму з нас, што ня позна для сябе нешта новае адкрываць. І сталі для некаторых прыкладам.

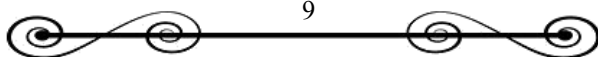
Вельмі прыемна, што вы падзяліліся сваімі творами з намі, яны мне вельмі падабаліся. А таксама расказалі пра сваё дзяцінства і праспявалі нам, было прыгожа.

Пішыце больш твораў і дзяліцеся імі з намі. Мы Вас чакаем!

Раманава Д. А.,
навучэнка 1 “В” групы

Паважаная Лідзія Андрэеўна, мне вельмі спадабалася сустрэча з вамі. Я была ўражана вашым спевам і вашымі вершамі. Людзі, якія могуць вось так пачуццёва выказаць усе свае думкі і пачуцці на паперу, сапраўды таленавітыя. Мне вельмі падабаюцца вашы вершы, асабліва верш “Новыя расткі”. Вы натхняеце моладзь на тое, каб і мы таксама спрабавалі сябе ў паэзіі.

Якія парады вы можаце даць нам, маладому пакаленню, якое спрабуе сябе ў разнастайнай дзейнасці, шукае свае таленты, гэта пісьменніцтва, спорт, музыка, кулінарыя, танцы альбо маляванне? А як вы ставіцеся да замежных пісьменнікаў? Якія пісьменнікі падабаюцца вам? У мяне да вас ёсць многа пытанняў і я жадаю яшчэ раз сустрэцца з вамі. Нам усім будзе вельмі прыемна, калі вы яшчэ раз прыедзеце к нам. Таму чакаем вас з нецярпеннем.

Лідзії Андрэеўне Мініч (Лідзії Андрэвай)

Стих – и лекарство, и кистень...
Поэзия – Узор и Глыба.
Она – и празднество, и дыба
Для тех, кому искать не лень
Значительность (без перегиба!),
А не бездарное трень-брень
И остальную дребедень
Сомнительнейшего пошиба.
Для злопыхателей мишень
(хотя любой из них – пнём пенё),
Поэт, взор к Вечности воздён,
Фантазию усиьем вспень, –
Преодолев хандру, мигрень,
Воспой сирень, шагренё, ячмень,
Пельмень, кетмень, ремень, кремёнь,
Тень на плетень и кофе Чибо.
От Арсибо до Турксиба,
Тюмень, Ильмень, Ирпень, Пномпень,
Гул городов, тишь деревень,
Бомжатники и шик Антиба,
Балет “Каппелия” Делиба
(Коль он идёт ещё где-либо),
Водохранилище Кариба,
“Стакан воды” Эжена Скриба...
При спуске в батисфере Биба,
Мозги, не съедьте набекрень!
Водичку стих не любит, ибо
Он не карась, и не таймень,
Но в рыбоводстве – спец акиба
(охотский Кольчатый Тюлень).
Дружить со Словом – быть с Уловом.
Желаю, чтоб во всём везло Вам –
В быту,
в стихах,
соправах, словом –
Хай “рыбным” будет каждый день,
Нам сочинять поможет “рыба”!
Поэт, отвергни бюллетень!
Мельча, свой труд не обесцень,
Всходи на новую ступень
(Как восходил Хабиб Бурсиба),
Сказав Поэзии: – Спасибо,
Что лечишь лучше, чем жень-шень!

Аляксандр Каданчык

(з нагоды юбілею і творчага поспеху)

Я – не паэт. Радкоў маіх грахі
Даруйце мне. Аднак скажу пры гэтым,
Што каля Вас, ды яшчэ ў дзень такі,
Міжволі на хвілінку стаў паэтам.

Дзесятак нейкі размянялі Вы,
Дадаўшы год вось гэтаю зімою,
Але ў душы, у Вас, няма зімы –
Ваш дух заўсёды поўніцца вясною.

Эўтэрпа ахінула Вас крылом,
Ваш дар паэта росквіт набірае.
У вершах Ваших бачыцца дабро,
І чуецца спагадлівасць людская.

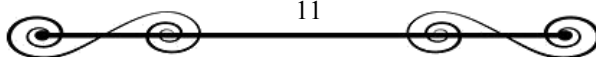
З днём нараджэння я віншую Вас!
Няхай не пакідае Вас удача!
Здароўя Вам на доўгі-доўгі час! –
Хаця б гадкоў на сто, і не іначай!

Шмат добрых слоў, што я хачу сказаць
У верш кароткі проста нельга ўкласці.
А сэнс такі: павінен лёс даваць
На кожны дзень жыцця Вам болей шчасця.
Хай будзе так!...

22.01.2010

Уладзімір Серыкаў

Где у этой речушки
Истоки,
Что струится,
Волною звеня?
Подарю Вам
Красивые строки
В брызгах солнца
Июльского дня.
Пробегу по росе
Серебристой,
Где синеют в полях
Васильки,
И где льёт
Небосвод этот чистый

Зори светлые
 В русло реки.
Эти сосны, покой,
 Безмятежность
В своём сердце
 Всегда берегу.
Пью природы
 Бальзам её свежий
И напиться
 Никак не могу.
Здесь уходят
 Заботы, тревоги.
Каждый здесь ведь
 По- своему мил...
Оттого ль Вам
 Красивой и строгой
Эти строки
 Поэт подарил.

22.07. 1982.
Аксаковщина

Сяргей Кісялёў

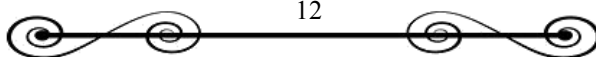
Вдохновение

Как же эти мгновенья, мой друг хороши –
Предвкушение мыслей высоких –
Тех, когда из глубин потрясённой души
Поднимаются дивные строки.

Расцветают тогда, как в таинственном сне,
И дорога с лесными ручьями,
И родительский дом, и улыбка в окне,
И усталый закат над полями.

В этот миг понимаю и чувствую всё:
И дитя, и седую старуху,
И туманных веков золотое шитье,
И величие русского духа.

Лишь мгновенье сияет волшебный салют
Красоты, неизменной от века,
Но тогда я, властитель бесценных минут,
Ощущаю себя Человеком.

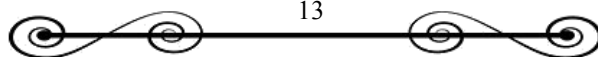

Святлана Цярэшка

По случаю презентации книги “Спешу сказать”.

Ах, какая женщина!
Как поэт сказал –
Красоту и разум ей,
Всё Всевышний дал.
Искоркой небесною озарил
И душою чуткою наделил,
Чтоб займы насущное не брала,
И своей дорогою к счастью шла.
Что судьбою выпало – приняла.
И обман и горечи – всё снесла.
И была счастливою от любви,
И порой печалилась от молвы.
Пролетели месяцы и года,
Но душой по-прежнему молода.
Радует куплетами метких фраз,
Породнилась с Музою, в добрый час.
Так пиши, Андреевна!
Обо всем пиши...
Пока есть заветное
В закромах души.
Всё, что сердце выскажет
Даром не пройдет,
В людях доброй памятью прорасти!

25.11.2005.

Жыццёвы і творчы шлях

**Кандыдат сельскагаспадарчых навук, дацэнт,
член Саюза беларускіх пісьменнікаў (2013).**

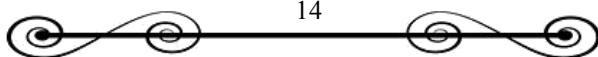
**Член народнага літаратурнага аб'яднання “Роднае слова”
пры ДУК “Горацкі раённы гісторыка-этнаграфічны музей”.**

**Лаўрэат Міжнароднага літаратурнага форуму
“Славянская ліра-2018” (дыплом III ступені ў
намінацыі “Мастацкі пераклад”),**

**XV Міжнароднага літаратурнага конкурсу-фестывалю
“Пад небам Разанскім”.**

**Пераможца абласнога этапу
XI рэспубліканскага конкурсу**

**“Жанчына года-2018”
у намінацыі “Духойнасць і культура”.**

Лідзія Андрэева (Лідзія Андрэеўна Мініч) нарадзілася 22 студзеня 1940 года ў в. Рэкта Клімавіцкага раёна Магілёўскай вобласці ў сялянскай сям’і. Скончыла Беларускаю сельскагаспадарчую акадэмію (1964). Затым працавала ў Горацкім раённым упраўленні сельскай гаспадаркі эканамістам, заатэхнікам-селекцыянерам. У 1966 годзе паступае ў аспірантуру на кафедру “Развядзення сельскагаспадарчых жывёл”. Пасля заканчэння аспірантуры працавала асістэнтам на гэтай жа кафедры, потым – малодшым навуковым супрацоўнікам на доследчай станцыі. У 1989 годзе абараніла дысертцыю і стала кандыдатам сельскагаспадарчых навук, праз год атрымала званне дацэнта. Працавала старшым выкладчыкам, дацэнтам на зааінжынерным факультэце БДСГА.

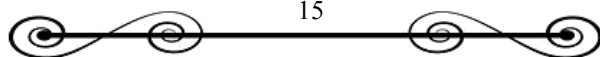
З 2005 года ўдзельніца народнага аматарскага аб’яднання “Роднае слова”, з 2013 года – сябра Саюза беларускіх пісьменнікаў.

Вершы пачала пісаць пасля выхаду на пенсію. Першыя творы былі надрукаваны ў 1999 годзе ў раённай газеце “Ленінскі шлях”, пасля ў калектыўных зборніках “Акадэмічны вянок” і “Блікі памяці”. Яе літаратурная скарбонка налічвае 12 паэтычных зборнікаў.

Яе вершы атрымалі дастойную адзнаку прафесійных літаратараў і друкуюцца на старонках газет “Літаратура і мастацтва”, “Зямля і людзі”, “Горацкі веснік”, у часопісе “Вожык” і інш.

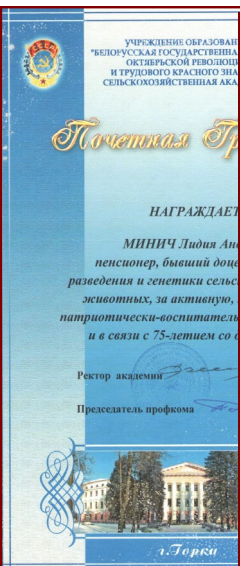
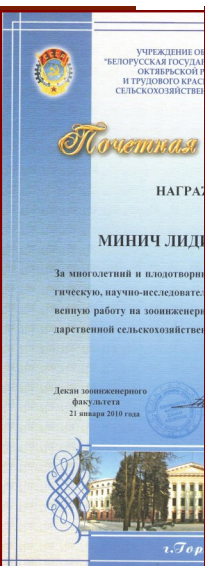
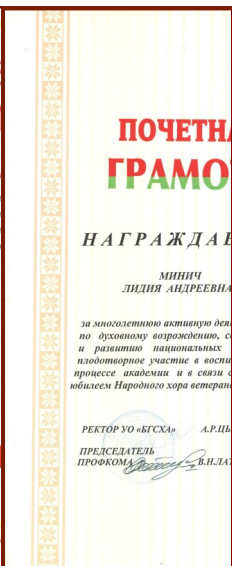
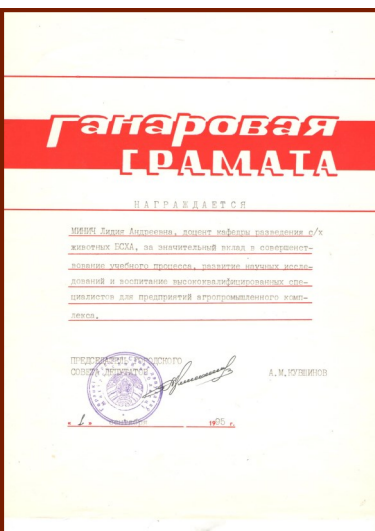
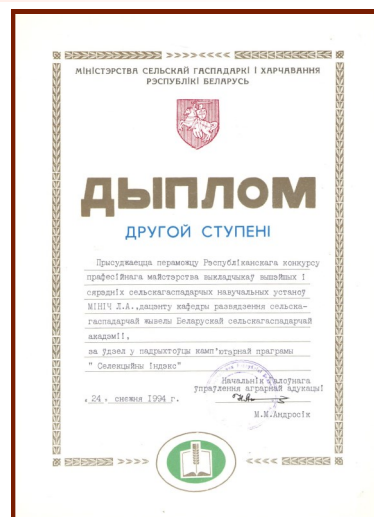
Многія вершы Л. Андрэевай (а сёння іх каля 30) сталі песнямі: “Вераснёвы раманс”, “Жыватворная крыніца”, “Мая малітва”, “Цвіці, зямля”, “Чары таполяў”, “Крынічка” і інш.

Актыўная ўдзельніца Рэспубліканскага свята “Дзень беларускага пісьменства і друку” (2007, 2013), абласнога фестывалю паэзіі і аўтарскай песні “Пісьмянкоў луг” (2008, 2011, 2012), раённага агляду-конкурсу мастацкай самадзейнасці працоўных калектываў “Працуй і спявай, наш Горацкі край” (2008, 2010, 2012, 2014) і інш.

Узнагароды

Граматы за прафесійную і грамадскую дзейнасць

Узнагароды за літаратурную і культурна-асветніцкую дзейнасць

Аб творчасці...

Алена А гейчык,
карэспандэнт газеты “Горацкі веснік”

“Хай будзе невычэрпнай тая крыніца...”

У канцы кастрычніка ў “Прытулачку” дзіцячай школы мастацтваў прайшла прэзентацыя другога зборніка вершаў Лідзіі Андрэевай “Жыватворная крыніца”. Гэты зборнік вершаў лірыка-філасофскай накіраванасці ўбачыў свет напярэдадні Дня пісьменства і друку ў г. Шклове 2 верасня гэтага года.

Па жаданню паэтэсы прэзентацыя праходзіла ў выхадны дзень, каб не адрываць людзей ад працы. Тым не менш зала “Прытулачка” была запоўнена паклоннікамі таленту Л. Андрэевай.

Літаратурнае свята нездарма пачалося з аднайменнай песні на верш паэтэсы “Жыватворная крыніца”, якая сапраўды з’яўляецца гімнам роднай альма-матэр – Беларускай дзяржаўнай сельскагаспадарчай акадэміі, дзе Л. Андрэева, кандыдат сельскагаспадарчых навук, дацэнт, адпрацавала амаль паўстагоддзя выкладчыцай. Да напісання вершаў яна звярнулася ўжо на пенсіі.

“Я паэтка зусім маладая. Душа гэтага патрабуе. Ёсць аб чым сказаць, – прызнавалася Лідзія Андрэеўна ў сваім выступленні, выказаўшы словы падзякі ўсім тым, хто “дапамагаў думкамі, парадамі, рэдагаваў зборнік” (рэдактарамі зборніка з’яўляюцца Аляксандр Каданчык і Міхаіл Уласенка), арганізоўваў прэзентацыю”. Асобныя цёплыя словы прагучалі ў адрас сына Сяргея, з думкай якога яна лічыцца.

Невялікае падарожжа па старонках новай кнігі правяла вядучая прэзентацыі, кіраўнік мастацкага аб’яднання “Роднае слова” Людміла Дзеружкова. І хоць тэматыка вершаў Л. Андрэевай багатая і разнастайная, абмежаваны час дазволіў дакрануцца толькі да тэм, якія з’яўляюцца вечнымі. Сярод іх – любоў да радзімы, роднай зямлі, якія займаюць цэнтральнае месца ў яе творчасці.

“Пачынаючы размову аб радзіме, кожны настаўнік можа звярнуцца да яе твораў, бо ў іх ёсць усё, што можа выхаваць патрыёта”, – падкрэсліла Людміла Мікалаеўна.

Пры гэтым у час прэзентацыі вершы паэтэсы чыталі не толькі студэнты БДСГА, гучалі яны ў выкананні салістаў раённага цэнтра культуры: Іны Ластачкінай, Таццяны Турманавай, Анатоля Вышнякова, салісткі хору “Спадчына” Надзеі Курбасавай. Асабліва меладычнасць, напеўнасць паэзіі Л. Андрэевай прываблівае музыкантаў. Многія з яе вершаў сталі песнямі, музыку да якіх напісалі Барыс Магаліф, Ганна Калікінская, Барыс Макарэвіч. У час прэзентацыі як падарунак ад Ганны Калікінскай прагучаў новы раманс на словы Л. Андрэевай “Осенние цветы”.

Увогуле, адметнасць зборніка “Жыватворная крыніца” паэтэсы ў тым, што

ўпершыню ў літаратурных зборніках мясцовых аўтараў побач з вершамі надрукаваны ноты.

Павіншавалі паэтэсу з выхадам новага зборніка адзін з яго рэдактараў, член Саюза пісьменнікаў і Саюза журналістаў РБ М. Уласенка, галоўны спецыяліст аддзела культуры райвыканкама М. Студнева, дырэктар Горацкага раённага гісторыка-этнаграфічнага музея С. Скаронная. У сваіх выступленнях яны адзначылі патрабавальнасць паэтэсы да самой сябе, бо яна працуе над кожным словам вершаванага радка, выклікаючы ў чытачоў жывое суперажыванне, ствараючы адчувальна бачныя вобразы. Нездарма адным са сваіх галоўных дарадцаў яна лічыць Барыса Магаліфа, вядомага сваёй прынцыповасцю к слову, якому яна прысвяціла верш “Дзівак”.

У новым зборніку “Жыватворная крыніца” ёсць верш, прысвечаны аматарскаму аб’яднанню “Роднае слова”, але радкі гэтага верша найперш адносяцца да самой паэтэсы, якая “горда нясе слова роднае народу”, з вуснаў яе “горда гучыць слова беларускае”, – падкрэсліла С. Скаронная.

Галоўны спецыяліст М. Студнева падарыла паэтэсе ад аддзела культуры райвыканкама бацік.

Падзяліць радасць паэтэсы з нагоды выхаду новага зборніка прыйшоў загадчык кафедры рэзвядзення сельскагаспадарчых жывёл Віктар Караба, прыехалі з Мінска аднакурснікі Л. Андрэевай доктар сельскагаспадарчых навук, загадчык аддзела БЗВСП, аўтар некалькіх парод птушак В. С. Махнач, кандыдат сельскагаспадарчых навук Н. Сазановіч, былы дырэктар птушкафабрыкі Я. Шары, галоўны заатэхнік-селекцыянер вучгаса БДСГА Л. Корбут, пляменніца, режысёр Нацыянальнага опернага тэатра Г. Галкоўская. “Мы захоплены прыгажосцю, інтэлігентнасцю, мужнасцю гэтай жанчыны, яе ўменнем ісці па жыцці ўперад нават тады, калі не хапае сіл, і ганарымся ёю”, – такі лейтматыў выступленняў аднакурснікаў і родных паэтэсы. Галоўнае ж наша пажаданне Л. Андрэевай акрэслена загалоўкам гэтага артыкула, ідэю якога выказала пляменніца паэтэсы Г. Галкоўская.

2007

Людміла Дзеружкова,
кіраўнік народнага літаратурнага
аб’яднання “Роднае слова”

Душы крыніца жыватворная

Нядаўна выйшаў з друку другі зборнік вершаў Лідзіі Андрэевай (Мініч) “Жыватворная крыніца”. Чытаючы вершы паэтэсы адчуваеш, як вее на цябе подыхам спелай збажыны, шэптам заповітнай крыніцы, чароўным пахам веснавых кветак. Разумееш і тое, што напісаны яны на аснове глыбокіх разважанняў аб жыцці і лёсе роднага краю. За плячыма аўтара – доўгі і цікавы жыццёвы шлях. Менавіта таму і творы яе – гэта самараскрыццё душы, жаданне перадаць набалелае. Вершы яна

піша з любоўю да ўсяго навакольнага свету, у чым сама прызнаецца: “І ад любасці верш мой ідзе” (“Дайце радасць”).

У вершах аб радзіме, родным горадзе лірычны герой яе твораў паўстае сапраўдным патрыётам. Любасць і дабрыня струменяць з яе вершаў “Я твой сын”, “Крынічка”, “Горацкія ўзоры”. Так, верш “Зямля маёй Айчыны” гучыць як гімн роднай зямлі:

*І велічнасць маёй Айчыны
Пяю заўжды, каб кожны змог адчуць,
Што толькі ў паклоне, як святыню,
Зямлю маю дазволена крануць.*

Верш “Горацкія ўзоры” змяшчае ў сабе столькі замілаванасці роднымі краявідамі, што нельга не перачытваць яго яшчэ і яшчэ:

*Ты нібы першае каханне
З той некранутай чысцінёй.
Іду з табой на спатканне,
Гаючы прагна пью напой.*

У вершы ўслаўляецца наш горад, у які “заве... крыніца ведаў аб зямлі”:

*Тут з мудрай думкаю вучоных
Усё ў гармоніі жыве.
І песня вырвецца з-пад кронаў,
І ўдаль над горадам плыве.*

І як бы працягам яго гучаць вершы, прысвечаныя роднай акадэміі, дзе Лідзія Андрэеўна адпрацавала амаль паўстагоддзя, сустрэчы з “alma mater”, “Жыватворная крыніца”).

Як чалавек, які меў непасрэднае дачыненне да сельскай гаспадаркі, яна глыбока адчувае ўсю сутнасць працы хлебараба.

*Трымае зерне на далоні –
Жыцця ўсяго маленькі плод.*

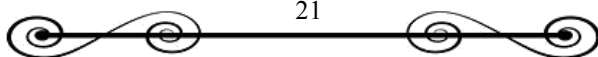
Вершы, прысвечаныя канкрэтным асобам, вельмі трапна характарызуюць індывідуальнасць і душэўныя якасці кожнага з іх (“Дзівак”, “Мастаку сатыры”, “Асоба” і інш.). Не пакінуць абыякавым уважлівага чытача і вершы аб прыродзе. Гэтыя паэтычныя замалёўкі прасякнуты тонкім лірызмам, у іх шмат цікавых мастацкіх вобразаў:

*Нямела ў палёце закружаць
Сняжынкамі першы свой балъ (“Зазімак”)*

Светлымі і шчырымі пачуццямі напоўнены вершы аб каханні. Тут усё трымаецца на высокай сумленнасці закаханых:

*Я чакала спаткання з табой
з той далёкай сустрэчы адзінае.
Я кахаю цябе, любы мой,
Ты стаў марай маёй незабыўнаю.*

Вершы пра каханне напоўнены пяшчотай да люблага чалавека, і здаецца нават, што напісаны яны 18-гадовай дзяўчынай. У гэтым бачыцца яшчэ адно пацвярджэнне таго, што над вечнай душой непадуладны гады.

Аўтар не раўнадушны і да вострых пытанняў, якія заўсёды маюць месца ў грамадстве. Яна падтрымлівае тых, хто можа сатырычна акрэсліць адмоўныя з’явы жыцця:

Сатыра – гэта дэзінфектар,
Каб нечысць панствам не была.
На інтэлект яна інспектар,
Для смецця – добрая мятла.

У яе творах закрнута і тэма памяці. Чытаючы верш “Адтуль усё”, разумееш: чалавек павінен прайсці свой шлях на гэтай зямлі ў адпаведнасці з тым, што закладзена ў яго душы продкамі, іх малітвамі і добрымі справамі:

Адтуль усё у мяне сапраўднае, святое.
Як важны талісман яго я берагу.
Удосталь родным наталяюся напоем
І ўпэўнена іду па спадчынным шляху.

Своєабліва, глыбока і праудзіва аўтар раскрывае сваё разуменне сапраўдных каштоўнасцей чалавека на зямлі:

*Нет, не к высокой славе, что так
 сладко греет,
Стремился в жизни – слава так
 слепая.
Он знал, что время мудрое всегда
 оценит
В нем честность, скромность, глубину
 Ума.*

Калі ўсе творы разглядаць у сукупнасці, то верш “О главном” з’яўляецца як бы абагульненнем і заключэннем:

*О главном думай, человече:
Знаменье крестное твори,
За мной молитву повтори.
Спеши. Наш путь здесь недалеко.*

Чытаючы вершы Лідзі Андрэевай, разумееш, што тэмы, якія яна закранае, – вечныя. Жыццё і смерць, творчасць, каханне. любоў да роднага краю – усё гэта хвалявала не адно пакаленне паэтаў Так павялося здаўна і так, напэўна. будзе заўсёды: паэту Богам дадзена бачыць гэты свет крыху глыбей і паўней, чым астатнім.

2007

“Твой, Радзіма, пасаг берагу...”

Напярэдадні Сусветнага дня паэзіі ў Горацкай раённай бібліятэцы адбылася прэзентацыя новага зборніка члена Саюза беларускіх пісьменнікаў, народнага літаратурнага аб'яднання “Роднае слова” Лідзіі Андрэевай – “Ніці”. Павіншаваць вядомую паэтку з выходам ужо дзевятай кніжкі сабраліся сябры, калегі і проста зацікаўленыя яе творчасцю людзі.

Вершы Лідзія Андрэеўна пачала пісаць ужо пасля выхаду на пенсію, калі ў мінулым засталася шматгадовая добрасумленная праца на зааінжынерным факультэце акадэміі. Першыя творы пад псеўданімам Андрэева былі надрукаваны ў 1999 годзе на старонках раённай газеты “Ленінскі шлях”. Затым выйшлі з друку яе персанальныя зборнікі “Спешу сказаць...”, “Жыватворная крыніца”, “Споведзь”, “На хвалях вечнасці”, “У сваім краі, як у раі” і іншыя. Усе яны атрымаліся надзвычай яскравымі і непадобнымі адзін на аднаго. Яно і не дзіўна: за плячыма аўтара доўгі і цікавы жыццёвы шлях. Менавіта таму і творы яе – споведзь душы, што імкнецца перадаць праз вершаванае слова свой боль, хоча неяк пераасэнсаваць пройдзенае і пражытае. “Ад любасці верш мой ідзе”, прызнаецца паэтка ў адным з сваіх твораў.

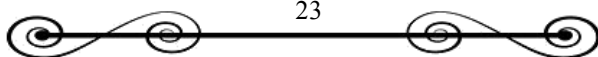
І вось зусім нядаўна ў мінскім выдавецтве “Белпрынт” убачыў свет дзевяты паэтычны зборнік, назва якога падкрэслівае духоўныя сувязі кожнага чалавека і Сусвета. Падчас прэзентацыі кніжкі ў чытальнай зале бібліятэкі аўдыторыя слухала новыя вершы ў аўтарскім выкананні, віншаванні і меркаванні аматараў паэтычнага слова, а таксама змагла даведацца пра творчыя планы паэткі.

Так, Лідзія Андрэеўна расказала пра пісьменнікаў, творчасць якіх аказала ўплыў на яе станаўленне як творцы. “Мне пашанцавала сустрэць на сваім шляху цудоўных людзей, – падзялілася яна ўспамінамі пра сувязі з вядомымі паэтамі. – Для мяне вельмі важна, каб людзі трапна, няхай нават дзесьці і крытычна, але гаварылі словы пра мае вершы. І хачу сказаць, што ў Горках жывуць людзі, якія добра разумеюць паэзію”. Сярод іх, па словах Лідзіі Андрэевай, адзін з першых рэдактараў яе вершаў, чалавек, які працягвае даваць ёй карысныя парады на конт рамяства, – кандыдат гістарычных навук, выкладчык БДСГА Аляксандр Каданчык. Дарэчы, ён таксама прысутнічаў на сустрэчы і без пажаданняў не абышлося: “Вы цудоўная прыгожая жанчына. І вы ўжо казалі сваё слова ў паэзіі. Але не трэба спыняцца, толькі наперад!”

У сваёй размове Лідзія Андрэеўна закранула таксама праблему вывучэння беларускай мовы і літаратуры. Яшчэ і таму, што на прэзентацыі па ініцыятыве мясцовага аддзела адукацыі сабралася багата настаўнікаў гэтых прадметаў са школ горада і раёна. “Я заўсёды імкнулася рабіць нешта дзеля роднай мовы, бо вельмі хварэю за яе пачэснае месца сярод астатніх”, – падкрэсліла сваю пазіцыю паэтка. Яна рэкамендавала прысутным педагогам актыўна выкарыстоўваць яе творы ў школах для папулярызацыі беларускай спадчыны: у якасці карыснага прыклада прывяла сваю нядаўнюю кніжку “Мая сям’я ад А да Я”. Настаўнікі расказалі, што ўжо знаёмяць вучняў з творамі мясцовых аўтараў на факультатыўных занятках, класных гадзінах і так званых “паэтычных хвілінках” у сваіх установах.

Дацэнт кафедры рускай і беларускай моў акадэміі Ганна Малько ў сваёй прамове ўзгадала мерапрыемствы з нагоды Дня роднай мовы, на якіх Лідзія Андрэеўна сустракалася са студэнтамі: “Я ім гаварыла – вось з каго трэба браць прыклад: гэта чалавек, які прысвяціў жыццё беларускай мове!”

Трэба адзначыць, што Лідзія Андрэева не толькі піша добрыя і прыгожыя вершы, але і актыўна ўдзельнічае ў культурным жыцці нашага раёна ды і наогул краіны. У складзе творчых дэлегацый яна – ўдзельніца рэспубліканскага свята “Дзень беларускага пісьменства і друку”, абласнога фестывалю паэзіі і аўтарскай песні “Пісьмянкоў лут”, літаратурных мерапрыемстваў па творчасці беларускіх класікаў. Таму зусім невыпадкова, што адзін з раздзелаў новага зборніка мае назву “Імя як помнік”. Яго складаюць прысвечэнні вядомым паэтам, знакамітым асобам, сярод якіх – Ніл Гілевіч, Уладзімір Мулявін, Яўгенія Янішчыц, Уладзімір Высоцкі.

У сваім выступленні-віншаванні галоўны бібліятэкар акадэмічнай бібліятэкі Марыя Студнева адзначыла: “Мне ўдалося ўбачыць, што новая кніга зусім не падобная да іншых. Яе, на мой погляд, нельга прачытаць за раз – да яе трэба звяртацца ў тых хвіліны, калі захочацца глытка сапраўднай роднай мовы”.

Нельга не заўважыць адметную рысу новага зборніка – дастатковую колькасць перакладаў. У апошні час паэтка натхнёна працуе ў гэтай сферы. Захаваць асаблівасці арыгіналу, яго змест, рытміку і памер усё гэта патрабуе ад аўтара нямалага майстэрства. Лідзія Андрэеўна прадэманстравала сваю здольнасць авалодаць гэтай цяжкай паэтычнай працай. Прачытаным ёю перакладам вядомых рускіх паэтаў характэрна асаблівая беларускамоўная адметнасць, і гэта не пакінула абыякавымі гасцей сустрэчы.

Дарэчы, на мерапрыемстве гучалі і песні на словы Лідзіі Андрэевай – “Хлеб” і “Ты – адзіная” – у выкананні мясцовых салістаў Андрэя Шутава і Вікторыі Махначовай, а таксама перакладаў: вядомай песні “Тонкая рябина” і рамансаў “Утро туманное”, “Ночь светла” у выкананні ўдзельнікаў народнага акадэмічнага хора “Спадчына”.

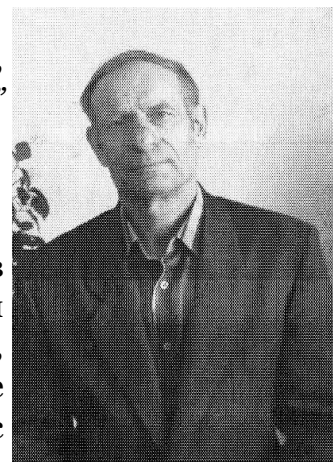
Напрыканцы прэзентацыі, адказваючы на пытанне пра свае творчыя планы, Лідзія Андрэева прызналася, што ўзялася за распрацоўку вельмі сур’ёзнай гістарычнай тэмы – рыхтуецца да выхаду цэлая паэма “Сэрца зямлі”, якая будзе прысвечана вызваленню Горацкага раёна ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Лідзія Андрэева разумее, якая вялікая адказнасць на ёй ляжыць у сувязі з гэтым, і таму паабяцала будучым чытачам не спяшацца з хуткім выпускам паэмы і працягнуць сваю працу над ёй. Застаецца толькі пагадзіцца са словамі Аляксандра Каданчыка: “Спадзяемся, што гэта будзе добрая прадукцыя!”

2017

Пётр Дзетліковіч,
карэспандэнт газеты “Горацкі веснік”

Лидия Андреева: “Спешу сказать...”

Недавно в зале “Прытулачак” Горецкой школы искусств состоялась презентация этого сборника стихов, собравшая немало поклонников поэзии и друзей автора. Ведущая, руководитель любительского народного объединения “Родное слова” Людмила Дерюжкова познакомила слушателей с изданием и предоставила слово автору. Лидия Андреева вкратце рассказала о себе. Родом она из д. Ректа Климовичского района. Вспомнила то тяжелое послевоенное время, когда стихи казались ей непозволительной роскошью. После окончания школы пошла работать телятницей, чтобы скопить денег на учебу. Поступила в Белсельхозакадемию, которую в 1964 году окончила с отличием, два года работала по специальности зооинженера в сельском хозяйстве. Затем поступила в аспирантуру и в 1969 году после окончания ее перешла на преподавательскую работу в родную альма-матер. Выросла здесь до кандидата сельскохозяйственных наук, доцента. Вырастила и воспитала двоих сыновей. Все эти годы жила мыслью о хлебе насущном, академией и семьей, всецело отдаваясь

работе. И лишь с выходом на заслуженный отдых решила предаться творчеству, потаенной мечте упования стихом. Через два-три года сладостных мук творчества собралось на приличный сборник, который и увидел свет. И от всей души благодарила за это всех тех, кто оказался рядом и помог в осуществлении этой заветной цели.

О чем стихи Лидии Андреевой? В предисловии к сборнику говорится, что “многогранная тематика ее стихов устремлена к пафосу гражданственности и патриотизма, философского осмысления жизни”. Лирика автора – это голос ее души и сердца, внутренний мир автора. О тематическом многообразии стихов говорят заглавия разделов сборника: “Як на далоні перад вамі паўстаю”, “Мелодия возникает вдруг”, “Я помню и люблю...”, “Я адчуваю, як з прыродай у адно зліваюся душой....”, “Аб жыцці.

Книгу открывает пафосное стихотворение “Ты – Радзіма мая”, в котором есть такие строки:

*Ганаруся паходжаннем я беларускім,
Ні Чарнобыль, ні цяжкасі нас не сагнуць.
Мой народ працавіты пад покрывам Боскім
Нездарма памяркоўным у свеце завуць.
Ты – радзіма мая. Я цябе ўслаўляю.
На сваіх і чужых ты не дзеліш сыноў.
Быць заможнай, шчаслівай табе я жадаю,
Ты адна, як і Маці, да скону вякоў.*

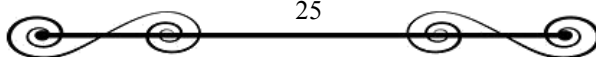
В каждом из разделов можно найти литературную находку, что называется, поэтическую удачу автора. Лирические стихи, словно жемчужины мысли и образа, украшают книгу. И таких произведений в ней немало. Стихи, кроме ведущей, читали поэтесса Таида Редкозубова, работница Горецкого историко-этнографического музея Светлана Макеева, сама автор. На некоторые стихи композитор Б. Я. Магалиф написал песни, которые прозвучали в его собственном исполнении, а также других самодеятельных солистов.

Доброжелательные отзывы об этой книге прозвучали из уст многих выступающих. К примеру, высоко отозвались о сборнике местная поэтесса С. А. Терешко, кандидат исторических наук доцент БГСХА К. П. Сучков, также нередко выступающий в печати со своими стихами. Поэт, доцент кафедры педагогики, психологии и социологии БГСХА С. А. Киселев посвятил автору сборника “Спешу сказать...” стихотворение “Вдохновение”.

Поздравляли Лидию Андреевну с выходом ее книги бывший коллега, доцент кафедры разведения сельскохозяйственных животных БГСХА В. И. Караба, заведующая отделом культуры райисполкома И. А. Белякова, директор Горецкого историко-этнографического музея С. С. Скоромная, руководитель литературного академического объединения “Парнас” А. М. Пугач, автор сборника сатирических миниатюр “Мелочи жизни” Михаил Власенко и другие. Лидия Андреевна благодарила всех за добрые слова, цветы и подарки. В этот вечер она стала для многих настоящим поэтическим открытием.

Принимайте, уважаемая Лидия Андреевна, поздравления и от всех наших читателей и пусть ваш поэтический голос звучит еще более звонко не только в новых стихах, но и в песнях.

2005

Легенды Элады

“На хвалях вечнасці” Лідзіі Андрэевай

Чарговую, пятую па ліку кнігу вершаваных твораў “На хвалях вечнасці” Лідзіі Андрэевай па праву можна аднесці да яе новых творчых удач. Паэтка звяртаецца да неўміручых легенд і міфаў старажытнай Элады, слаўтых паэм “Іліяда” і “Адысея” геніяльнага Гамера, якія “ў думках спевакоў жылі... праз іх і ў вечнасць прараслі”.

Лідзія Андрэева ўзяла на сябе смеласць пакласці на вершаваныя радкі роднай мовы старажытныя міфы грэкаў, якія яшчэ ў сёмым веку старой эры паэт Гесіёд “звёў у сістэму... і тых багоў склаў радавод”.

З якой мэтай? – сама ж і адказвае на тое ў прадмове кнігі:

*Парой без роздуму ўжываем:
Алімп, Гефест, Арфей, Парыс.
Адкуль мы гэта пазычаем,
Што значыць трапны афарызм?
Геракла ў нас крэдыт ратуе,
А долар, “Праметэй” “куе”,
Між пральных парашкоў сумуе
Арфей, там ліра не пые.*

З глыбіні творчага асэнсавання твораў старажытнагрэчаскіх аўтараў у перакладзе М. Гнедзіча і іх пераказаў (М. Кун і інш.) Лідзіі Андрэевай удаецца ярка і вобразна, сцісла і ёмка, дзе, як кажуць, словам цесна, а думцы – прасторна, перадаць той унутраны дух і непаўторную сувязь часоў. З вершаваным радком паэткі бы наноў падаюцца чытачу тыя міфы аб жыцці іх багоў і звязаныя з імі легенды аб стварэнні Сусвету і Зямлі.

Кніга не мае ўзроставых межаў і будзе вельмі цікавай малому і сталаму чытачу. З яе старонак так і льецца непаўторная музыка сівай даўніны, якая ў каторы раз абуджае ў нас прагу адкрыцця гэтага казачнага “дзяцінства” чалавецтва, пераносіць на гару Алімп да яе слаўтых персанажаў – цара багоў Зеўса і яго жонкі Геры, а таксама міфічных багоў Пасейдона, Аіда, Гермеса, Афродыты, Дэметры і іншых, знаёміць з няшчасным сябелюбам Нарцысам і бедаком Сізіфам, мужнымі сынамі Персеям, Гераклам, Гефестам ды іншымі – усіх не пералічыць.

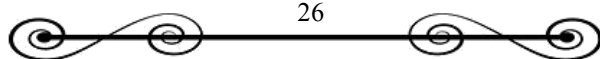
Выданне складаецца з шасці частак. І кожная з іх з’яўляецца лагічным працягам папярэдняй дзеі ці перыяду жыцця міфічных багоў. Першую аўтар распачынае гісторыяй “пра паходжанне багоў і свету”, якая так і называецца. Наступная, пад назвай “Неба”, – карацелька, адкрываецца эпіграфам:

*Ноч і дзень. А разам – суткі.
І столькі прыгажосці ў іх.
Сцязкаюць вечнасці мінуткі –
Змяненняў цуд пакінуў міф.*

А далей – гісторыя пра змену дня і ночы ў вершах “Вечар”, “Ноч” і “Раніца”. І ў іх, аказваецца, свае багі.

Чарговая частка – пра іх жыццё, побыт і нават барацьбу за трон. Усё, як на грэшнай зямлі ў людзей і іх цароў. Кровапралітныя старонкі гісторыі пра тое, як малодшы з трох братоў, каварны Крон, “...адняў ў бацькі трон”.

Як потым маці Рэя ўратавала ад расправы свайго апошняга сына – магутнага

Зеўса, які стане царом над багамі. А ці зменіцца пасля ў міфічных багоў каварства на міласць? Пра гэта чытач даведаецца з вершаў “Царства Аіда”, “Алімп”, “Апалон”, “Дэметра”, “Гефест”, “Гермес”, “Афрадыта”, якія склалі раздзел “Жыццё багоў”.

Пра тое, як “Багі людзей каралі жорстка”, і пра тое, што акрамя багоў “былі і героі”, распавядаюць два наступныя раздзелы з аднайменнымі назвамі. Чытач, прачытаўшы іх, адновіць у памяці неўміручыя легенды пра Персея, Геракла, Тэсея, Праметэя...

Раздзел “Яблык разладу” раскажа пра Траянскую вайну, Ахілесаву пяту, хітрамудрага Адысея, траянскага каня. Нарэшце, апошні раздзел распавядзе пра пяць вякоў: залаты, срэбны, медны, герояў і жалезны. Кожны з іх дае ўяўленне пра мары старажытных людзей аб лепшым жыцці. А што ж даў ім пяты, жалезны век?

*Угледзімся ў той пяты век.
Хто пры пасадзе і заможны,
Такому ўсё, здаецца, можна:
Тварыць дабро і нават здзек.*

Аўтарка, бы на “хвалях вечнасці”, імкнецца перанесці ідэю пераемнасці гістарычнага мінулага чалавецтва ў нашы дні і своеасабліва ўвязаць яго з сучаснасцю.

*...А дзеці спадчыну бацькоў
Сумленна падзяліць не могуць,
І да цяжкіх грахоў даводзіць
Часценька сквапнасць сваякоў.
Там, дзе не цэняць дабрыні,
Там, дзе кішэня сэрца грэе, –
Такі народ любіць не ўмее.
А як святое бараніць?*

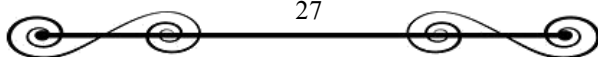
У пазнаваўчай повязі часоў і заключаецца мастацкая каштоўнасць кнігі для сучасніка. Яна з поспехам будзе прынята як настаўнікам і вучнем у агульнаадукацыйнай школе, так і шырокім колам грамадскасці.

2012

Акрылёнасць верша Лідзіі Андрэевай

Напрыканцы мінулага года паэтка Лідзія Андрэева выдала свой чарговы, шосты па ліку, вершаваны зборнік пад назвай “І боль, і мары, і любоў”. Пад мяккай вокладкай кніжкі з вельмі скромным наклдам усяго толькі ў сто экзemplараў знайшлося месца і для выражэння сваіх думак у лірыцы, і для перакладаў класічных твораў класікаў — Ганны Ахматавай, Аляксандра Блока і Уладзіміра Маякоўскага. Аднак аўтарка не абмежавалася толькі гэтымі раздзеламі. Пайшла далей — і пераклала на матчыну мову шмат чаго яшчэ — тыя класічныя творы рускіх пісьменнікаў і паэтаў XIX стагоддзя, якія сталі ўсенародна любімымі песнямі і рамансамі.

З нагоды такіх вартасных асаблівасцей новай кніжкі паэтка была прынята ў Саюз беларускіх пісьменнікаў. З чым мы яе і віншваем!

А ў сярэдзіне студзеня бягучага года суботнім адвечоркам адбылася прэзентацыя кнігі ва ўтульнай зале “Прытулачка” Горацкай ДШМ.

Праходзіла яна па сцэнарыю кіраўніка народнага аматарскага аб'яднання “Роднае слова” і вядучай мерапрыемства Людмілы Дзеружковай.

Забягаючы наперад, зазначу, што яно ўпрыгожыла б значна большую прасторную залу вакальна-харавой школы, аднак і гэта невялікая была запоўнена толькі напалову. Бо прыпала на перадвыхадны і зімовыя канікулы ў студэнцтва акадэміі. І аб гэтым не раз давялося толькі пашкадаваць.

Аднак па парадку.

Распачалася прэзентацыя кароткім бліц-апытаннем паэткі. На пытанні вядучай яна адказвала каротка і дасціпна.

– Якім быў ваш шлях да Алімпу?

– Цярністым, праз пераадоленне сябе.

– А чаму не раней сталі пісаць вершы, а толькі пасля выхаду на пенсію?

– З-за таго, што займаюся ўсур'ёз іншай справай – працай выкладчыкам акадэміі. А потым прывычка ўсё рабіць дакладна і дасканала.

– Верш стаў вашым прызначэннем. А пад заказ што-небудзь напісалі?

– Так. У час акцыі “Беларусь — любоў у маім сэрцы” да мяне звярнулася рэжысёр Нацыянальнага акадэмічнага тэатра оперы і балета з просьбай напісаць верш пра гэта. Я напісала. Верш спадабаўся і быў пакладзены на музыку.

– А чаму пішаце на беларускай мове?

– А як жа іначай? — Я ж беларуска!

І тут Лідзія Андрэеўна зрабіла акцэнт на тым, што родная мова перажывае не лепшыя часы, і мы павінны любіць і шанаваць яе. “Не магу не пісаць на беларускай мове, бо я грамадзянка Беларусі”, – заключыла паэтка.

А потым гучалі вершы, якія дэкламавалі члены акадэмічнага клуба “Дэбют”. Шчырыя апладысменты былі падзякай аўтару.

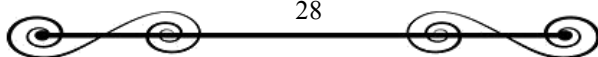
Намеснік начальніка аддзела ідэалогіі, культуры і па справах моладзі Марыя Студнева павіншавала Лідзію Андрэеву з новым паэтычным зборнікам, падзялілася ўражаннямі аб ім. Найбольш уразілі яе пераклады вядомых твораў класікаў. Ёсць нават пераклад з кітайскай паэзіі. Пажадала паэтцы новых твораў і такіх жа цудоўных кніг і падарыла ёй ілюстраванае выданне пра Горацкі край.

Нельга не адзначыць яшчэ адну ўласцівасць паэзіі Лідзіі Андрэевай: меладычнасць яе вершаў, якія нібы самі кладуцца на ноты. Дзякуючы гэтай якасці больш за 30 вершаў сталі песнямі. Адна з іх – “Хлеб” – прагучала ў выкананні Андрэя Шутава пад акампанемент на баяне Уладзіміра Воранава. Ён жа і паклаў яе на музыку. А паэтцы, у знак удзячнасці за такі твор, філіял Горацкага хлебазавода выпек каравай, пчола аздоблены рамонкамі.

Дырэктар Горацкага гісторыка-этнаграфічнага музея Святлана Макеева, віншуючы аўтарку з новым зборнікам вершаў, адзначыла, што яе паэзія запатрабавана. Лідзія Андрэеўна – часты госць вучняў школ горада і раёна, куды яе запрашаюць. А ўласна ёй асабліва спадабаліся пераклады рамансаў. І падарыла кнігу пра Багацькаўку – радзіму вядомага беларускага пісьменніка з Мсціслаўшчыны Максіма Гарэцкага.

Чарговая песня “Я проста сын” у выкананні Андрэя Шутава была прыхільна ўспрынята апладысментамі слухачоў.

Шмат вершаў паэтка прысвяціла альма-матэр – БДСГА, што заўважыла ў сваім выступленні дэкан зааінжынергага факультэта Алена Мікуліч. “Яна і вучоны, і

наш педагог, і паэтэса”, – адзначыла Алена Леанідаўна, і ўручыла аўтарцы букет цудоўных белых руж.

“Першы вучань” заафака Лідзіі Андрэеўны Мікалай Садомаў абышоў у навуцы свайго настаўніка, ён прафесар БДСГА:

– Вы вельмі чуйна ставіліся да студэнтаў і ніколі нічога не рабілі нападвіну. Вы ўсё робіце “на выдатна”. І ў паэзіі дасягнулі вышынь, з’яўляецеся аўтарам гімна нашага зааінжынернага факультэта. А вашы вершы вельмі меладычныя, нездарма многія сталі песнямі.

Адна з іх “Сустрэча з альма-матэр” на музыку Ганны Калікінскай прагучала ў выкананні Лэйлы Абасавай.

Святлана Скаронная таксама з вялікай прыхільнасцю ўспрыняла вестку аб выданні чарговага зборніка паэткі і жадала ёй здароўя і новага творчага плёну. Менавіта яна прапанавала Лідзіі Андрэеўне на пачатку яе творчасці выдаць першы зборнік вершаў “Спешу сказаць...”. А з лёгкай рукі пісьменніка-сатырыка Міхаіла Уласенкі Лідзія Андрэеўна “спакусілася” на творчасць Ганны Ахматавай. Гэта ён, калі дарыў кніжку яе твораў, сказаў: “Калі перакладзеце, будзеце пісаць як яна...”

І гэтыя словы паслужылі Лідзіі Андрэевай штуршком да дзеяння. А пераклаўшы многія вершы Г. Ахматавай, узялася за Уладзіміра Маякоўскага. Потым былі на чарзе Аляксандр Блок і іншыя сусветна вядомыя прадстаўнікі рускай класічнай літаратуры: Аляксандр Пушкін, Іван Тургенеў, Міхаіл Лермантаў ды шмат іншых.

А калі больш сур’ёзна, то, адказваючы на пытанне вядучай, чаму ўзялася за пераклады класікі, паэтка адказала: “Каб звярнуць ўвагу моладзі на прыгажосць роднай мовы”.

Яшчэ шмат гучала на гэтай творчай вечарыне вершаў з новага зборніка, якія дэкламавала група ўдзельнікаў акадэмічнага гурта “Дэбют” і сусветна вядомых рускіх рамансаў на беларускай мове ў выкананні Лэйлы Абасавай і Віктара Малчанова.

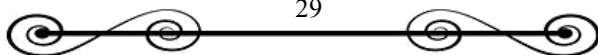
А самае адметнае, што гучалі яны аднолькава прыгожа, так, як і рускія арыгіналы. Лепае сведчанне таго, што паэтка Лідзія Андрэа праявіла сябе і як таленавітая перакладчыца.

Што ж да якасці паэтычнага радка самой паэтэсы, то верш лепш прачытаць, чым пра яго распаўядаць. Вось і ў прадмове да зборніка пісьменнік Анатоль Зэкаў адзначае акрылёнасць верша Лідзіі Андрэевай. Аб чым бы ні пісала, “кожны радок прапускае праз уласнае нераўнадушнае сэрца...”.

Вось як прачула сказала паэтка пра сваю еднасць з роднай старонкай у вершы “Зямля маёй Айчыны”: “Твая душа, зямля, маёю стала, Твая адметнасць прарасла ў кроў.”

Паэтка заўжды ў пошуку і застаецца вернай сабе, свайму крэда:

*Мой верш! Рассей сумненняў хмару,
І музыкаю струн-радкоў,
І кроплямі жаданых слоў
Хай прагучыць паэта мара:
“Зноў верш перачытаць хачу
І з добрай думкай прамаўчу”.*

А завяршыць гэтыя нататкі хочацца шчырым прызнаннем аўтаркі пра яе існае жаданне:

*Жыццё ў ва мне, а я – у ім:
Яго зямная непарушнасць.
Бяру ў адных, даю другім,
Вось толькі што? У гэтым сутнасць
Я аддала б святло зары
І птушак весною руплівасць,
І дабрыню зямлі. Бяры.
І будзь заможным і шчаслівым*

2014

Валерыя Драздоўская,
карэспандэнт газеты “Горацкі веснік”

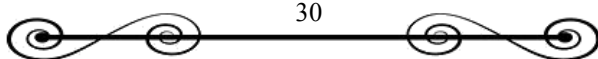
Паэма пра Горацкі край

*“Што прыгажэй за ўсё
на свеце,
Дабрэй, мацней
і багацей?
Адкажа кожны на планеце:
Зямля. Няма яе важней.
Яе, як маці, вобраз мілы,
На ёй непераможны мы –
Яна дае нам тыя сілы,
З ёй называемся людзьмі...”*

Лідзія Андрэева

У кастрычніку ў чытальнай зале цэнтральнай раённай бібліятэкі імя М. Гарэцкага адбылася прэзентацыя паэмы “Тут росы бялей...” выдатнай горацкай паэтэсы, члена Саюза беларускіх пісьменнікаў, народнага літаратурнага аб’яднання “Роднае слова”, лаўрэата і пераможцы міжнародных літаратурных конкурсаў, аўтара ўжо 10 зборнікаў **Лідзіі Андрэеўны Мініч** (Лідзіі Андрэевай).

Прэзентацыя паэмы праходзіла ў рамках праекта да 125-годдзя з дня нараджэння класіка беларускай літаратуры Максіма Іванавіча Гарэцкага “Ён думкай і словам служыў Беларусі” і Года малой радзімы, бо гэты твор цалкам прысвечаны любаму кожнаму з нас куточку беларускай зямлі – Горкам і Горацкаму краю. У зале сабралася шмат прыхільнікаў паэтычнага слова аўтара, яе творчасці, сябры і

прадстаўнікі ўлады.

Як спачатку адзначыла вядучая, загадчыца аддзела абслугоўвання Алена Марозава, вершы Лідзія Андрэеўна пачала пісаць пасля выхаду на заслужаны адпачынак. Дагэтуль жанчына добрасумленна працавала на зааінжынерным факультэце акадэміі: спачатку аспірантам, затым старшым выкладчыкам, дацэнтам.

Сёння Лідзія Андрэеўна ўжо не ўяўляе сябе без паэзіі. Яе захапленне складаць вершы перарасло ў своеасаблівы стыль жыцця. У 2005-м выйшаў першы зборнік вершаў “Спешу сказаць”, затым – “Жыватворная крыніца”, “Сповідзь”, “Мая сям’я ад А да Я” і іншыя. У зале бібліятэкі напрыканцы мінулага года праходзіла прэзентацыя паэтычнага зборніка Лідзіі Андрэеўны “Ніці”. І вось новае выданне ўбачыла свет – “Тут росы бялей...”.

Трэба адзначыць, што ў літаратурнай скарбонцы гэтага аўтара шмат твораў, якія прысвечаны Магілёўшчыне, малой радзіме, людзям працы. Аднак для Л. А. Мініч паэма пра Горацкі край сапраўды асаблівая: ад самага пачатку яе задумкі, плённых гадоў працы да выдання.

Лідзія Андрэеўна падзялілася з прысутнымі гісторыяй твора. Аказваецца, прапанова напісаць нешта накшталт паэмы пра Горацкі край паступіла больш за пяць гадоў таму ад кіраўніка народнага літаратурнага аб’яднання “Роднае слова” Людмілы Дзеружковай.

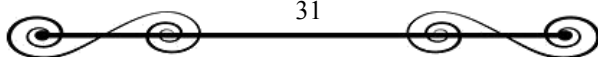
– Адмовілася адразу і доўгі час не пагаджалася. Бо разумела, што гэта справа вельмі сур’ёзная і адказная. Ды і выніковую працу трэба будзе воносіць на суд тысяч чытачоў, – гаворыць Лідзія Андрэеўна. *– Але Людміла Мікалаеўна не адступала. І пасля першых радкоў паэма хвалявала мяне на працягу пяці апошніх гадоў. У гэты час я яе не пакідала па-за ўвагай.*

Кніга “Тут росы бялей...” можа мець вялікую цікавасць не толькі для аматараў добрай паэзіі, а, у першую чаргу, для ўсіх тых, хто надае ўвагу гісторыі і па-дзеям у сваім краі, неабыхава ставіцца да памяці продкаў, да сваёй малой радзімы. На прэзентацыі таксама адзначылі, што для паэмы была абрана канцэпцыя напісання гісторыі нашага раёна ў кантэксце краіны. Па словах аўтара, тое, што тычыцца ўсёй Беларусі, яе кіраўніцтва, падзей, гэтыя змяненні адчуваюць і ў маленькіх гарадах. Бываюць выпадкі, якія аб’ядноўваюць усіх грамадзян. Тады яны бяруцца за рукі, каб абараніць сям’ю, дом, Радзіму, адстаяць незалежнасць краіны.

Павіншаваць паэтку з выданнем новай кнігі прыйшла старшыня Горацкага раённага Савета дэпутатаў Аксана Агароднікава. Яна падзякавала Лідзіі Андрэеўне за плённую працу, вынікам якой стала цудоўная паэма ў Год малой радзімы. Гэты твор – неацэнны ўклад для захавання гісторыі і развіцця культуры нашага краю. Аксана Алегаўна ад кіраўніка раёна Сяргея Кулагіна перадала аўтару пажаданні поспехаў у творчасці, моцнага здароўя і доўгія гады радаваць чытачоў сваёй паэзіяй. Да віншаванняў далучыўся галоўны спецыяліст аддзела ідэалогіі, культуры і па справах моладзі райвыканкама Уладзімір Чыкізаў.

Па словах Лідзіі Андрэеўны, каб стварыць дакладны твор, у якім прасочваецца вялізны адрэзак гісторыі Горацкага краю, трэба было звяртацца за дапамогай. Пры гэтым грунтоўную рэдакцыйную падтрымку пры напісанні паэмы аказаў кандыдат гістарычных навук дацэнт Аляксандр Каданчык. Ён адзначыў, што ў Лідзіі Андрэеўны велізарны патэнцыял. Спектр тэм у яе вершах вельмі разнастайны: ад праўдзівых сацыяльных праблем да жыццёвых сітуацый.

Новая паэма прысвечана таксама і юбілейнай даце вызвалення Горак і раёна

ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў, якую мы адзначым у будучым годзе. Гэта тэма для Лідзіі Андрэеўны з’яўляецца свяшчэннай і асабліва хвалючай – на вайне ў яе загінулі пяць родных. Па словах аўтара, падзеі тых часоў сёння кранаюць не толькі дзяцей вайны, якія памятаюць яе жахі, але і ўсіх жыхароў нашага краю. Бо ў кожнага з нас ёсць сваякі, якія пайшлі на фронт, у партызаны, каб абараніць краіну.

Трэба адзначыць, што кніга добра ілюстравана фотаздымкамі. Яны былі прадастаўлены горацкімі прафесіяналамі Міхаілам Ляўцовым, Аляксандрам Гурыкавым і Аляксандрам Храмко. Словы ўдзячнасці ім адрасавала аўтар. Кніга з прыгожымі відамі чытаецца на адным дыханні. Збіраць і сістэматызаваць здымкі дапамагалі супрацоўнікі Горацкага раённага гісторыка-этнаграфічнага музея, шэраг фота быў узяты менавіта з яго фонду.

Павіншавала аўтара з выданнем новага твора і Людміла Дзеружкова. Яна шчыра сказала, што Лідзія Андрэеўна адносіцца да тых аўтараў, якія адказна ставяцца да пісьменніцкай справы. Сваё паэтычнае майстэрства яна неаднаразова пацвярджала дыпламамі міжнародных літаратурных форумаў, фестываляў, конкурсаў. Гэта чалавек з актыўнай грамадзянскай пазіцыяй, якая хварэе душой за роднае і спрадвечнае.

Добрыя словы ў адрас аўтара прыйшлі выказаць калегі, з якімі Лідзія Андрэеўна разам працавала ў акадэміі і зараз падтрымлівае сяброўскія адносіны. Кандыдат біялагічных навук дацэнт Віктар Караба ад дэканата роднага факультэта і калег пажадаў поспехаў ва ўсіх справах. Да пажаданняў далучылася і дацэнт кафедры лінгвістычных дысцыплін Ганна Малько. Яна дала высокую адзнаку кнізе, якую назвала “сапраўднай візітнай карткай нашага горада”.

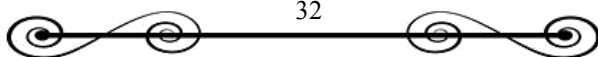
Галоўны бібліятэкар акадэмічнай бібліятэкі імя Дз. Р. Новікава Марыя Студнёва павіншавала Лідзію Андрэеўну з выхадам літаратурнага летапісу нашага горада. Гэта выданне, якое “цешыць вока і грэе душу”, – можа быць добрым падарункам гасцям нашага краю.

Дырэктар Горацкай раённай бібліятэчнай сеткі Ірына Пачэкіна выказала ўпэўненасць, што паэма “Тут росы бялей...” знойдзе сваіх прыхільнікаў, папоўніць залатую скарбонку літаратурнай спадчыны нашага раёна, зойме ганаровае месца на паліцах бібліятэк.

Словы асаблівай удзячнасці Лідзія Андрэеўна адрасавала людзям, без спонсарскай дапамогі якіх не выйшаў бы твор. Гэта калектывы і кіраўнікі ВГУП “Горацкі элеватар” Пётр Панасюга і ААТ “Горкілён” Віталь Еўціховіч, дырэктар ЗАТ “Консул” Віктар Раўкоў. Аўтар з вялікай падзякай прэзентавала ім кнігі з аўтографам і рыфмаванымі пажаданнямі. Пётр Панасюга, у сваю чаргу, выказаў захапленне талентам горацкай паэтэсы, па-дзяліўся ўражаннямі ад паэмы.

Шмат гучала ў гэты творчы вечар шчырых слоў у адрас Лідзіі Андрэеўны. Букеты кветак дарылі госці. Прэзентацыя цудоўнай паэмы пра Горацкі край “Тут росы бялей...” скончылася пажаданнямі аўтару, каб яе творчая зорка як мага болей часу свяціла на літаратурным небасхіле, і аўтар кожны год радавала чытачоў новымі творами.

2018

Вольга Кіммель,
рэдактар газеты “Горацкі веснік”

“Я пішу — і ад любасці верш мой ідзе”

Цудоўную прычыну аб’яднаць тых, хто дораг паэтычнаму сэрцу імянінцы, скарысталі арганізатары мерапрыемства. Таму і атрымалася, што за кароткія дзве гадзіны былі ўспаміны пра чулівыя моманты жыцця, прызнанні, пажаданні, якія закранулі струны душы кожнага з прысутных. Па прызнанні арганізатараў вечара, не адзін дзень прыйшлося размяркоўваць: што ж галоўнае ў творчасці Лідзіі Андрэеўны? І чым глыбей ішло асэнсаванне вершаваных радкоў паэткі, тым відавочней быў адказ. Любоў – гэта ўсеабдымнае пачуццё хаваецца амаль у кожным вершы. Таму і песні, што гучалі са сцэны, былі прысвечаны гэтаму хваляючаму стану душы.

Незвычайны лёс бывае не толькі ў людзей. І з творамі здараюцца прыгоды, якія не заўсёды можна ўявіць. Вершы Лідзіі Андрэеўны Мініч траплялі ў рукі розных людзей. Пасля некаторых выпадковых знаёмстваў з’явіліся песні. Своеасаблівае супрацоўніцтва адбылося з выкладчыкам дзіцячай школы мастацтваў Ганнай Калікінскай, з мясцовым кампазітарам Барысам Магаліфам. Нечакана для сябе стала кампазітарам і мастацкі кіраўнік народнага вакальнага ансамбля “Мярэя” Іна Ластачкіна. Адноўчы, чытаючы вершы Лідзіі Андрэеўны, яна пачала нешта напяваць – так нарадзілася песня. Потым яшчэ і яшчэ. Сёння аўтарскія творы ў выкананні ансамбля “Мярэя” гучаць далёка за межамі нашага раёна. А з песняй “Я чакала” на словы Л. А. Мініч калектыў стаў уладальнікам Гран-пры міжрэгіянальнага конкурсу маладых выканаўцаў у горадзе Хіславічы Смаленскай вобласці.

Прысвячэнне вершаў людзям працы – гэта асобная старонка ў творчасці паэткі. Як сказаў хтосьці з гасцей, гэта прамы доказ таму, што яна душой хварэе за тых, з кім працуе. А што такія вершаваныя радкі добра лажацца на музыку, упэўніла Таццяна Турманава. Яна на творчым вечары выканала песню “Горкілён”, якую аўтар куплетаў прысвяціла аднаіменнаму прадпрыемству і сама напісала музыку.

*“Альма-матэр, жыві і красуй,
Для Радзімы ты сіл не шкадуй.*

“Жыватворная наша крыніца” – гэтыя радкі прысвечаны БДСГА, менавіта тут, на заатэхнічным факультэце вуні, прайшла працоўная дзейнасць Лідзіі Андрэеўны. У гонар акадэміі быў напісаны гімн, які, як і папярэдні твор, зліўся з музыкай у адзінае цэлае.

Па прызнанні супрацоўнікаў раённага цэнтра культуры, яны не аднойчы звярталіся да імянінцы з просьбай напісаць верш для сваіх мерапрыемстваў. На гэта заўсёды быў адзін адказ: “Усё, аб чым я пішу, глыбока асэнсоўваю, прапускаю праз сябе. Прабачце, не магу я пісаць па замове!”. Але ж аднойчы такім маленням

Лідзіі Андрэеўне прыйшлося саступіць. “Я паспрабую”, – няўпэўнена сказала яна, калі супрацоўнікі раённага Дома рамёстваў растлумачылі, што рыхтуюць прэзентацыю касцюма Горацкага строю на абласны конкурс. Вершаваная падтрымка не толькі дапамагла атрымаць Дыплом першай ступені, але і заняла ганаровае месца ў творчасці аўтара. Фрагмент прэзентацыі, які дзяўчыны ў самабытных жаночых касцюмах прадставілі ў якасці падарунка, гэта толькі пацвердзіў.

– На той момант мы маглі паказаць Лідзіі Андрэеўне толькі эскізы, – з удзячнасцю расказвае дырэктар раённага дома рамёстваў З. У. Чандакова. – Незвычайную працу, якую спецыялісты называюць “Рэканструкцыя касцюма”, мы рабілі ўпершыню, таму былі і пэўныя цяжкасці. За поспех нашай справы мы ўдзячны і таленту сённяшняй імянінніцы. Бо верш “Беларускі народны касцюм” раскрывае кожную дэталю адзення, падкрэслівае прыгажосць жанчыны, жанчыны, якая яго насіла, нагадвае, што вопратка павінна яшчэ і аберагаць сваю гаспадыню. Таму, – працягвае Зоя Уладзіміраўна, – сёння мы не маглі не прыйсці са словамі ўдзячнасці і памятным падарункам.

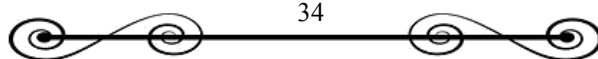
Пра дзіцячую кніжку “Мая сям’я ад А да Я” спачатку расказвае аўтар. Па яе словах, у гэтым выданні многае прыйшлося перарабіць, выкінуць, зрабіць так, каб было даступна для дзіцяці, каб яно магло палюбіць родную мову. А як гэта атрымалася, расказалі самі чытачы. Дзеткі, якія ўжо паспелі ацаніць рознакаляровы падарунак, наперабой чыталі вершы, расказвалі, як спадабаліся ім малюнкi, прыгожыя літары, дзякавалі Лідзіі Андрэеўне і ад імя сваіх бацькоў.

Намеснік старшыні райвыканкама Н. В. Карнеева выказала меркаванне, што калі кожны з нас будзе любіць сваю зямлю, людзей, культуру, музыку як гэта робіць адрасат віншаванняў – наколькі больш шчаслівы і радасны будзе кожны дзень нашага існавання. І як сказала Наталля Васільеўна, на гэта святкаванне яна прыйшла не толькі па загаду душы і сэрца, але і па даручэнні. Спецыяльным рашэннем райвыканкама аб’яўлена ўдзячнасць Л. А. Мініч за значны ўклад у развіццё нашага раёна і педагагічную дзейнасць. Са сваімі пажаданнямі да Лідзіі Андрэеўны звярнуўся загадчык аддзела культуры А. М. Жыгун. Ён зычыў здароўя, творчых поспехаў і, каб яе паэтычныя творы яшчэ доўга радавалі жыхароў нашай краіны.

Калі вядучая стала зачытваць спіс тых, хто жадае павіншаваць юбіляра, атрымалася сапраўдная чарга: родныя, сябры, калегі, аднадумцы. Дэкан зааінжынернага факультэта акадэміі М. А. Садомаў віншаванне пачаў са сваіх студэнцкіхуспамінаў. Ён прыгадаў лекцыю, на якую прыйшла маладая, вельмі прывабная выкладчыца. З тых пор Мікалай Аляксандравіч ведае Лідзію Андрэеўну як чэснага, добрасумленнага чалавека, які заўсёды з адказнасцю выконвае любое даручэнне.

– Паважаная Лідзія Андрэеўна, вы кандыдат навук, дацэнт, вы падрыхтавалі дзесяткі дыпломнікаў, якія з поспехам працуюць у сельскай гаспадарцы нашай краіны. Дзякуй вам, што вы працавалі на нашым факультэце, – сказаў М. А. Садомаў. Словы калегі дапоўніла намеснік дэкана аграбіялагічнага факультэта завочнага аддзялення Д. С. Доліна. Па яе словах, прынцыповасць, прыстойнасць, адказнасць і нежаданне быць на каго-небудзь падобнай – гэта тыя якасці, якія выклікаюць захапленне, гэта хочацца пераймаць і, на жаль, гэтаму не заўсёды можна навучыцца.

За тых змены, якія Лідзія Андрэеўна ўнесла ў рэпертуар народнага хору

ветэранаў “Спадчына”, у імідж яго салістак, сваёй актыўнай удзельніцы дзячылі ад імя ўсяго калектыву. Сяброўскія віншаванні ад члена Саюза беларускіх мастакоў Ф. С. Кісялёва, кіраўніка народнага аб’яднання “Мастацтва” В. В. Белавусавай, кіраўніка народнага мастацкага аб’яднання “Роднае слова” Л. М. Дзеружковай і іншых калег па творчаму цэху змяшчалі вершаваныя прысвечэнні і шчырыя прызнанні. Бадай, самым незвычайным падарункам стаў сюрпрыз, які прыпаднесла дырэктар Горацкага гісторыка-этнаграфічнага музея С. С. Скаронная. Яна правяла спецыяльнае архіўнае расследаванне, каб вызначыць, адкуль пайшоў род Галкоўскіх, да якога належыць імянінніца. Аказалася, што гэтай справай Лідзія Андрэеўна зацікавілася напярэдадні сваіх урачыстасцей, так што падарунак прыйшоўся даспадобы.

А. І. Каданчык, які рэдагаваў апошні зборнік сваёй сяброўкі, выказаў жартоўную версію, дзе яна магла сустрэцца з музай паэзіі Эўтэрпай, і зазначыў, што прыемна адчуваць, як узрос узровень паэзіі аўтаркі.

Асалода – гэтым сакавітым беларускім словам перадала ўражанні ад святочнага дзеяства расчуленая пляменніца імянінніцы Галіна Галкоўская. Ад імя ўсіх родных яна выказала ўдзячнасць за цудоўны вечар для блізкага ім чалавека. Па яе словах, такія музычныя, таленавітыя і па-сапраўднаму шчырыя творчыя вечары не заўсёды можна сустрэць нават на сталічнай сцэне. А параўнаць Галіне ёсць з чым, бо працуе яна рэжысёрам тэатра оперы і балета Беларусі.

– Мне так прыемна, – прызналася гасця, – што творчасць маёй цёці атрымлівае такія водгукі ў талентах іншых людзей, на якія так багата горацкая зямля.

– За спагаду і любоў родных, блізкіх і сяброў дзякую і слаўлю Бога, – такімі словамі імянінніца завяршыла вечар, які толькі пацвердзіў, што талент, дабрыня і шчырасць дапамагаюць збіраць вакол сябе толькі самых лепшых людзей.

2010

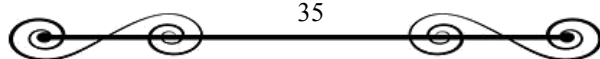
А. М. Куніцкая,
*старшы выкладчык кафедры
сацыяльна-гуманітарных дысцыплін БДСГА*

З любоўю да жыцця і да паэзіі (творчасць Лідзіі Андрэевай)

Былыя студэнты зааінжынернага факультэта і супрацоўнікі БДСГА ведаюць гэту жанчыну як добрасумленнага, прынцыповага і патрабавальнага выкладчыка кафедры развядзення і генэтыкі сельскагаспадарчых жывёл, кандыдата навук, дацэнта Лідзію Андрэеўну Мініч, а знатакі сучаснай беларускай паэзіі – як паэтэсу Лідзію Андрэеву.

У 1964 годзе Л. А. Мініч закончыла Беларускаю сельскагаспадарчую акадэмію і на доўгі час звязала сваё жыццё з роднай альма-матэр: вучоба ў аспірантуры,

праца на кафедры, абарона кандыдацкай дысертацыі. Шлях блукання па навуках быў нялёгкі, шмат сустракалася на ім падводных камянёў, але ў душы сваёй паэтэса пранесла любоў да акадэміі і цудоўных людзей, якія аказвалі падтрымку. Пацверджаннем таму з’яўляюцца яе вершы “Хозяин”, “Исповедь наставника”, “Мой факультет привычной прозы”, “Сустрэча з alma mater”, «Жыватворная крыніца» (дарэчы, гэты верш удзельнічаў у конкурсе на гімн БДСГА).

Памятаюць свайго любімага выкладчыка і былыя студэнты, ад імя якіх у юбілейны дзень нараджэння павіншаваў імянінніцу дэкан зааінжынернага факультэта М. А. Садомаў: “Паважаная Лідзія Андрэеўна, Вы кандыдат навук, дацэнт падрыхтавалі дзесяткі дыпломнікаў, якія з поспехам працуюць у сельскай гаспадарцы нашай краіны. Дзякуй Вам, што Вы працавалі на нашым факультэце”.

Лідзія Андрэеўна да ўсялякай працы адносіцца вельмі адказна, сумленна, можа таму і пісаць пачала ўжо пасля выхаду на пенсію, хаця вершы выношвала ў душы ўсё жыццё, песціла іх як дзяцей. Першыя творы паэтэсы з’явіліся ў 1999 годзе на старонках раённай газеты “Ленінскі шлях”, пасля ў калектыўных зборніках “Акадэмічны вянок” і “Блікі памяці”. За даволі кароткі перыяд выйшла чатыры аўтарскія зборнікі: “Спешу сказать...” (2005), “Жыватворная крыніца” (2007), “Сповідзь” і “Мая сям’я ад А да Я” (2010).

Здаецца, няма такой тэмы, якую б не закранула Л. А. Мініч у сваіх вершах, але часцей за ўсё гучаць словы пра любоў: да Радзімы, прафесіі, роднай мовы, маці, мужчыны. Сама паэтэса сваё жыццёвае крэда вызначае так: “І справамі, і ведамі рабіць людзям дабро”. У вершах “Зямля маёй Айчыны”, “Мы – браты”, “Любімы край”, “Наша малітва”, “Як без Радзімы жыць?..”, “Бацькаўшчына” знайшла яскравае адлюстраванне тэма патрыятычнага выхавання. Прыгадаем некалькі радкоў з верша “Ты – Радзіма мая”:

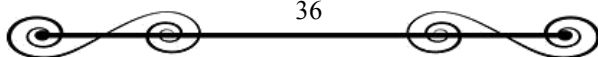
*Ты – Радзіма мая. Я цябе ўслаўляю.
Я з табою з глыбокіх маіх каранёў.
Як і маці, Радзіму не выбіраюць.
Ты адна, як і маці, да скону вякоў.*

А з якім замілаваннем паэтэса піша пра родныя горацкія краявіды ў вершы “Горацкія ўзоры”, параўноўваючы чысціню і прыгажосць нашага краю з першым каханнем.

Шмат вершаў паэтэсы прысвечана цудоўнай беларускай прыродзе: тут і залатая восень у вершах “Жёлтый клён”, “Осень”, “Жоўты ліст”, “Хмурынкі восені”, “Кружыць восень”; снежная зіма ў вершах “Студзень і студня”, “Зімовая мелодыя”; імклівая вясна ў вершах “Дыхание весны”, “Прудвесне”, “Май”. Гэта не толькі гімн прыгажосці роднага краю – адначасова гэта і роздум пра жыццё, як у вершы “Журавы”:

*Даносіцца з неба крык жураўліны...
Я думкаю з імі ў гэту хвіліну.
Праводжу вачыма я іх у дарогу,
І сэрца майго яны чуюць трывогу.*

Асобнае месца ў творах таленавітай паэтэсы займае тэма памяці. Гэта вершы пра вайну: “Салдацкае пісьмо”, “Помнік вайны”, “Памяць”, “Гімн удаве вайны” і незабыўнае мінулае: “Распад СССР” і “Чернобыльское эхо”. Пяшчотай і любоўю

напоўнены радкі вершаў, прысвечаныя маці: “Матчына святло”, “Боль маці”, “Мама”, “Из детства”, “Мама – это жизнь”.

Л. А. Мініч з’яўляецца членам літаратурнага аб’яднання “Роднае слова”. У сваіх творах, асабліва ў апошніх (вершы-роздумы: “Аб роднай мове”, “Як не хапае...”, “Мой погляд”) яна ўсё часцей і часцей звяртаецца да роднай беларускай мовы. У вершы “Сповідзь” паэтэса сабе і нам дае абяцанне:

*Жыццё, і мову, і Радзіму
Буду ўслаўляць, пакуль не згіну.*

Апошняя кніжка Л. А. Мініч напісана для самых маленькіх чытачоў і запрашае іх у адмысловае займальнае падарожжа па беларускім алфавіце з прыпынкамі на кожнай літары, выходзячы пачуццё гонару, міласэрнасці, любові да людзей і сваёй краіны:

*Беларусь. Тут мой дом і сям’я,
І сябры, і садок, і школа
І прыгожая наша зямля.
За яе лепш не будзе ніколі*

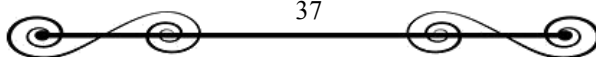
Вечная тэма ўзаемаадносін мужчыны і жанчыны знайшла ўвасабленне ў вершах: “Так бывает”, “Куда уходит любовь”, “Я боюсь тебя обидеть”, “Откровение”, “Дзе ты?” і інш.

Многія вершы Л. А. Мініч (а сёння іх ужо 27) сталі песнямі: “Вераснёвы раманс”, “Жыватворная крыніца”, “Мая малітва”, “Сустрэча з alma mater”, “Цвіці, зямля”, “Чары таполяў”, “Выйду в ночь на крыльцо”, “Крынічка”, “Где ты, счастье?” і інш. З песняй “Я чакала” ансамбль “Мярэя” стаў уладальнікам Гран-пры міжрэгіянальнага конкурсу маладых выканаўцаў у г. Хіславічы Смаленскай вобласці.

Спадзяемся, што новыя зборнікі мы будзем чакаць не вельмі доўга, таму што гэта мілавідная жанчына не можа сядзець на месцы без справы і працягвае рушыць наперад нават тады, калі ў некаторых людзей сіл не хапае. І на гэтым шляху яна ўдзячна роднаму краю і бацькам:

*Мой ты родны краю!
Усім, што сэрца мае,
Кожным ранкам, светлы,
Я цябе вітаю І хачу аддаці,
Як свайму дзіцяці,
Ласку і спагаду,
Што ўзяла ад маці.
Бацькава натхненне,
Веру і цяргненне.
У нястомнай працы
Ад тугі збавенне.
Як і я, мой краю,
Ты такі ж, я знаю,
Толькі шчаснай долі
Я табе жадаю.*

2010

Уладзімір Ліўшыц
(Ізраіль)

“Заўсёды імкнулася рабіць нешта дзеля роднай мовы”

(пра Лідзію Мініч (Андрэеву))

Лідзія Андрэеўна Мініч (Андрэева) – кандыдат сельскагаспадарчых навук, дацэнт, шмат гадоў працавала ў Беларускай дзяржн сельскагаспадарчай акадэміі.

Актыўна займалася навукай, выкладаннем, а пасля выхаду на пенсію аддае свой вольны час літаратурнай дзейнасці.

У дзяцінстве спазнала голад і холад

Яна нарадзілася 22 студзеня 1940 года ў вёсцы Рэкта Клімавіцкага раёна Магілёўскай вобласці ў мнагадзетнай сям’і. Бацька – Галкоўскі Андрэй Лявонавіч (1898-1973) і маці – Галкоўская Ганна Макімаўна (1902-1988) вырастлі сямёра дзяцей.

У час Вялікай Айчыннай вайны прыйшлося сям’і некаторы час жыць у лесе, дзе трохгадовае дзіця спазнала голад, холад, каросту, і нават вошы.

У першы клас пайшла ў 1948 годзе. Школы ў вёсцы не было, і вучылі дзяцей спачатку ў сялянскай хаце, а праз два гады адкрылі пачатковую школу.

Восем класаў Судзілаўскай СШ Клімавіцкага раёна скончыла, ходзячы туды аж за сем кіламетраў. Калі яе стан здароўя рэзка пагоршыўся, сястра маці, Соф’я Максімаўна забрала Лідзію ў Клімавічы, дзе яна ў 1958 годзе з сярэбраным медалём закончыла Клімавіцкую сярэднюю школу №3.

Пасля школы вырашыла звязаць сваё жыццё з сельскай гаспадаркай. У 1964 годзе скончыла заатэхнічны факультэт Беларускай сельскагаспадарчай акадэміі.

Потым два гады працавала ў Горацкім раённым упраўленні сельскай гаспадаркі: эканамістам па ўліку, заатэхнікам-селекцыянерам. А ў 1966 годзе паступае ў аспірантуру на кафедру “Развядзення сельскагаспадарчых жывёл”, дзе выканала дысертацыю па тэме, на той час, на піку навізны (выкарыстанне груп крыві ў жывёлагадоўлі). Гэта абяцала добрую перспектыву. Пасля (па размеркаванні Міністэрства) працавала асістэнтам на гэтай жа кафедры, потым – малодшым навуковым супрацоўнікам на даследчай станцыі. Не ўсё было лёгка ў яе жыцці. Балюча адчула сілу тайнай “спагады” сваіх калег, якія справакавалі адказ Лідзіі Андрэеўны ад кіраўніка і абароны дысертацыі пад яго кіраўніцтвам.

Аб гэтым яна напіша пасля:

*Не трэба зайздрасці някучай –
Яе нам выкрасліць бы ўсім –
Ды Немесідай нейміручай
Гарыць ці тлее.сцеліць дым –
І завяршаецца благім.*

Працуючы на даследнай станцыі акадэміі, правяла глыбокія даследы па тэме, прапанаванай акадэмікам Сонцавым К. М. і, вярнуўшыся на выкладчыцкую работу

на кафедру развядзення і генэтыкі, яна напіша і паспяхова абароніць новую дысертацыю па кармленню і тэхналогіі кармоў.

А пакуль у студзені 1975 года з мужам Аляксандрам – адзіныя і першыя прадстаўнікі з акадэміі – паехалі ў замежную камандзіроўку ў Алжыр, дзе муж выкладаў хімію.

Дысертацыю Лідзія Андрэеўна абараніла ў 1989 годзе і стала кандыдатам сельскагаспадарчых навук, праз год атрымала званне дацэнта. Працавала старшым выкладчыкам, дацэнтам у акадэміі, куратарам, за што адзначалася Граматамі і Дыпламамі Міністэрства сельскай гаспадаркі і харчавання РБ, як “...пераможца Рэспубліканскага конкурсу прафесійнага майстэрства выкладчыкаў вышэйшых і сярэдніх навучальных устаноў ...за вучэбна-метадычныя распрацоўкі”, а таксама рэктарата, прафкама, гарсавета. Выбіралася дэпутатам Горацкага гарадскога Савета, была членам прэзідыума прафкама акадэміі.

Як чалавек нераўнадушны, яна выступала з артыкуламі на старонках раённай газеты “Ленінскі шлях”: “Хопіць змагацца з ветранымі млынамі” (1990), “Сябе не падманіш” (1991) і інш.

Развітваючыся са сваёй “Альма-матер”, прысвяціла акадэміі гімн, музыку на які напісаў вядомы ў Горках кампазітар Барыс Магаліф.

*Не шукала ты лёгкіх дарог,
І ў былыя ліхія часы,
Як выснова ўсіх перамог –
У гербах тваіх спраў каласы.*

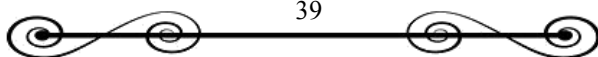
“І накуль жывое маё сэрца, я аддаю доўг заповітны з любоўю”

Пасля выхаду на пенсію ў Лідзіі Андрэеўны з’явіўся вольны час. Як яго выкарыстаць для сябе і дзеля грамадства? Такое пытанне паўстала перад ёй.

З дзяцінтва яна любіла літаратуру, паэзію. І вось у гэты час думкі рыфмаванымі радкамі, а іх аказалася зашмат, запрасіліся на паперу. Дэбют адбыўся ў чэрвені 1999 года на старонках раённай Гэта былі тры вершы на рускай мове пад псеўданімам Андрэева. Галоўны рэдактар газеты Людміла Ганчарова, прадстаўляючы яе чытачам пісала: “Автор этих поэтических строк пожелала подписаться псевдонимом. Она и в жизни такая же скромная, простая женщина, на долю которой выпало немало испытаний. Судьба редко когда была к ней благосклонна, на мелкие осколки разбив женское счастье. Но она не утратила ни внешней, ни внутренней привлекательности и обаяния. Она по-прежнему верит в то, что закат сменяется восходом, что за холодной зимой обязательно приходит весна.

Видимо, под впечатлением ожидания чего-то светлого и прекрасного, чем обделила её жизнь, и начали складываться мысли-раздумья в поэтические строки” (Ленінскі шлях, 1999. 5 чэрвеня).

Лідзія Андрэеўна так тлумачыла сваё захапленне літаратурай, сябру Саюза пісьменнікаў Беларусі Міхаілу Уласенку: “Хочется излить наиболее, переосмыслить прожитое и пережитое. А в жизни немало сделано. Анализируешь всё это – уже не в той эйфорически-возвышенной форме, уже не витаешь в облаках, а более реально смотришь на вещи. Я стремлюсь, чтобы и стихи звали к размышлению, а размышление, как правило, подвигает к действию”. (Міхаіл Власенко. Хожденыя по наукам // В кн.: На крылах натхнення : да 30-годдзя

народнага аматарскага літаратурнага аб'яднання “Роднае слова” – Мінск, 2016. С.84).

Калі вершаў на рускай і беларускай мовах назбіралася шмат, у 2005 годзе выйшаў першы зборнік вершаў пад назвай “Спешу сказаць” (Магілёў) на рускай і беларускай мовах. Важна адзначыць, што сярод многіх, хто чытаў і рэдагаваў яго быў Барыс Магаліф – асаблівы чалавек, глыбока і шматгранна эрудзіраваны, вядомы далёка за межамі Беларусі. Тры вершы з гэтага зборніка ён паклаў на музыку. А ўвогуле рознымі кампазітарамі на музыку пакладзена больш за трыццаць яе вершаў, чатыры з іх гучаць на музыку самой паэткі, у тым ліку і гімн, прысвечаны роднаму факультэту.

У 2007 годзе выйшаў у Горках другі зборнік вершаў таксама на рускай і беларускай мовах: “Жыватворная крыніца” па назве верша, які прэтэндаваў на тое, каб стаць гімнам акадэміі.

Паэтэса пісала вершы і для дзяцей і ў 2009 годзе выдавецтва ў Мінску выдала вельмі цікавую кніжку – алфавіт для дзяцей “мая сям’я ад А да Я” з рэцэнзіяй члена Саюза пісьменнікаў Беларусі П. П. Саковіча, якая ўвасабляе адукацыйнае і выхаваўчае значэнні. Гэтая кніжка асаблівая і ў тым, што багата аформлена нават малюнкамі дзяцей з Чацвёртага Міжнароднага конкурсу “На сваёй зямлі”.

Праз год з’явілася кніга вершаў “Сповідзь”, у якой прадстаўлены ўжо і розныя формы верша, і вершы абрадавага накірунку і г.д. “На хвалях вечнасці: міфы і легенды ў вершах” (2012). У кнізе былі змешчаны міфы і легенды старажытнай Элады ў вершах. Паэтка імкнулася прыцягнуць увагу чытача да роднага слова цікавымі і неўміручымі легендамі і фразеалагізмамі, якімі мы часта карыстаемся.

Каб беларускамоўны чытач адчуў усю асалоду, усю прыгажосць рускіх паэтаў, Лідзія Андрэева зрабіла пераклады вершаў Г. Ахматавай, А. Блока, А. Пракоф’ева, М. М. Някрасава, А. Майкава, А. Пляшчэева, К. Сіманава, С. Шчыпачова, І. Каганова і іншых паэтаў, а таксама папулярных рускіх рамансаў 19 ст. Разам з яе вершамі яны ўвайшлі ў кнігу “І боль, і мары, і любоў” (2013).

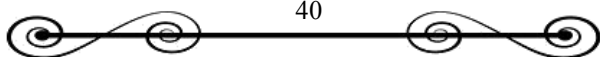
Як вядома, паэтэса вельмі любіць беларускую мову і перажывае, што знікаюць на вёсках беларускамоўныя школы, што амаль няма беларускамоўных класаў у гарадах, а кнігі на беларускай мове выдаюцца мізэрнымі тыражамі, зніжаюцца тыражы і беларускіх часопісаў, а ўсе раённыя газеты перайшлі на рускую мову.

Варта ўдумацца ў выказванне Васіля Супруна, выкладчыка Горацкага педагагічнага каледжа, які, аналізуючы творчасць паэтэсы, пісаў, што “...ва ўласным разуменні самой паэткі цэнтральнымі ў творчасці кожнага пісьменніка павінны быць тэмы радзімы, сумлення, кахання, мовы. І з гэтым нельга не пагадзіцца, бо як вядома, для пісьменніка існуе толькі адзін від патрыятызму – па адносінах да тытульнай мовы” (*Горацкі веснік*, 2018).

Паэтэса разумее, што любоў да роднай мовы трэба выходзіць з дзяцінства, і таму яна забывае пра маленькіх чытачоў. У другой кнізе для дзяцей “У сваім краі, як у раі” (2015) на простых будзённых прыкладах знаёміць дзяцей з багаццем роднай мовы, вучыць ганарыцца і даражыць усім сваім: сваёй мовай, сваёй Радзімай, сваім радаводам.

Бачачы вялікія дасягненні Лідзіі Андрэеўны ў літаратурнай творчасці, Саюз беларускіх пісьменнікаў абраў яе ў 2013 годзе сябрам творчай суполкі.

Не цураецца Л. Андрэева і прозы. Яе нарысы былі змешчаны ў кнізе “Цвіла

каліна” (2015), выдадзенай да 70-годдзя Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне.

Затым быў зборнік вершаў “Ніці” (2017). У ім прадстаўлены вершы, абагульненыя чатырма раздзеламі: “Гасцінец дабыні”, “Імя як помнік”, “Выслоўі”, “Пераклады з рускай вядомых рамансаў і вершаў”, а таксама двух уласных вершаў на рускую мову. Творы гэтай кнігі сталі матэрыялам для дыпломнай работы супрацоўніцы Горацкай раённай бібліятэкі імя М. Гарэцкага, якую яна бліскуча абараніла на дзесяць балаў.

Некалькі гадоў паэтэса працавала над паэмай, якая апавядае пра гістарычны шлях Горацкага краю. Лёс гэты быў не просты, бо землі, якія знаходзяцца зараз у складзе Горацкага раёна, доўгі час былі на памежжы двух дзяржаў – Расіі і Рэчы Паспалітай, і таму, на жаль, багата паліты чалавечай крывёю. У 2018 годзе паэма “Тут росы бялей...”, прысвечаная Году малой радзімы і Дню вызвалення Горак ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў, была выдадзена і атрымала добрыя і ўдзячныя водгукі жыхароў Горацкага краю.

Л. Андрэева друкуе не толькі кнігі, яе вершы можна часта сустрэць на старонках альманахаў “Брама”, “Славянская ліра-2017”, “Славянская ліра-2018”, “Под небом Рязанским”, часопіса “Вожык”, у агульных зборніках літаратурнага аматарскага аб’яднання “Роднае слова”, у “Акадэмічным вянку” народнага літаратурнага аб’яднання “Парнас” (у пяці зборніках); у кнізе “У краі бярозавых гаёў” (аўтары-склад.: У. Ліўшыц і А. Бяляцкі); рэспубліканскіх газет “Літаратура і мастацтва”, “Культура”, “Белорусская нива”, абласной газеты “Зямля і людзі”, у раённым друку.

Яна пераможца ў міжнародных літаратурных конкурсах (3-е месца) па перакладах на форуме “Славянская ліра -2018” і лаўрэат у трох намінацыях 15-га конкурса-фестываля “Пад небам Рязанскім-2018”.

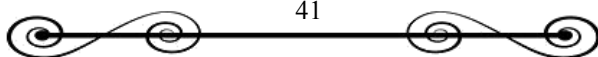
Вось адзін з прыкладаў перакладу верша Марыны Цвятаевай “Мне нравится, что Вы больны не мной...”:

*Мне любя, што Вы мроіце не мной,
Мне любя, што баліць душа не Вамі.
І цяжкі шар, што мы завём Зямлэй,
Не паплыве пад нашымі нагамі.
Мне хораша, што можна быць такой –
Распушчанай і смешнай побач з Вамі,
І не змаўкаць нацягнутай струной,
Як ледзь судакранемся рукавамі...*

У ліпені 2019 года выйшла з друку адзінаццатае цудоўна аформленае выданне Л. Андрэевай “Атожылкі” (Мінск, 2019). Кніга прысвечана малой радзіме аўтаркі. У гэтай кнізе яна звярнулася да вельмі важнай грамадзянскай тэмы, якая закранае кожнага з нас: сумленне і памяць нашчадкаў.

Чалавек жыве на зямлі, што ён з сабой нясе. Яна піша: “...А хто я сапраўды, і што ж Пра вас я знаю, мае продкі?” і што пакіне пасля сябе? “...Цячэ ў нас , продкі, ваша кроў. Мы – ваш працяг, а вы – пачатак Няскончаных жыцця вякоў. Мы паўтараем той парадак – Прыступкай павязі часоў Свае адмеціны пакінем, Не парушаючы асноў – Галоўных, без чаго мы згінсм...”

Галоўны герой тут просты селянін, які добра знае сэнс жыцця, беражэ спадчыну і шчыра выходвае гэтае пачуццё ў нашчадкаў. Аўтар яскрава паказала як выходваецца і любоў, і патрыятызм без слоў.

Трэба яшчэ адзначыць, што паэтэса амаль штотыднёва сустракаецца са сваімі чытачамі, праводзячы сустрэчы ў навучальных установах, бібліятэках, усіх мерапрыемствах, якія праводзіць народнае аб'яднанне “Роднае слова”.

Часам можна ўбачыць і артыкулы яе ў перыядычным друку: “Мой мілы доктар” (Зямля і людзі); “Дробязі жыцця” (Горацкі веснік).

Па выніках за 2018 год яна ўвайшла ў ТОП-10 падзей года, што адбыліся ў Горацкім раёне. Паэтэса пераможца абласнога этапа II Рэспубліканскага конкурса “Жанчына года-2018” у намінацыі “Духоўнасць і культура”.

У агульным зборніку народнага аматарскага аб'яднання “Роднае слова” (2019) змешчаны шэраг новых вершаў і пераклады.

Калі стаць пералічваць усё, што зроблена паэтэсай за апошнія гады, то міжволі ўзнікае пытанне: як столькі можа зрабіць н чалавек? На што Лідзія Андрэеўна адказвае: “Калі тое, што я раблю, што я кажу, аб чым думаю, некаму патрэбна, значыць нездарма патрачаны час і сілы, значыць я ў адным патоку з маім народам. І пакуль жывое маё сэрца, я аддаю доўг заповітны з любоўю. Цяпер я ведаю, што не дарма пражыла на маёй зямлі”.

І яшчэ, яна вельмі любіць сваю Радзіму і лічыць, што мы павінны ўсё рабіць на карысць Беларусі.

*Панове, вольная краіна
Нам абавязак надае –
Сваёй дачцэ і свайму сыну –
За вернасць, праўду – за яе
змагацца шчыра, на ўсю сілу,
І больш нікому не служыць,
Рабіць, каб у краіне мілай
Усім было нам добра жыць.*

Пажадаем ёй далейшых творчых дасягненняў на карысць любімай Радзімы – Беларусі.

2019

Ганна Малько,
дацэнт кафедры
лінгвістычных дысцыплін БДСГА

“ПАКУЛЬ ЖЫВУ – ДАБРО НЯСУ”

*Ты – радзіма мая. Я цябе ўслаўляю.
Я з табою з глыбокіх маіх каранёў.
Як і маці, радзіму не выбіраюць,
Ты адна, як і маці, да скону вякоў
Л. Андрэева*

22 студзеня 2020 г. адзначае свой 80-гадовы юбілей сябра Саюза беларускіх пісьменнікаў Лідзія Мініч (Андрэева), якая ўсё сваё жыццё самааддана служыць справе і людзям.

Вось жыццёвае крэда Лідзіі Андрэевай: “І справай, і ведамі рабіць людзям дабро”. Шматгранная тэматыка вершаў паэткі: грамадзянская, патрыятычная, філасофская, інтымная, пейзажная, поўная асэнсавання жыцця.

У вершах паэтэсы шмат вобразных параўнанняў, лірычных адступленняў. Яе лірыцы характэрны спагадлівасць да свайго героя, імкненне да тэматычнай завершанасці, дасканаласці формы. І гучыць паэтычны радок то ўзнёсла, задуменна, то востра, празрыста, але заўсёды праўдзіва і шчыра.

Імя Лідзіі Андрэевай добра вядомае ў паэтычных колах не толькі Магілёўскай вобласці, але і далёка за яе межамі. Аўтар ужо адзінаццаці паэтычных зборнікаў: “Спешу сказаць...” (выдадзены ў 2005 г. у Магілёве, у МДУ імя А. А. Куляшова), “Жыватворная крыніца” (2007 г., Горкі), “Мая сям’я ад А да Я” (Мінск, 2010 г.), “Сповідзь” (Мінск, 2010 г.), “На хвалях вечнасці” (Мінск, 2012 г.), “І боль, і мары, і любоў” (Мінск, 2013 г.), “У сваім краі, як у раі” (Мінск, 2015 г.), “Цвіла каліна...” (Мінск, 2015 г.), “Ніці” (Мінск, 2017 г.), “Тут росы бялей...” (Мінск, 2018 г.), “Атожылі” (Мінск, 2019 г.).

Пераважная большасць твораў Л. Андрэевай напісана на нашай роднай мове, таму творы гэтай таленавітай паэткі з’яўляюцца даволі значным укладам у развіццё сучаснай беларускай літаратуры.

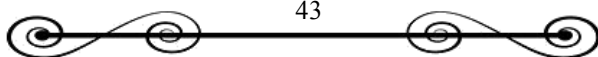
*Я ад продкаў сваіх беларуска,
У краіне двухмоўнай жыву.
Размаўляем жа ўсе мы на рускай,
Мова родная, дзе ж ты? Агу!
Я не супраць двухмоўя, дарэчы,
І сама на дзвюх мовах пішу.
Ды аб тым дарагім і адвечным
Я на родненькай мове скажу.*

Яе вершы друкаваліся на старонках альманахаў “Брама”, “Славянская ліра – 2017”, “Славянская ліра – 2018”, “Под небом Рязанским”, часопісе “Вожык”, рэспубліканскіх газет “Літаратура і мастацтва”, “Культура”, “Белорусская ніва”, абласной газеты “Зямля і людзі”, у раённым друку і інш. Паэзія Андрэевай вызначаецца лірызмам, спавядальнасцю, у ёй дамінуе тэма кахання, прага высокага духоўнага ідэалу, роздум пра наш час, абавязак перад беларускім народам, клопат аб лёсе беларускай мовы. Паэтэса перакладае з рускай, а таксама кітайскай, іўрыту (з рускага перакладу) і іншых моў.

На яе вершы напісана больш за трыццаць песень: “Жыватворная крыніца”, “Вераснёвы раманс”, “Три звонка” (Барыс Магаліф), “Где ты, счастье?”, “Сустрэча з alma mater” (Ганна Калікінская) і інш. А на вершы “Выйду в ночь на крыльцо...”, “Хлеб” музыку напісала сама Лідзія Андрэеўна. Верш “На Пісьмянковым лузе” таксама пакладзены на музыку Андрыянам Бялясавым, і гэтай песняй у выкананні кампазітара пачынаецца абласное свята паэзіі і аўтарскай песні “Пісьмянкоў луг”.

Глыбокія, лірычныя вершы Лідзіі Андрэевай знайшлі водгук у сэрцах шматлікіх прыхільнікаў яе паэзіі.

Л. Андрэева з’яўляецца пастаяннай удзельніцай рэспубліканскага свята “Дзень беларускага пісьменства і друку”, абласнога фестывалю паэзіі і аўтарскай песні “Пісьмянкоў луг”, які праводзіцца ў Касцюковіцкім раёне, на радзіме Алеся Пісьмянкова, разнастайных раённых мерапрыемстваў. У намінацыі “Аўтарскі праект” атрымала “Дыплом спецыяльны” па выніках раённага конкурсу мастацкай самадзейнасці працоўных калектываў Горацкага раёна (2008 г.). Актыўная ўдзельніца Міжнароднага літаратурнага форуму “Славянская ліра”: у 2017 г. стала

фіналістам па перакладах; у 2018 г. – пераможцам (3-е месца) таксама па перакладах. Стала лаўрэатам у трох намінацыях XV Міжнароднага конкурсу-фестывалю “Пад небам Разанскім” (2018 г.).

А творчых сустрэч з чытачамі кожны год бывае звыш дваццаці. Здзіўляе такая працаздольнасць аўтара, яе жаданне праводзіць велізарную працу па выхаванні ў маладога пакаленні пачуцця павагі да нашай Радзімы і роднай беларускай мовы.

Лідзія Андрэева нарадзілася ў вёсцы Рэкта Клімавіцкага раёна ў мнагадзетнай сялянскай сям’і (было 7 дзяцей): бацька – Галкоўскі Андрэй Лявонавіч (1898–1973 гг.), маці – Галкоўская Ганна Максімаўна (1902–1988 гг.). Радкамі з верша “Жыццё пражыць...” Л. Андрэева выказвае ўдзячнасць сваім бацькам за дабрыню і падтрымку:

*Ох, як нярэдка ўспамінаю я
Сваіх бацькоў і ўдары долі зношу
З матуліным: “Ах, дзетухна мая...”
І бацькавым: “Дачка, не вешай носа!..”*

У час Вялікай Айчыннай вайны давялося сям’і некаторы час жыць у лесе, дзе дзіця спазнала голад і холад.

Ліда вучылася ў Судзілаўскай васьмігодцы, а ў дзявятым і дзясятым класах – у сярэдняй школе № 3 г. Клімавічы, якую скончыла ў 1958 г. з сярэбраным медалём. Пасля школы вырашыла звязаць сваё жыццё з сельскай гаспадаркай і ў 1964 г. скончыла зоатэхнічны факультэт Беларускай сельскагаспадарчай акадэміі. Працавала ў Горацкім раённым упраўленні сельскай гаспадаркі, а з 1966 г. вучылася ў аспірантуры на кафедры развядзення сельскагаспадарчых жывёл. Пасля працавала асістэнтам на той жа кафедры, малодшым навуковым супрацоўнікам на доследчай станцыі БДСГА. У 1975 г. з мужам Аляксандрам былі накіраваны на працу ў Алжыр.

У 1989 г. Лідзія Андрэеўна абараніла дысертацыю на суісканне вучонай ступені кандыдата сельскагаспадарчых навук, з 1990 г. – дацэнт зоаінжынернага факультэта (зараз факультэт біятэхналогіі і аквакультуры). Выбіралася дэпутатам Горацкага гарадскога савета, членам прафкама акадэміі. Увесь час працуючы з моладдзю, імкнулася не толькі даць добрыя прафесійныя веды, але і далучыць да скарбаў роднай мовы, вучыла любіць зямлю, на якой нарадзіліся і жывуць.

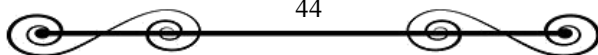
Лідзія Андрэеўна з’яўляецца аўтарам шматлікіх навуковых артыкулаў і метадычных работ па праблемах сельскай гаспадаркі. У 1994, 1998 гг. была пераможцам Рэспубліканскага конкурсу прафесійнага майстэрства выкладчыкаў вышэйшых і сярэдніх сельскагаспадарчых навучальных устаноў.

Пасля выхаду на пенсію ў 1999 г. Лідзія Андрэеўна сваё прызначэнне знайшла ў паэзіі. Яе дэбют адбыўся ў 1999 г. на старонках раённай газеты “Ленінскі шлях” пад псеўданімам Лідзія Андрэева.

У 2005 г. выйшаў першы зборнік вершаў “Спешу сказаць...” на рускай і беларускай мовах, у 2007 г. – другі зборнік таксама на рускай і беларускай мовах – “Жыватворная крыніца”.

Паэтэса піша вершы і для дзяцей. І ў 2010 г. выдала кніжку-алфавіт для дзяцей малодшага і сярэдняга школьнага ўзросту “Мая сям’я ад А да Я”, якая ўяўляе сабой вершаваны алфавіт з незвычайным мастацкім афармленнем. Ілюстрацыямі сталі малюнкi пераможцаў IV Міжнароднага конкурсу дзіцячага малюнка “На сваёй зямлі”, які штогод праводзіць экалагічная арганізацыя “Беларускі зялёны крыж”. У прадмове аўтар кажа:

*Словы родныя ласкава
Будуць ліцца злева, справа –
Кніжку гэту напайняе*

Водар мовы майго краю.

У зборніку паказаны адносіны дабрыні, любові і павагі ў сям’і, любоў да Радзімы і сваёй роднай мовы.

Адзначаць Беларускасці Важнасць – Гэта Добрая Дзея Ёсць Еднасці, Жыццёвае Запатрабаванне. Іначай Кажучы, Любіць Мову Неабходна: Одум Пераконвае, Розум Сцвярджае. Толькі Ўведаўшы, Уратуеш Фальклорнае Хараство. Цярпліва Чэрпай Штодня Эліксір Юнацкасці Яе – менавіта так, незвычайна і арыгінальна выказваючы сваю думку, Лідзія Мініч прадставіла поўны беларускі алфавіт. Кніга Лідзіі Андрэвай – удалы прыклад таго, як вершы для дзяцей могуць не толькі служыць для забавы, але і несці выхаваўчую і навучальную функцыі. У сваёй кнізе Лідзія Андрэва здзяйсняе з маленькім чытачом займальнае падарожжа па беларускім алфавіце, робячы прыпынкі на кожнай літары і такім чынам адкрываючы дзіцяці цэлы свет – з людзьмі, жывёламі, раслінамі, прадметамі побыту, заняткамі і прафесіямі, паняццямі і ідэямі.

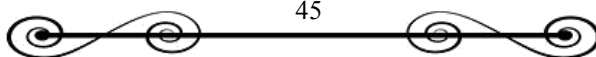
Павел Саковіч, член Саюза пісьменнікаў Беларусі, Мікола Чэмер, рэдактар аддзела культуры “Настаўніцкай газеты” ў заключэнні кнігі “Мая сям’я ад А да Я” напісалі: “Дарэчы, гэта не рэдкасць, калі літаратары ўжо ў сталым узросце пачынаюць пісаць для дзяцей. Відаць, на гэта іх падштурхоўвае ўласны бацькоўскі вопыт, назіранні за ўчынкамі, паводзінамі сваіх дзяцей і ўнукаў, а таксама не выказаныя да канца пачуцці любові і ўдзячнасці за шчасце і радасць, якія даюць нам дзеці. І яшчэ адна важная адметнасць “алфавітных” вершаў – гэта яснасць, прастата ў спалучэнні з тонкім гумарам, цёплай усмешкай. Кніга “Мая сям’я ад А да Я” – шчырая спроба аўтара як бы разгаварыць дзіця, зацікавіць яго, падштурхнуць да раздуму аб выдавочных і яшчэ не пазнаных рэчах”.

*Вось радкі з верша “Хлеб”:
Мне бацькі казалі: “Ў хаце
Хлеб – галоўнае багацце”.
Не кідай зярнятка ў смецце –
Бохан на стале звядзецца.
Зерне пакладзі ў пасцельку –
Ў мяккую, як пух, зямельку.
Даглядай, як толькі ўзйдзе,
Як дзіця, – і поспех прыйдзе.*

У другой кнізе для дзяцей “У сваім краі, як у раі” (2015 г.) паэтка на простых будзённых прыкладах знаёміць дзяцей з багаццем роднай мовы, вучыць ганарыцца і даражыць усім сваім: сваёй мовай, сваёй Радзімай, сваім радаводам. Многія вершы з’яўляюцца прыказкамі: “Пасееш вецер – пажнеш буру”, “Зямля затуліць, як родная матуля”, “Быў бы сад, а салаўі прылятуць”, “Пры бабульцы, як пры сонейку”, “У дружбе жыць – не тужыць”, “Што дом – то і нораў”, “Пустая гаворка – не пагаворка”. А апавяданне “Прыгоды аднаго дня” наогул пабудавана на беларускіх прыказках і прымаўках.

У 2010 г. выйшла і кніга вершаў “Сповідзь”, у якой прадстаўлены розныя формы верша, паэзія абрадавага накірунку і г. д. У кнізе “На хвалях вечнасці” (2012 г.) паэтка ў вершах звяртаецца да неўміручых міфаў і легенд старажытнай Элады, слаўтых паэм “Іліяда” і “Адысея” геніяльнага Гамера, якія “ў думках спевакоў жылі... праз іх і ў вечнасць адышлі”. Лідзія Андрэва ставіла мэтай перадаць у вершах міфы аб жыцці багоў і звязаныя з імі легенды аб стварэнні Сусвету і Зямлі. Кніга вельмі пазнавальная.

Верш Л. Андрэвай “Любоўю абдымаю” гучаў у прадмове да ўрачыстага адкрыцця Рэспубліканскай грамадска-культурнай акцыі “Беларусь у маім сэрцы”, якую распачаў Нацыянальны акадэмічны вялікі тэатр оперы і балета Рэспублікі Беларусь 14 лютага 2012 г.

*Да зары выйду з дому, на золку,
Каб убачыць, як сонца ўстае,
Павітаць бы мне першаю толькі
Залатыя прасторы твае.*

*І такую у сэрца лагоду
Лье мне водар зямлі дарагой.
Я – твая ад спрадвечнага роду,
З беларускаю светлай душой.*

*Васільковы вяночак сплятаю –
Твой, Радзіма, пасаг берагу.
Я любоўю цябе абдымаю
І нашчадкам яе падару.*

*І шапчу я каханню таемна:
“Ты не можаш мяне абмінуць –
Беларусь і любоў неад’емна
Ў маім сэрцы адзіна жывуць”.*

У 2013 г. Лідзія Андрэева была прынята ў Саюз беларускіх пісьменнікаў.

Пераклады вершаў Г. Ахматавай, А. Блока, М. Някрасава, А. Майкава, К. Сіманава, С. Шчыпачова і іншых паэтаў, аўтараў папулярных рускіх рамансаў XIX ст. разам з яе вершамі ўвайшлі у кнігу “І боль, і мары, і любоў” (2013 г.), такую ж разнастайную па тэматыцы і глыбокую па сэнсе. Акрамя вершаў аб Радзіме, прыродзе, каханні, ёсць у ёй і прысвечэнні класікам айчынай літаратуры Янку Купалу і Якубу Коласу, Максіму Гарэцкаму і Максіму Багдановічу, Алесю Пісьмянкову, грамадскім дзеячам, а таксама мясцовым горацкім знакамітасцям. Некаторыя творы ў гэтым зборніку напісаны ў формах санета, акрасанета, актавы, трыялета, рандо.

А рускія пераклады кітайскай паэзіі на беларускую мову атрымалі новае гучанне. Вось пераклад верша паэткі Лі Цін-Чжао (1084–1151гг.), зроблены Л. Андрэевай:

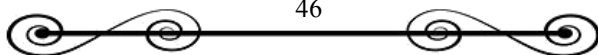
*Сон незвычайны мне сніўся,
Як бы я ў небе лунала,
Голас з бяздоння нябёсаў
Звернуты быў да мяне.*

*Ласкава так і спагадна
Неба ў мяне запытала:
“Шлях свой куды скіравала
Ты на зямной старане?”*

*Горкае Небу прызнанне
Так я зрабіла на гэта:
“Сонца ўсё ходзіць на захад,
Шлях жа заўсёды далёк.*

*Мой шлях жыцця – разуменне
Справы нялёгкай паэта,
А дасканалы так рэдкі
Створаны мною радок!”*

Вядомы беларускі пісьменнік Анатоль Зэкаў, лаўрэат літаратурных прэмій імя Васіля Віткі і “Залаты Купідон”, напісаў: “І ўсё ж я не магу пагадзіцца з той думкай, што паэзія абудзілася ў душы Лідзіі Андрэевай запознена. Хутчэй за ўсё, яна там паволі выпявала, каб аднойчы, як той вулкан, вырвацца вогненнай лавай, ускалыхнуць і прымусіць жыць ёю. Відаць, наспеў час, калі паэтычнаму слову стала

цесна ў душы, яно імкнулася на волю, каб крыляць самому і акрыляць паэтку, а разам з ёй і ўсіх тых, хто прачытае яе акрыленыя вершы. А яны і насамрэч акрыленыя. Пра што б ні пісала Лідзія Андрэева (а яе паэзія вылучаецца тэматычнай разнастайнасцю), паэтка кожны радок прапускае праз уласнае нераўнадушнае сэрца, яна перажывае ўсё апісванае сама і змушае (няхай і нязмушана) перажываць разам з ёй сваіх чытачоў. У вершах Лідзіі Андрэевай цесна знітаваны і пераплецены і радасць, і боль. Ды і хіба можа быць інакш, калі і само наша жыццё даволі шматграннае і стракатае, дзе на кожным кроку суседнічаюць і смех, і слёзы? Паэтка з любоўю і замілаваннем піша пра нашу родную Беларусь, і ў той жа час яе не можа не трывожыць сённяшні стан беларускай мовы, без якой мы, беларусы, не здольныя “людзьмі звацца”.

Піша Л. Андрэева і прозу. Яе нарысы з’явіліся ў кнізе “Цвіла каліна: вершы і проза” (2015 г.), выдадзенай да 70-годдзя Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне з прысвячэннем: “Святому неўміручаму імені Маці і яе адданым сынам прысвячаю”. Напэўна, нікога не пакіне абыякавым верш “Для матулі чытаю радкі”, у якім паэтка з вялікай любоўю і замілаваннем піша пра маці:

*У ёй схаваны праменьчык цяпла,
Ён у непагадзь нас сагравае,
І нябесная сіла святла
Шлях нязведаны нам адкрывае.
Жыватворная кропелька – ты
Пасланец на зямельцы нябесны.
Без цябе – акіян без вады,
Без цябе – ручаёчак без песні.*

У 2017 г. выйшла дзявятая кнігі Лідзіі Андрэевай – “Ніці”. Назва зборніка заклікана падкрэсліць духоўныя сувязі кожнага чалавека і Сусвету. Зборнік мае наступныя раздзелы: “Гасцінец дабрыні”, “Імя як помнік”, “Выслоўі”, “Пераклады”. Эпіграфам да кнігі з’яўляюцца вельмі ёмістае выказванне Лідзіі Андрэевай: “У кожнага чалавека ёсць спадчына – яго зямля, яго Радзіма. Яе немагчыма ні аддаць, ні прадаць, ні падарыць – яе трэба любіць і рабіць так, каб гэтая спадчына свяціла добрым Святлом, бо водбліск Яго – кожны з нас”. У гэтых радках заключаецца мэта ўсяго жыцця паэткі – праслаўляць у сваіх вершах і паэмах свой родны край, зберагаць найкаштоўнейшы скарб – родную мову, каб нашы нашчадкі змаглі ганарыцца за гэта пакаленнямі сваіх бацькоў і дзядоў.

Раздзел “Гасцінец дабрыні” адкрываецца вершам “Ты – адзіная”, у якім паэтка выказвае любоў да сваёй Радзімы:

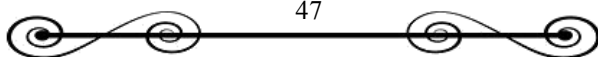
*Ты – адзіная ў нас, і другой нам не трэба.
Не пасмее ніхто ні прадаць, ні забыць.
А не дай Бог бяда... я скарыначкай хлеба
Падзялюся, каб вечна магла ты свяціць.*

У многіх вершах паказаны асаблівасці нацыянальнага характару беларусаў: іх працавітасць, дабрыня, спагадлівасць, адкрытасць, талерантнасць.

Адзін з раздзелаў новага зборніка мае назву “Імя як помнік”. Яго складаюць прысвячэнні вядомым паэтам, знакамітым асобам, сярод якіх Ніл Гілевіч, Уладзімір Мулявін, Яўгенія Янішчыц, Уладзімір Высоцкі.

У раздзеле з змешчаны выслоўі аўтара, кароценькія, але вельмі ёмістыя паводле сэнсу. У іх выказаны погляды на сэнс жыцця, адносіны паміж людзьмі, любоў да Радзімы:

*Любіць сваю Радзіму
Вучу я родным словам:
Яна мяне радзіла*

І з вераю, і з мовай.

Вельмі добра Лідзія Андрэева сказала пра Горкі, якія сталі для яе другой малой радзімай, бо тут пражыта большая частка жыцця: “Горкі – асаблівы куток Радзімы, які спалучае ў сабе лепшае: прыгажосць, інтэлект, духоўнасць”.

Пра любоў паэткі да нашага горада сведчыць верш “Мая альма-матэр”:

*Павольнаю крочу хадю:
Так любя спатканне з табою –
Куточак маёй Беларусі
З такой непаўторнай красою.*

А верш “Жыватворная крыніца”, прысвечаны нашай акадэміі, удзельнічаў у конкурсе на гімн БДСГА.

*Вечна сонцу свяціць
І зямлі вечна жыць!
Нам любіць яе, ёй ганарыцца.
Акадэмія, вечна красуй,
Ты імя сваё ў свеце шануй,
Жыватворная наша крыніца!*

Паэтка вучыць нас не зайздросціць іншым, не павучаць людзей, а навесці парадак у сваёй душы і ў сваіх справах, імнуцца заўсёды рабіць усё па праўдзе, цягнуцца да разумных людзей, любіць зямлю, старацца жыць гарманічна: “Вялікай прыцягальнаю сілаю валодае чалавек, калі ягоразумныя думкі агранены прыгожым словам і справы адпавядаюць таму – гэта гармонія. Адным словам, гармонія думкі, слова і справы – самая каштоўная і прыцягальная сіла”.

Адметная рыса новага зборніка – значная колькасць перакладаў вершаў з рускай мовы на беларускую. Вершы вядомых рускіх паэтаў дзякуючы таленту Лідзіі Андрэевай набываюць асаблівую беларускамоўную адметнасць. У апошні час пісьменніца натхнёна працуе ў гэтай сферы. Захаваць асаблівасці арыгіналу, яго змест, рытміку і памер – усё гэта патрабуе ад аўтара вялікага майстэрства, і Лідзія Андрэева прадэманстравала сваю здольнасць авалодаць гэтай складанай паэтычнай працай. Прачытаным ёю перакладам вядомых рускіх паэтаў характэрна асаблівая беларускамоўная адметнасць.

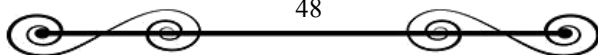
Усім добра вядомы верш Марыны Цвятаевай “Мне нравится, что Вы больны не мной...” і незабыўны раманс у выкананні Алы Пугачовай. Лідзія Андрэева зрабіла цудоўны пераклад верша на беларускую мову:

*Мне любя, што Вы мроіце не мной,
Мне любя, што баліць душа не Вамі,
І цяжкі шар, што мы завём Зямлёй,
Не паплыве пад нашымі нагамі.*

Вельмі прыгожа гучыць Марына Цвятаева на беларускай мове, як і Сяргей Ясенін (“Заспявай мне песню”), Міхаіл Святлоў (“На Парнасе”), Канстанцін Сіманаў (“Чакай мяне”, “Радзіма”), Ганна Ахматава (“У каханай шмат просьбаў заўжды”).

І, вядома, галоўная думка зборніка выказваецца ў вершы “Ніці”. Паэтка заклікае нас не рваць тоненькія ніці, якія звязваюць людзей, не адхіляць тых, хто помніць пра нас, падтрымліваць сувязі з нашымі роднымі і блізкімі людзьмі, цягнуцца да іх, асабліва ў цяжкія для нас хвіліны: “калі спустошанасць душу скрабе”.

*Цяпер душа твая не камертон,
А гукі ў ёй нібы металу скрыгат.
Трымайся ніцей – і заціхне стогн,
На раздарожжы знойдзеца той выхад.*

*І ты пачуеш гукі дабрыні –
Яны жывуць ужо ў тваёй прасторы.
Ты струны-ніці лёгенька крані,
І сэрца тваё іх настрой паўторуць.*

Словы гэтыя гучаць вельмі актуальна ў наш імклівы час, калі людзі заўсёды некуды спяшаюцца, у іх тысячы спраў, а ў гэтым кругавароце забываюць напісаць ліст, патэлефанаваць сваім бацькам, родным і блізкім людзям, наведаць іх. А ніці, якія звязваюць нас з роднымі людзьмі, рваць не трэба, бо гэта тое, што дае нам сілы, дазваляе годна пражыць сваё жыццё.

Лідзія Андрэева – аўтар паэмы “Тут росы бялей...” (2018 г.), прысвечанай Году малой радзімы і Дню вызвалення горада Горкі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў, дзе паэтка апавядае пра гісторыю Горацкага краю, усе найбольш значныя падзеі, якія адбываліся ў Горках на працягу стагоддзяў – з глыбіні вякоў да нашага часу. У кнізе змешчаны цудоўныя фатаграфіі М. М. Ляўцова, А. У. Гурыкава, А. М. Храмо.

У 2019 г. выйшла яшчэ адна кніга, якая называецца “Атожылкі”, і прысвечана яна малой радзіме паэтка.

Атожылкі – гэта маладыя парасткі расліны. У пераносным сэнсе атожылкамі называюць нашчадкаў.

Прэзентацыя кнігі адбылася на малой радзіме Л. Андрэевай, у Клімавіцкай цэнтральнай раённай бібліятэцы. Сама аўтар называе свой твор патрыятычна-філасофскім сказам (народная філасофія ў мастацкіх вобразах).

Твор пачынаецца вось такімі цудоўнымі радкамі:

*Мой куток! Ты мяне не адрыві –
Працягні сваёй ласкі далоні,
Мне даруй і надзею пакінь –
Я чалом прыпадаю да ўлоння.*

Галоўныя героі кнігі – сям’я Галкоўскіх з вёскі Судзілы: гаспадар Аляксандр Мікалаевіч, пчаляр, яго жонка Людміла Аляксандраўна, бухгалтар, іх дзеці, унукі, а таксама іх продкі.

Аповед падаецца праз успаміны землякоў – вучонага Міколы і мужа і жонкі Галкоўскіх. У гасці да Галкоўскіх прыехаў Мікола, гарадскі жыхар, які шмат гадоў не быў у сваёй роднай вёсцы і цяпер ледзьве яе пазнаў, бо не было ўжо тут ні школы, ні клуба, ні пошты, толькі дрэвы навявалі ўспамін пра былое.

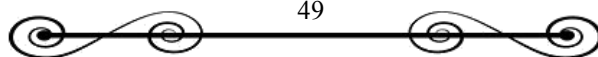
Сям’я Галкоўскіх сардэчна, гасцінна сустрэла земляка.

Мікола з Галкоўскімі перабралі ў памяці сваіх родных, пагаварылі пра артэфакты даўніны: у мясцовасці шмат курганаў – чые яны? вялікі камень з выявай крыжа і паўмесяца – хто пакінуў пячатку? А вобраз вучонага Міколы хоць і з’яўляецца збіральным, але ж, як патлумачыла ў час сустрэчы паэтка, спісаны, збольшага, з яе самой.

У Аляксандра Мікалаевіча і Людмілы Аляксандраўны трое дзяцей (Дар’я, Захар, Аляксандр) і чацвёрта ўнукаў (Настасся, Аляксей, Вера, Альгерд). У сям’і берагуць народныя традыцыі і абрады. І малыя, і дарослыя ўмеюць добра і працаваць, і адпачываць. А Аляксандр Мікалаевіч і пчаляр, і шапавал, і цясляр; ён змайструе і сані, і калёсы; і сатчэ, і спрадзэ. Словам, майстар на ўсе рукі.

Ён добра ведае гісторыю свайго краю, свайго роду, мноства казак, прыказак, народных песень і сам спявае. Лідзіі Андрэеўне Мініч і Аляксандру Мікалаевічу Галкоўскаму былі ўручаны падзячныя лісты райвыканкама.

У гэты дзень, 30 ліпеня, Аляксандр Мікалаевіч Галкоўскі адзначаў адразу два святы: дзень сваіх народзінаў (шасцідзясяцігадовы юбілей) і дзень народзінаў кнігі пра сябе.

Любіць радзіму, вялікую і малую, ведаць свае карані, ведаць гісторыю роднага краю – такі лейтматыў гэтага твора.

Словы Л. Андрэевай: “Мне вельмі хочацца, каб, чытаючы мае вершы, кожны задумаўся пра сэнс жыцця і пра сваё месца на нашай зямлі. Для мяне самай высокай ўзнагародай будзе тое, калі чытач будзе вяртацца да маіх вершаў і папаўняць сваю душу любоўю і дабрынёй”, – выражаюць творчае і жыццёвае крэда паэтки – службыць сваёй творчасцю людзям.

Пра значэнне паэзіі Л. Андрэевай і прыгажосць, дасканаласць яе вершаў вельмі ёміста і трапна сказаў Анатоль Зэкаў: “Паэзія Лідзія Андрэевай чыстая, як настоенае на зёлках баравое паветра, і празрыстая, як ранішнія росы. У ёй не заблытаешся, як у нейкім мудрагелістым лабірынце, бо вершаваныя радкі не кружляюць па абсягах думак і пачуццяў, а пад мернае рытмічнае перагукванне слоў выводзяць нас на шырокі прасцяг разваг над нашым існаваннем у гэтым складаным і супярэчлівым свеце. Паэтка не дае канкрэтных рэцэптаў, хіба што падштурхоўвае чытача да ўсведамлення свайго высокага прызначэння на зямлі”.

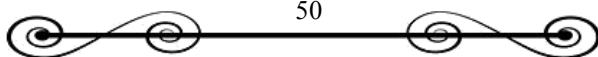
Галіна Сераднікова

Чтобы не иссякла животворная криница

Казалось бы, каждая из проходящих в Горках презентаций книг, написанных горецкими авторами, должна быть похожа на другую. Но нет, несмотря на то, что приходят на такие праздники творчества, в основной, одни и те же люди, в каждом из таких вечеров есть своя “изюминка”.

Вечер, организованный силами многих неравнодушных людей и посвящённый презентации книги стихов Лидии Андреевой (Лидия Андреевна Минич) “Животворная криница”, прошёл 27 октября в концертном зале с ласковым и тёплым названием “Прытулачак”. Атмосфера же, царившая в этот день в зале, вполне соответствовала: было уютно и тепло от добрых слов, звучавших в адрес Лидии Андреевны. Хочется напомнить читателям о том, что это вторая книга стихов, подготовленная и изданная Лидией Минич. С учётом того, что писать стихи Лидия Андреевна начала довольно поздно, будучи уже на пенсии, можно сказать, что это довольно много – суметь издать две книги стихов. Многие из присутствующих на презентации довольно откровенно признаются, что не ожидали, что Лидия Андреевна, которую многие знают как преподавателя, кандидата наук, открылась теперь совершенно с неожиданной стороны. Хотя и признают: было в ней что-то и раньше необычное. Об этом с теплотой, а порой и юмором рассказывали присутствующим на празднике сокурсники Лидии Андреевны. За что бы она ни бралась, все делала всегда на отлично. Вот и к написанию стихов, делятся близкие, автор книги всегда относится очень скрупулезно, подолгу правя и усвершенствуя и без того прекрасные строки.

Собравшиеся в зале, не могли не восхищаться, многим казалось, что строчки написаны с их жизни и в стихах звучат их мысли и переживания. Хотя тематика стихов собранных в сборник, довольно разнообразна. Здесь и размышления о смысле жизни, о Человеческом предназначении, любовное родной белорусской природой. И вдруг – едкая критика в адрес “прихватизаторов”. Любовная лирика, так трогающая за душу и ода самому простому и оттого чрезвычайно дорогому – белорусскому льну. Стихи Лидии Андреевой столь напевны и мелодичны, что грех

не переложить их на мелодию. Поэтому этот творческий вечер состоял не только из стихов, многие строчки уже обрели свою вторую жизнь – стали песней. Вот только несколько высказываний в адрес нового сборника стихов: “Просто потрясающе! Мы не устаём восхищаться нашей тётёй Лидой, – это племянница Галина, по профессии режиссёр оперного театра, – не устаём восхищаться её красотой, мужеством, интеллигентностью, а теперь ещё и талантом! Я не знаю, в чём она более талантлива. Я потрясена, искренне потрясена! Раньше никогда не думала, что стихи могут быть так музыкальны...” К счастью, в своё время возник творческий тандем – Лидия Минич и преподаватель школы искусств Анна Калининская, которую однажды просто попросили выручить – написать мелодию на стихи. Так в Горках родился композитор: с тех пор Анна Георгиевна написала мелодию ко многим стихам не только Лидии Андреевой, но и дала жизнь в ином качестве стихотворным строчкам других авторов. И Анна Георгиевна поблагодарила виновницу торжества за то, что та не даёт ей лениться, постоянно втягивая в творческий процесс. А вот что сказала одна из коллег Лидии Андреевны по хору “Спадчына”: “Ваши стихи берегут душу! Мы раньше восхищались Вашим голосом, а теперь ещё и Вашими стихами!”

Спустя 43 года со дня окончания зоотехнического факультета Лидия Андреева сохраняет связи и со своими однокурсниками. От имени нескольких её студенческих друзей слова восхищения высказала Нина Сазанович: “Ну, подружка, спасибо за праздник! Чувства просто переполняют! Она и раньше была у нас самая-самая на курсе, и парни “штабелями укладывались”, глядя на неё. Мы, Лидка, очень благодарны судьбе, которая нас свела в студенческие годы!”

Было высказано много слов от друзей, родных, коллег по сельхозакадемии, собратьев по перу, и было одно общее пожелание: поскорее выпустить ещё один сборник стихов.

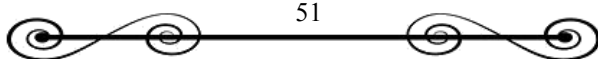
Зная ещё по признанию ныне покойного горецкого композитора и “крёстного отца” Лидии Андреевой, как поэтессы, – Бориса Магалифа, что создание песен (и в общем, всего творчества) – это “сладкая каторга”, хочется пожелать Лидии Андреевне найти в себе силы продолжать эту “сладкую каторгу” и впредь. Чтобы дарить читателям те минуты наслаждения, которые они испытали, прочитав “Животворную криницу”.

2007

Поэзия и проза жизни Лидии Минич

На днях свой юбилей отметила женщина, известная не только жителям Горок, но и многим выпускникам Белорусской государственной сельскохозяйственной академии, а также людям творческим. Да и просто малышам, которые читают детскую книжку, написанную этой талантливой женщиной. Несмотря на свой уважаемый возраст, Лидия Андреевна Минич никогда не была пенсионеркой в привычном понимании этого слова. Никогда не уподоблялась старушкам, сидящим на скамейках у подъезда. Она – вечный двигатель! Причём сферы её деятельности весьма разнообразны.

Посвятив молодые и зрелые годы научной и преподавательской работе в сельхозакадемии, Лидия Андреевна ушла на заслуженный отдых, будучи доцентом зооинженерного факультета. Казалось бы, свою программу-минимум женщина

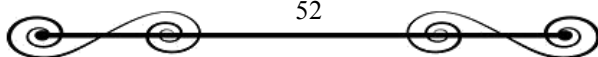

выполнила: родила и воспитала двух сыновей, сделала карьеру, – можно и отдохнуть. Но, человек, не привыкший сидеть, сложа руки, будто бы обрёл второе дыхание. Её времяпровождение не ограничилось выступлениями в народном хоре “Спадчына”, домашними делами и огородными грядками. Лидия Минич почувствовала в себе потребность... писать стихи. Причём не просто рифмованные строки, которые сплошь и рядом все мы время от времени пишем на юбилей знакомым и на капустники. А стихи с глубоким смыслом и любовью к родной Беларуси и всему белорусскому.

Хотя нам частенько приходилось пересекаться с Лидией Андреевной на всевозможных выставках и презентациях, поближе я познакомилась с этой талантливой женщиной, когда она в 2005 году выпустила свою первую книгу стихов “Спешу сказать...”. В ней автор и впрямь словно торопилась рассказать о ностальгии к тихим деревенским улочкам, где прошло детство, о своих материнских чувствах и тревогах, о любви к родной сторонке. И надо было видеть, как Лидия Андреевна готовила к печати эту первую свою книгу. Сомневаясь и перечитывая, поправляя и улучшая написанное. Просто диву даёшься, когда она всё успевала: заниматься сыновьями, вникать в общественные проблемы, справляться с домашними делами и писать. И вот книга увидела свет. Но оказалось, что в сборник вошли не все стихи. Через два года поэтесса издала вторую книгу стихов “Жыватворная крыніца”. Потом, спустя ещё два года, читатели получили прекрасную возможность приобрести для своих детей детскую книгу “Мая сям’я ад Ада Я”. Причём многие потом признавались, что эта книга-азбука едва ли не единственная в своём роде. Книга не только знакомит детей с белорусским алфавитом, но и иллюстрирована рисунками детей!

Не перестаю удивляться, как наша “пенсионерка” при этом могла не только писать детские стихи, улаживать вопросы издания книги и в то же время... возглавить жилищно-строительный кооператив?! Именно она в 2007 году озвучила проблему большого пятиэтажного дома, в котором проживает. Тогда в газете “Региональные ведомости” и вышла моя статья “Государство в государстве, или Кто должен помочь жильцам “плавающего” дома?”. В ней мы пытались помочь жильцам решить проблему: избавиться от нечистот, стекающих в подвал. Дело шло со скрипом и вскоре, засучив рукава, Лидия Минич возглавила кооператив, уступив просьбам жильцов. И именно этой хрупкой седоволосой женщине удалось, казалось бы, невозможное. Ценой огромных усилий, бессонных ночей и нелिцеприятных разговоров с чиновниками Лидии Андреевне удалось превратить “плавающий” дом в образцовый. Замена оборудования, новая отмостка, другие важные работы – всюду она присутствовала лично. И каждый раз председатель собирала жильцов, чтобы посоветоваться с ними или отчитаться по проделанной работе и о каждой копейке, потраченной на благоустройство. А жильцы озвучивали новые проблемы, которые нужно было решать. Порой при этом приходилось действовать, даже вызывая недовольствие некоторых жильцов, чьи интересы затрагивались. А, приходя домой поздно вечером, немолодая женщина всё же садилась за стол и продолжала писать стихи.

Когда дом стал радовать жильцов своей чистотой и надёжностью, Лидия Андреевна решила сложить с себя полномочия и попросила на собрании жильцов освободить её по состоянию здоровья от должности председателя, – так много ещё хотелось дать своим читателям. Начиная с 2005 года, Лидия Минич выпустила уже шесть сборников стихов. Очередная книга, вновь для её любимых читателей –

ребятишек, увидит свет буквально в ближайшие дни.

Как этой удивительной женщине удалось всё успевать, при этом полностью отдавая себя работе? Об этом мне рассказали люди, знавшие Лидию Андреевну на протяжении долгих лет по её работе в сельхозакадемии. Вот как вспоминает о тех днях бывшая студентка Лидии Минич, а ныне сотрудница этого вуза, Светлана Садомова.

– Лидию Андреевну назначили к нам, первокурсникам, куратором. Это было в 1985 году, но мы до сих пор очень хорошо помним её заботу о нас. Между нами сразу сложились тёплые отношения, с ней было легко общаться! Она знала все дни рождения своих студентов. Приходила к нам в общежитие и приносила сладости к столу и яблоки. А ещё обязательно дарила именинникам подарки. Причём не просто какие-то мелочи, а серьёзные подарки. К примеру, мальчикам обязательно дарила... рубашки. Ну, а девочкам тоже какие-то красивые вещицы. Если же мы приходили к ней в гости, наш любимый преподаватель выставляла на стол несколько видов варенья, и мы лакомились. Да и сейчас мы иногда бываем у Лидии Андреевны. Она всё такая же радушная и хлопотливая хозяйка.

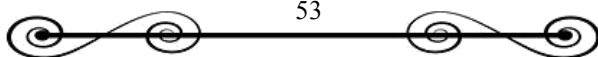
Хорошо запомнилась и наша первая “картошка” – поездка в совхоз. Наша Лидия Андреевна работала там наравне с нами, куда уж там отлынивать от работы, – приходилось и нам работать по-настоящему. Да и вообще, многие её студенты до сих пор вспоминают её как трудолюбивого, порядочного, честного человека. И при этом мы считали Лидию Андреевну, а оно так и было, одной из самых красивых женщин в академии.

Эти же черты характера, присущие нашему юбиляру, отмечает ещё одна сотрудница БГСХА. Данута Долина считает Лидию Минич и коллегой, и учителем. Это теперь Данута Станиславовна кандидат сельскохозяйственных наук, доцент, а в начале 90-х была молодым преподавателем.

– Я приехала на работу в Горки в 1992 году, Лидия Андреевна работала на кафедре разведения, так тогда называлась наша кафедра разведения и генетики сельскохозяйственных животных. Именно Лидия Андреевна всегда помогала советом. Я многому научилась у неё. И потом было с кого брать пример. Она всю жизнь работала, писала диссертации, много сил отдавая науке, но оставаясь при этом отзывчивым человеком и очень красивой женщиной. И всегда шла в ногу со временем. Помню, когда в девяностых нас, преподавателей, обязали вести занятия на белорусском, только два человека, в том числе и Минич, смогли свободно излагать материал на “родной мове”. А у неё, наверное, с детства уже была любовь к родному языку.

Не скажу, что ей приходилось легко по жизни. Ведь она очень принципиальный и прямой человек. Свою позицию и точку зрения она отстаивает всегда. Мы многие годы учились у неё справедливости. И она никогда не ставила себя, опытного преподавателя, выше нас, новичков, или выше студентов! А по поводу её теперешней творческой деятельности, так она и раньше порой писала стихи к праздникам. Но чтобы издавать книги... Мы, конечно, не ожидали такого. Хотя, не зря ведь говорят: талантливый человек талантлив во всём. А с её упорством и трудолюбием! Плюс огромная любовь к родному языку, к родным местам, песням! Она ведь и поёт прекрасно!

Николай Александрович Садомов, профессор, доктор сельскохозяйственных наук, будучи деканом зоо инженерного факультета, видимо неспроста предложил написать гимн факультета именно Лидии Минич. Ему тоже в студенческие годы

довелось общаться с этой женщиной. Как и его супруга, Светлана Садомова, и Данута Долина, Николай Александрович подчеркивает главные качества юбиляра:

– Я помню её как великолепного преподавателя, очень честного, принципиального, знающего. Лидия Андреевна никогда не кривила душой. Она всегда будто опережала время, всегда была на высоте! Это человек, который всегда помогал всем: студентам, молодым преподавателям. Объясняла чётко и доходчиво, шла навстречу тем студентам, кому не давался материал. Многого достигнув в науке, Лидия Андреевна ещё и подготовила более ста дипломников! Были даже работы студентов, которые награждались дипломами НТО СССР. Теперь, когда она занялась творчеством, Лидия Андреевна и здесь работает с душой, с огромным уважением к своему родному языку. Мы всегда поддерживаем отношения с этим прекрасным человеком, с удовольствием читаем её стихи. И своих детей знакомим с творчеством этого неравнодушного человека. Хочется сказать спасибо этой прекрасной женщине и автору стихов за уроки жизни и все те творческие встречи с нашими студентами. Отдельное спасибо за гимн, слова для которого и музыку(!) написала Лидия Андреевна. Здоровья ей, успехов в творчестве. Мы всегда с радостью принимаем приглашение на презентации её книг!

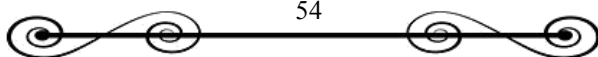
Сама Лидия Минич очень многое может рассказать о своей работе в альма-матер, о творческой жизни. Вот только несколько выдержек из её высказываний:

– Если хочешь улучшить процесс обучения, то не считаешься с дополнительно затраченным временем, поэтому я старалась проводить практические занятия эффективно, разрабатывая по своим предметам индивидуальные задания. Да и мне самой приходилось постоянно осваивать новые дисциплины. Огромных сил требовала и общественная работа. Чего только стоила работа в комиссии по законности и правопорядку при городском Совете! Нам приходилось в 90-е годы, во время всеобщего дефицита, проверять работу торговли. Страшно вспомнить те ужасные людские давки в очередях, в которых мы старались навести порядок. Я всегда старалась поступать по справедливости.

При рождении родители дают ребёнку имя и свою родовую печать – фамилию. Если ты их любишь, то будешь уважительно относиться к имени своему. Впрочем, эта родовая печать и определяет поведение человека. На моём долгом пути встречались разные люди, но остались для меня близкими по духу умные, добрые порядочные. Многих не стало, но я помню их. И радуюсь, что и сегодня есть немало рядом дорогих моему сердцу. Мы часто общаемся. Я – дитя войны. Как и всё моё поколение, я испытала всё тяготы и лишения. Но, главное, у нас были и отец, и мать, и бабушка. Хотя семья была очень большая – десять душ. Но на всю жизнь мы запомнили уроки наших родителей: Умирай, но не воруй – попроси. Дадут – спасибо. Не дадут – не смей брать чужого. Это я старалась заложить и в своих детях. Может поэтому и родителей наших в деревне звали по отчеству Леонович и Максимовна.

Руководитель народного литературного объединения “Роднае слова” Людмила Дерюжкова с большой теплотой отзывается о Лидии Андреевой как авторе стихов:

– Я горжусь, что в нашем объединении есть именно такой поэт. Лидия Андреевна тщательно работает над словом, стремится заложить в стихотворение смысл и довести его до совершенства. Она искренне болеет душой за своё родное, белорусское. Поэтесса частый гость в школах и студенческих аудиториях, активно участвует в районных, областных и республиканских мероприятиях. Она освоила

различные стихотворные жанры и формы: поэма, сонет, акросонет, октава, рондо, триолет. На суд читателя она представила и свои переводы стихов известных русских поэтов, а также романсов и песен 19 века.

Как оказалось, кроме создания гимна, посвященного родному факультету, подобную работу Лидии Андреевне приходилось выполнять не раз. Свой гимн, благодаря поэтессе, обрели местный Горгаз, Горкилён, МЧС. Когда же автору стихов пришлось обратиться с просьбой о спонсировании выпуска её книг, ей также помогли льнозавод и учхоз.

Может сложиться ошибочное мнение, что стихи, при надлежащем таланте и желании, может издавать практически каждый желающий. Однако как уверила меня Лидия Андреевна, найти спонсора в наше время не менее сложная задача, чем само написание стихов. При скромной пенсии не очень-то получается порой приобрести какую-то вещь, не говоря уже о таком дорогом “удовольствии”, как издание книг. Поэтому лишь благодаря таким помощникам, как бывший студент Виктор Ровков, руководители ОАО “Горкилён” и РУП “Учхоз БГСХА” да минского издательства “Белпринт” мы теперь имеем возможность взять в руки сборники стихов Лидии Андреевой.

Мы, в свою очередь, также поздравляем Лидию Андреевну Минич с юбилеем, ждём выхода в свет её очередной детской книги и желаем, чтобы, несмотря на жизненные невзгоды, юбиляр не просто оставалась таким же равнодушным человеком и красивой женщиной, но и радовала читателей своими новыми стихами. А ещё чтобы местные чиновники так же ответственно относились к своим обязанностям и не оставляли без внимания просьбы нашей героини. Ведь поэтессе, чтоб творить, приходится порой преодолевать трудности бытового уровня. Решить которые им, чиновникам, можно буквально за час-два

2015

Марыя Студнёва,
галоўны бібліятэкар
бібліятэкі імя Д. Р. Новікава БДСГА

ЗНАЁМЦЕСЯ – “АТОЖЫЛКІ”!

На кніжнай паліцы бібліятэкі імя Д. Р. Новікава Беларускай дзяржаўнай сельскагаспадарчай акадэміі з’явілася новая кніга з прыгожай і незвычайнай назвай “Атожылкі”. Яе аўтарам з’яўляецца наша зямлячка, сябра Саюза беларускіх пісьменнікаў Лідзія Андрэева. Гэта ўжо адзінадцатая кніга нашай паэтки і, як усе яе папярэднія паэтычныя зборнікі, яна была падаравана аўтарам з надпісам: “Дарагім чытачам бібліятэкі маёй alma mater...” з пажаданнямі здароўя і дабрабыту.

“Атожылкі” – слова, якое не часта пачуеш ці прачытаеш і, напэўна, не лішнім будзе патлумачыць яго значэнне. У прамым сэнсе – гэта малады парастак расліны, у пераносным – нашчадак, патамак. У якім значэнні было выкарыстана такое слова

паэткай – кожны для сябе зробіць свой вывад, калі пазнаёміцца з гэтым творам, форма якога вызначана аўтарам як патрыятычна-філасофскі сказ (народная філасофія ў мастацкіх вобразах). Неабходна заўважыць, што гэта паэма ці сказ пачынаецца наступнымі словамі: “Малой радзіме прысвячаецца”. (Варта адзначыць, што ў мінулым годзе “Малой радзіме і Дню вызвалення горада Горкі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў” прысвечана гістарычная паэма Лідзіі Андрэеўне “Тут росы бялей...”).

Прысвечэнне і першыя радкі твора:

*Мой куток! Ты мяне не адрынь –
Працягні сваёй ласкі далоні,
Мне даруй і надзею пакінь –
Я чалом прыпадаю да ўлоння...*

даюць нам зразумець, што адрасавана яна родным мясцінам Лідзіі Андрэевай, дзе “...Вузел з продкамі самы туті, Дабраслаўлены Крыжам, Іконай...” ці, калі яшчэ больш канкрэтна – сям’і Галкоўскіх з вёскі Судзілы Клімавіцкага раёну – гаспадару (краяведу) Аляксандру Мікалаевічу, яго жонцы Людміле Аляксандраўне, іх дзецям, унукам, а таксама іх продкам. (Да гэтага прозвішча мае дачыненне і аўтар – яе дзявочае прозвішча – Галкоўская).

Здавалася б, твор аб гісторыі вялікай сям’і і аб яе няхай вельмі працавітых, адметных, смелых і дасціпных прадстаўніках павінен быць цікавым толькі тым, хто іх ведае, хто рос, працаваў разам з імі, хадзіў агульнымі сцяжынкамі і піў ваду з адных крыніц. Аднак не... Здаецца, не памылюся, калі скажу, што змест гэтай своеасаблівай паэмы вельмі лёгка праецыруецца на лёсы і гісторыі шматлікіх сем’яў нашай Беларусі, бо аўтару ўдалося ў прыватным убачыць агульнае, звязаць лёс аднаго рода з гісторыяй усёй Бацькаўшчыны. (Дарэчы, ці не так мы праз сям’ю коласаўскага Міхала з “Новай зямлі” убачылі жыццё ўсяго сялянства Беларусі канца XIX пачатку XX стагоддзяў?).

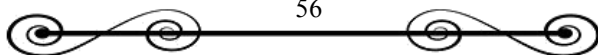
У сваім сказе аўтар дзеліцца з намі тымі думкамі, якія рана ці позна прыходзяць амаль да кожнага з нас:

*... А мы жывём нібыта ў сне:
Прачнуўся – і шыбуеш брава,
Бы ў фільме кадрам прамільгнеш
Апошнім, белым, нецікавым...*

*...”А хто я сапраўды, і што ж
Пра вас я знаю, мае продкі?”
Тут – белы кадр. Метамарфоз
Мо не адбудзецца ніколі...*

Нельга не заўважыць, што кніга выдадзена з вялікім паліграфічным густам. Высокую якасць друку зноў нам паказала мінскае выдавецтва “Белпрынт”, у якім, дарэчы выхадзілі і папярэднія кнігі Лідзіі Андрэевай. Глыбокі змест твора, напісаны сакавітай беларускай мовай, разам з якаснай паперай, прыгожым шрыфтам, адмысловымі фотаздымкамі, мастацкім афармленнем вокладкі робяць выданне сапраўднай падзеяй у літаратурнай прасторы і Клімавіцкага раёну, і Горак. Засталося толькі дадавіць, што кніга выдадзена за кошт аднаго з яе герояў Аляксандра Мікалаевіча Галкоўскага.

30 ліпеня ў Клімавіцкай раённай бібліятэцы імя Івана Пехцерава адбылася прэзентацыя кнігі з удзелам аўтара і некаторых герояў паэмы. (падрабязней аб

гэтым мерапрыемстве можна даведцца на сайце бібліятэкі).

Бясспрэчна, што ў кожнага чытача новая паэма, ці патрыятычна-філасофскі сказ Лідзіі Андрэевай выкліча свае асабістыя асацыяцыі, свае ўражанні, а ў адным можна быць упэўненым – яна нікога не пакіне раўнадушным... Але ж каб мець сваё меркаванне, трэба “Атожылі” прачытаць. Кнігі (а іх у горадзе пакуль што толькі дзве) чакаюць вас, дарагі чытач, у бібліятэцы акадэміі і ў раённай бібліятэцы імя М. Гарэцкага. Чытайце, разважайце, духоўна ўзбагачайцеся і памятайце пра сваіх продкаў!

2019

Таццяна Уладзімірава

І боль, і мары, і любоў

Яе добра ведаюць у паэтычных колах не толькі Магілёўскай вобласці, але і далёка за яе межамі. Гэтая таленавітая жанчына з’яўляецца сябрам Саюза беларускіх пісьменнікаў. У складзе творчых дэлегацый Горацкага раёна яна пастаянная ўдзельніца рэспубліканскага свята “Дзень беларускага пісьменства і друку”, абласнога фестывалю паэзіі і аўтарскай песні “Пісьмянкоў луг”, а таксама шматлікіх раённых мерапрыемстваў, прысвечаных творчасці класікаў беларускай літаратуры.

Шосты зборнік паэткі “І боль, і мары, і любоў” быў прэзентаваны ў актавай зале “Прытулачак” дзіцячай школы мастацтваў. Там сабраліся прыхільнікі творчасці Лідзіі Андрэевай, сябры, калегі па пяру і проста людзі, не раўнадушныя да прыгожага. Прыйшлі – і не пашкадавалі.

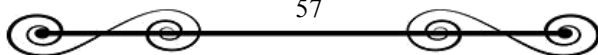
Не ўсе ведаюць, што пісаць вершы Лідзія Андрэеўна пачала пасля выхаду на пенсію. Дагэтуль амаль паўстагоддзя выкладала на зааінжынерным факультэце БДСГА. Пачынала асістэнтам кафедры развядзення сельскагаспадарчых жывёл, затым была старшым выкладчыкам, дацэнтам.

Як чалавек вельмі патрабавальны да сябе і астатніх, яна сур’ёзна і адказна паставілася да свайго новага паэтычнага захаплення. Калі чытаеш ці слухаеш яе вершы, напісаныя на пывучай роднай мове, адчуваеш, што яны створаны чалавекам, які шчыра любіць свой край, землякоў, малую радзіму.

Першы зборнік Лідзіі Андрэеўны выйшаў у свет у 2005 годзе пад назвай “Спешу сказать”, затым былі “Жыватворная крыніца”, “Сповідзь”, “Мая сям’я ад А да Я”, “На хвалях вечнасці”.

Новы зборнік “І боль, і мары, і любоў” такі ж разнастайны па тэматыцы і глыбокі па сэнсе. Акрамя вершаў аб радзіме, прыродзе, каханні, ёсць у ім і прысвячэнні класікам айчыннай літаратуры Янку Купалу і Якубу Коласу, Максіму Гарэцкаму і Максіму Багдановічу, грамадскім дзеячам, а таксама мясцовым знакамітасцям.

Трэба адзначыць, што Лідзія Андрэеўна чалавек вельмі творчы і рознабаковы. У апошні час яна займаецца перакладамі на родную мову любімых твораў М. Някрасава, А. Пушкіна, М. Лермантава, І. Тургенева, Г. Ахматавай, А. Блока, якія і склалі амаль палову яе новага зборніка. А рускія пераклады кітайскай паэзіі на беларускую мову атрымалі новае гучанне і, па меркаванні гасцей вечара,

успрымаюцца нават лепш, чым на мове бліжэйшага ўсходняга суседа.

Хочацца дадаць, што некаторыя творы ў гэтым зборніку напісаны ў формах санета, акрасанета, актавы, трыялета, рандо, што пад сілу асвоіць толькі масцітым паэтам. Усе такія розныя па змесце і форме вершы дэкламавалі ўдзельнікі акадэмічнага клуба “Дэбют”.

Вядома, што каля трох дзясяткаў вершаў Лідзіі Андрэевай пакладзены на музыку прафесійнымі і самадзейнымі кампазітарамі. І на гэтай вечарыне гучалі песні на яе словы і вядомыя раманы, перакладзеныя паэткай на беларускую мову, у выкананні нашых мясцовых салістаў Лэйлы Абасавай, Віктара Малчанава, Андрэя Шутава пад акампанемент Ганны Калікінскай і Марыны Ядрэўскай. Прыемным сюрпрызам для слухачоў былі песні на словы і музыку Андрэевай “Хлеб” і “Сустрэча з alma mater” (музыка Ганны Калікінскай).

Адметна, што паэтка гаворыць толькі на беларускай мове.

“Я беларуска, грамадзянка гэтай цудоўнай краіны, і таму, пакуль жывое маё сэрца, я аддаю доўг заповітны...” – з гонарам прызнаецца яна.

Павіншаваць Лідзію Андрэеўну з выхадам яе новага зборніка прыйшлі: намеснік начальніка аддзела ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі Горацкага райвыканкама Марыя Студнева, члены Беларускага саюза журналістаў і Саюза пісьменнікаў Беларусі Пётр Дзетліковіч і Міхаіл Уласенка, прадстаўнікі зааінжынернага факультэта на чале з дэканам Аленай Мікуліч, былыя студэнты, сябры і шмат іншых прыхільнікаў паэтычнага слова.

Акрамя цёплых выказванняў, кветак і падарункаў у адрас Лідзіі Андрэеўны ў гэты дзень амаль кожны з выступоўцаў дэкламаваў яе вершы, якія асабліва запалі ў душу. Нягледзячы на тое, што ўрачыстая частка мерапрыемства доўжылася больш за дзве з паловай гадзіны, ніхто не стаміўся і не спяшаўся пакінуць залу. Цёплая і сардэчная атмасфера, створаная ў ёй, напаўняла сэрца кожнага прысутнага нейкай асаблівай цеплынёй.

“Мне вельмі хочацца, каб, чытаючы мае вершы, кожны задумаўся пра сэнс жыцця і пра сваё месца на нашай зямлі. Для мяне самай высокай ўзнагародай будзе тое, калі чытач будзе вяртацца да маіх вершаў і папаўняць сваю душу любоўю і дабрынёй”, – такімі словамі праваджала Лідзія Андрэеўна сваіх сяброў і прыхільнікаў творчасці.

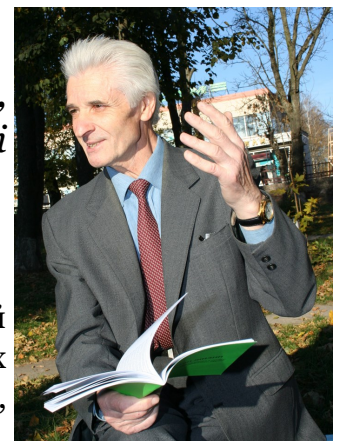
І мы таксама не развітваемся з паэткай надоўга і спадзяемся на хуткую літаратурную сустрэчу ў сувязі з выхадам чарговага цудоўнага зборніка.

2014

Міхаіл Уласенка,
член Саюза пісьменнікаў Беларусі

Хождение по наукам

Прощаясь с родными пенатами Белорусской сельхозакадемии, с которой связано более полувека лучших лет жизни, она посвятила своей любимой Альма-матер Гимн,

музыку на который написал известный в здешних краях композитор Борис Магалиф.

*Не шукала ты лёгких дарог,
І ў былых ліхія часы,
Як выснова ўсіх перамог –
Ў гербах тваіх спраў каласы.*

Не искала и автор этих искренних строчек ни лёгких дорог, ни почестей, ни славы. Прекрасный и любимый студентами преподаватель зооинженерного факультета, кандидат сельскохозяйственных наук, выйдя, как у нас говорят, на заслуженный отдых не почил на лаврах, не затерялся в дебрях академических дач, а решил посвятить осень своей жизни литературному делу.

Проникновенную лирику Лидии Андреевой (литературный псевдоним) любовно слушают и студенты, и школьники, и сельские ветераны. Её стихи печатались в коллективных сборниках, а нынче она уже верстает вторую собственную книжку, в которой – живая поэзия труда, родной природы, любовь к Родине, батьковщине, глубокое уважение к Человеку...

Поэтическая душа сформировалась у Лидии Андреевны Минич еще в юном возрасте. Тогда она страстно мечтала изменить мир. Тот мир, который видела и переживала в родной деревне Ректа Климовичского района.

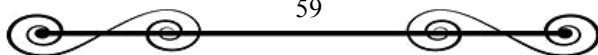
И вот это хрупкое создание, закончив школу с медалью, решило, в самом прямом смысле, взять быка за рога. В огромных кирзовых сапогах, в телогрейке, подпоясанной широким солдатским ремнём, заявила Лида на ферму. Бригадир, увидев ее в одеянии явно с чужого плеча, отдав по-военному честь, скорее в шутку чем всерьёз отрапортовал: “Слушаю указаний, мой командир!..” Он просто не мог поверить, что круглая отличница, приняла вполне обдуманное решение и с серьёзными намерениями пришла работать телятницей. В то время как её менее успешные сверстницы подались в гуманитарные вузы. И прозвище “Наш командир” стало едва ли не вторым её именем.

– А что мне было делать? – словно оправдывается Лидия Андреевна. – Семья большая, жили бедно. Трудились за “палочку”. Колхоз “забитый”, фермы – старые, крытые соломой развалюхи. К весне эту солому телята полностью съедали и стояли, а то и лежали обессиленные, уже под открытым небом. А тут бедных животных, которых я ласкала, как малых детишек, ни с того ни с сего одолел лишай. И моё всё тело покрылось струпьями, слиняли брови, выпали ресницы. Представляете, на кого я была похожа? А до больницы 15 километров – не набегаешься... Вылечили ветврачи. Мазали этим квачем сначала меня, а потом телят...

– Видно, всё это и повлияло на выбор дальнейшего пути. Ваш бригадир непременно прочил “своего командира” в академию?..

И пошла я аж на экономический факультет – самый престижный. Сдавала без проблем... Приезжаю на выходные домой, захожу в контору, а главбух: “Куда ты, девка влезла? Вон наша экономистка, тоже академию кончила, так мы не знаем, чем ей заняться. Шла бы ты лучше в агрономы или зоотехники!” И я послушалась. Сдаю экзамен и тут же перевожусь на зоофак...

Закончив учёбу в академии, а училась Лидия Минич и здесь отлично, выйдя замуж за главного агронома местного совхоза, она тем не менее попросилась на работу в самое отстающее хозяйство. Читатель уже знает, что она страшно мечтала изменить мир. Но её направили не в отстающий колхоз, а в распоряжение Могилёвского областного управления. А там – глянули в диплом и предложили

должность заведующей лабораторией Бобруйской госплемстанции. Минич заупрячилась, её убеждали, что это интересно, престижно, перспективно, и город красивый. Дали срок на размышление... И только на третий раз она согласилась.

Приезжаю в Бобруйск, а там уже моё место занято – устроили женщину со средним образованием – наверно, по чьей-то протекции. Еду обратно в управление. Вы, говорю, очень сильно агитировали меня на эту должность. Я просилась в отстающий колхоз зоотехником. Я, в конце концов, оставила в Горках мужа. А мне, специалисту, предлагают работу простой лаборантки с окладом в 70 рублей. Как прикажете устраиваться и жить в этом вашем красивом городе?.. И меня, без слов, отправляют обратно в Горки, в управление сельского хозяйства, в отдел Марка Залмановича Фрейдина. Нынче он профессор БГСХА, днями отметил свой юбилей. Под его руководством совершала свои первые шаги в профессию и науку. Здесь же мне вскоре предложили должность зоотехника-селекционера района, а мой руководитель дипломной работы порекомендовал немедленно поступить в аспирантуру и даже предложил довольно актуальную и перспективную тему.

И Лидия Андреевна решительно пошла в науку. Ездила в Прибалтику, постигала азы и секреты в Литовском институте, в лаборатории иммунной генетики. Тамошние профессора уверяли, что работа ее имеет большую перспективу, и зная, что к чему, всемерно покровительствовали ей и помогали. Её уже законченную работу одобрили в Москве. Но защищаться она не стала. Можно сказать, из принципа. Потому как на её пути монолитным камнем преткновения встали некоторые завистливые, но влиятельные коллеги, местные партчиновники. Они строили ей всяческие препоны.

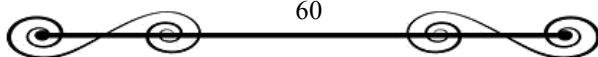
А Минич работала уже ассистентом на кафедре разведения животных, что было тесно связано с её диссертацией. И тут начались новые волнующие перипетии. В академии пошла полоса массовых сокращений. И Лидию Андреевну, как самую молодую, кстати, ещё не отработавшую положенный срок после аспирантуры, заносят в этот чёрный список “лишних людей”. По наивности она смирилась: не сокращать же тех, кому до пенсии оставалось совсем немного. Ушла сотрудником на опытную станцию. И здесь ей тогдашний ректор Солнцев предлагает совершенно иную тему для новой диссертации, связанную с проблемой эффективного кормления животных. 10 лет трудилась Минич над этой работой.

– Закончила, благодаря помощи и отеческой поддержке заведующего кафедрой Юрия Леонидовича Максимова. Он меня всячески поощрял к работе над диссертацией и защищал. Затем, когда он стал уже проректором по науке, командировал меня в Новосибирск. Академик Николай Петрович Калашников лично познакомился с моей работой, предлагал приехать на защиту к ним.

Но тут случилась беда: старший сын попадает в аварию, и диссертация для Лидии Андреевны становится делом второстепенным. Защитилась она блестяще – уже по второй работе – когда до пенсии оставалось всего пять лет.

Казалось бы, ну что эта диссертация даёт? Корочки. И этим всё сказано. Но без бумажки – ты букашка. Академическая элита старалась воспрепятствовать Лидии Андреевне даже в том, чтобы она могла преподавать свой любимый предмет, который знала блестяще, в должности старшего преподавателя. Всё же лишняя копейка, которая в её семье и в её бедственном положении была бы далеко не лишней. Но её природная скромность, честность и бескомпромиссность не всем нравились. А студенты её любили.

– Бывало говорю им: “Ребята, почему вы такие рабски молчаливые? Почему

вы боитесь задавать вопросы, высказать свою точку зрения, поспорить? Ведь в споре не только истина рождается, но и знания лучше прививаются. Ну получите вы свой “уд”, и что вы будете потом с этим “удом” делать? У меня есть стихи о том, почему я сторонюсь людей, которые рабски угождают начальству. Я никогда никому не угождала, не подлизывалась, и свою точку зрения отстаивала принципиально. За что, кстати, и терпела. А занятия со студентами всегда начинала с трёх вопросов: Зачем это надо? Как это сделать? Что это даст? Исходя из этих вопросов строила и учебный процесс. Не случайно сегодня в государстве решается проблема экономической эффективности производства. Не вал главное, а экономическая выгода. Ну выдоил ты из этой коровёнки пуд молока, а во что этот пуд вам обошелся? Стоит ли он вложенных средств и затрат? И в этом я очень поддерживаю тактику Николая Блохина, директора учхоза, директора учхоза нашей академии. Тот умеет считать. И я понимаю и принимаю позицию председателя колхоза “Овсянка” Адама Солдатенко, который настойчиво и решительно внедряет в хозяйстве коммерческий хозрасчёт. Давно пора.

В стихотворении “Хозяин”, которое Лидия Андреева посвящает Николаю Блохину, есть такие строки:

*Жить на земле легко и мило,
Когда готов хозяин сам
Отдать ей знанья, опыт, силы,
Служить лишь ей, а не властям.*

В стихах она искренне и образно отображает свои чувства и мысли, откровенно пишет о том, что “сторонится тех людей, которые рабски угождают начальству”.

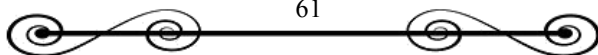
– Порой осмысливаю свою жизнь, свои поступки. Казалось, разумным было бы в некоторых ситуациях поступиться принципами, поклониться. А чего ради я буду кланяться? У меня позвоночник вовсе не для этого создан. Ради карьеры? Нет, и это не для меня.

Не это ли подвигло учёного в такие годы взяться за перо и “оседлать Пегаса”?

– Хочется излить наболевшее, переосмыслить прожитое и пережитое. А в жизни немало сделано. Анализируешь всё это – уже не в той эйфорически-возвышенной форме, уже не витаешь в облаках, а более реально смотришь на вещи. Я стремлюсь, чтобы и стихи звали к размышлению, а размышление, как правило, подвигает к действию.

Стихи Лидии Андреевой – это и есть её действия – вполне реальные, осязаемые. Как, например, вот эти – “Горацкія ўзоры”:

*Ты, нібы першае каханне
з той некранутай чысцнёй.
Іду з табоя на спатканне,
Гаючы прагна п’ю напой.
Зялёнае хвалюе мора
На каляровым дыване.
Тут кожны крок
і кожны узгорак
Міжволі сэрца закроне.
Чаруюць горацкія ўзоры
Мяне да позняе пары,*

*Пакуль у глыбіні азёраў
Запаляцьзоркі ліхтары.
З усіх канцоў у кут любімы
Здаўна дарогі праяглі
Сюды заве маёй радзімы
Крыніца ведаў аб зямлі
Тут з мудрай думкаю вучоных
Усё ў гармоніі жыве,
І песняй вырвецца з-пад кронаў,
І ўдаль над горадам плыве.*

Пусть плывёт ваш поэтический корабль, Лидия Андреевна, навстречу жизненным бурям. И, как говорят моряки – “Сто футов под килем”!

2007

Новае жыццё Лідзіі Мініч

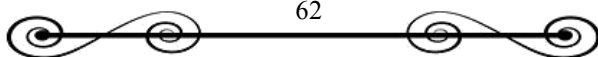
Кожнаму з нас дадзены свой лёс і адно жыццё. Гэта аксіома. Але сярод нас ёсць апантаных шчасліўчыкі, якія замахнуліся, ды вельмі трапна, на другое зямное жыццё. Аж два паўнацэнных жыцці выпадае на долю Лідзіі Андрэеўны. Першае – яна аддала навукавай працы і выхаванню дзяцей. Другое, цяперашняе – выхаванню ўнукаў, у тым ліку уласных. Праз паэзію!

Здаецца, зусім нядаўна ў нарысе “Хожденье по наукам” пісаў я пра жыццёвы шлях Лідзіі Андрэеўны. Тады яна яшчэ толькі перажывала сум свайго другога паўналецця і, напэўна, думала ды гадала, чым сябе заняць на заслужаным адпачынку. На развітанне з роднай акадэміяй, прысвяціла ёй гімн, які, напэўна, і з’явіўся стартвай пляцоўкай на паэтычны Алімп.

Адным словам, перакваліфікавалася. І, як цяпер бачым, правільна зрабіла. Хаця па навуках Лідзія Андрэеўна блукала, а вось па белым свеце не лятала. Выдатна закончыла школу, папрацавала цялятніцай на ферме. А калі пераканалася, што гэта яе прызвание, пайшла далей вучыцца ў акадэмію. Закончыла, трэба думаць, выдатна, калі ўжо засталася працаваць выкладчыкам. Не кожнаму дыпламаванаму выпускніку выпадае такое шчасце. Яе любілі студэнты, хоць часам неадлюбівалі рэўныя і зайздраслівыя калегі.

І вось – новы трыумф на ніве літаратурнай творчасці: за такі кароткі час чатыры кніжкі. Апошняя – “Мая сям’я ад А да Я” – падзея сапраўды знакавая – як для аўтара, як для нашай творчай грамады, так і для грамадства ў цэлым. А для дзятвы – тым больш. Для аўтара – проста ўдача. Бо выпусціла гэтую салідную, выдатна ілюстраваную кніжку сталічнае выдавецтва “Белпрынт”.

А прадмову да выдання напісалі вядомы беларускі паэт Павел Саковіч і рэдактар аддзела культуры “Настаўніцкай газеты” Мікола Чэмер. “Чытач кніжкі, – гаворыцца ў прадмове, гэта дзіця, якое яшчэ зусім нядаўна было немаўляткам, а цяпер імкнецца зразумець, асэнсаваць навакольныя гукі, звернутыя да яго словы, а потым... потым будзе буквар, алфавіт, з дапамогай якога хлопчык ці дзяўчынка навучыцца складваць свае першыя словы. Такім чынам, аўтар зрабіў “аб’ектам” сваёй творчасці літары нашага алфавіта. Яна запрашае маленькага чытача ў адмысловае займальнае падарожжа па беларускім алфавіце з прыпынкамі на

кожнай літары ад А да Я. У выніку дзіцяці адкрываецца цэлы свет – з людзьмі, жывёламі, раслінамі, прадметамі побыту, заняткамі і прафесіямі, паняццямі і ідэямі”.

Як адзначае ў сваім водгуку адна з вопытных горацкіх настаўніц беларускай мовы і літаратуры А. Белкіна, гэта кніга нясе ў сабе добры выхаваўчы і пазнавальны патэнцыял.

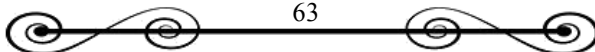
І яшчэ адна важная адметнасць “алфавітных” вершаў – гэта яснасць, прастата ў спалучэнні з тонкім гумарам, цёплай усмешкай. Невыпадкава некаторыя з іх былі змешчаны на дзіцячай старонцы часопіса “Вожык”... Лідзія Андрэеўна ўлавіла пульс жыцця, бо сёння так не хапае літаратуры для самых маленькіх. Якія, ад нечага чытаць, а часам і ад нечага рабіць, проста вымушаны разам з дарослымі тырчэць ля занадта ўжо “блакітнага” экрана. Чым гэта адгукаецца – тлумачыць не трэба. Пазбавіць нашых дзетак ад гэтага самага страшнага разбэшчвальніка – тэлевізара – можна толькі так: даць ім узамен штосьці іншае, ды не менш займальнае. І Лідзія Андрэеўна зразумела – што трэба даць. Знайшла альтэрнатыву.

Цудоўную, часам журботную восень жыцця чалавек сустракае і праводзіць па - свойму: хто рыбалкай захапляецца, а хто – дачнай рамантыкай; адны малююць алеем, другія вышываюць гладдзю. Многія сваё жыццё ў мемуарах працягваюць. Лідзія Андрэева асядлала непакорлівага мустанга і аддалася вышэйшаму пілатажу – Паэзіі.

Паралельна з “Алфавітам” той жа “Белпрынт” выдаў яшчэ адну кніжку Лідзіі Мініч – “Сповідзь”. Гэта ўжо невялічкі, але даволі змястоўны зборнік філасофскай лірыкі.

Аб чым піша аўтар? Аб усім, што хвалюе і непакоіць, радуе і абурае – адным словам, пра жыццё, якое працягваецца, якое трэба пражыць, і пражыць так, як раіў калісьці пралетарскі класік. Праніклівую лірыку Лідзіі Андрэевай з захапленнем слухаюць і студэнты, з якімі яна па-ранейшаму сустракаецца, і хлебаробы, да якіх выязджае ў саставе літаратурнага аб’яднання “Роднае слова”. Яе паэтычны дар разам з прафесіянальнымі аратарскімі здольнасцямі выклікаюць слахачоў жывое суперажыванне. Не сумняваюся, што і чытач знойдзе ў гэтым зборніку многа для сябе цікавага і прывабнага. Вобразы ў паэткі адчувальна бачныя, яны прымушаюць нас успомніць штосьці сваё, з асабістага жыцця.

2010

На прэзентацыі
зборніка вершаў
Л. Андрэевай “Спешу
сказаць”. 2005.

На свяце “Дзень
беларускай пісьменнасці і
друку”. г. Шклоў, 2007.

На свяце паэзіі
“Белы бусел над
Бесяддзію”.
г. Касцюковічы, 2008 г

На сустрэчы з
польскай пісьменніцай
Крысцінай Кукуцкай.
2010.

На абласным свяце
паэзіі і аўтарскай песні
“Пісьмянкоў луг”.
Лідзія Андрэева чытае
вершы. 2011.

На абласным свяце
паэзіі і аўтарскай песні
“Пісьмянкоў луг”. 2012.

На сустрэчы з бібліятэкарамі Горацкай раённай бібліяэчнай сеткі “Маё роднае слова – беларуская мова”. РДБ, 2012.

Сустрэча з вучнямі гімназіі № 1 г. Горкі. 2014.

На прэзентацыі зборніка вершаў “І боль, і мары, і любоў”. 2014.

На творчай
вечарыне Лідзії Андрэвай
“Мелодыі душы”. 2015 г.

На сустрэчы ў раённай
дзіцячай бібліятэцы.
2015.

На прэзентацыі
зборніка паэзіі “Мая сям’я
ад А да Я” ў Горацкай
цэнтральнай бібліятэцы
імя М. Гарэцкага. 2016.

На прэзентацыі зборніка паэзіі “Ніці” ў Горацкай цэнтральнай бібліятэцы імя М. Гарэцкага. 2017.

На V Міжнародным форуме “Славянская ліра-2018” (г. Мінск).

На прэзентацыі зборніка паэзіі “Тут росы бялей...” ў Горацкай цэнтральнай бібліятэцы імя М. Гарэцкага. 2018

Пераможцы абласнога этапа 11-го рэспубліканскага конкурсу “Жанчына года-2018” паэтэса Лідзія Андрэеўна Мініч, намеснік дырэктара па выхаваўчай рабоце гімназіі № 1 Ю. А. Панамарова і сацыяльны педагог сярэдняй школы № 4 г. Горкі С. І Цімашэнка

Аўтарскія зборнікі

Андреева, Л. Спешу сказать... : стихи / Лидия Андреева. – Могилев, 2005. – 83 с.

Тэматыка вершаў, змешчаных у кнізе, накіравана да грамадзянскасці, патрыятызму, філасофскаму асэнсаванню жыцця. Зборнік складаецца з раздзелаў “Як на далоні перад вамі паўстаю”, “Мелодия возникает вдруг”, “Я помню и люблю...”, “Я адчуваю, як з прыродай у адно зліваюся душой....”, “Аб жыцці.

Андрэева, Л. Жыватворная крыніца : вершы / Лідзія Андрэева. – Горкі, 2007 – 100 с.

У зборнік увайшлі вершы лірыка-філасофскай накіраванасці. Адметнасцю зборніка “Жыватворная крыніца” з’яўляецца тое, што ўпершыню ў літаратурных зборніках мясцовых аўтараў побач з вершамі надрукаваны ноты.

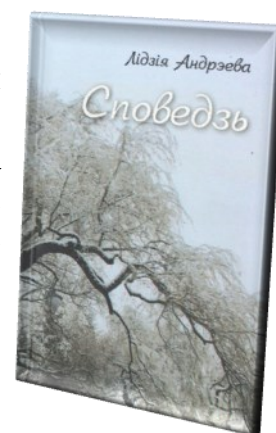
Андрэева, Л. Мая сям’я ад А да Я : вершы для дзяцей / Лідзія Мініч. – Мінск : Белпринт, 2010 – 64 с.

Трэці паэтычны зборнік Л. Андрэевай “Мая сям’я ад А да Я” адрасаваны самым маленькім чытачам і прысвечаны беларускаму алфавіту. Аўтар запрашае дзяцей у займальнае падарожжа па беларускім алфавіце з прыпынкамі на кожнай літары ад А да Я.

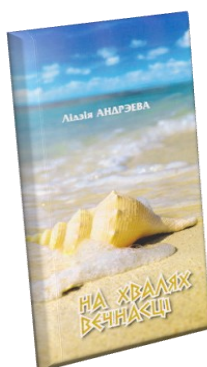
Андрэева, Л. Сповідзь : [вершы] / Лідзія Андрэева. – Мінск : Белпринт, 2010. – 107 с.

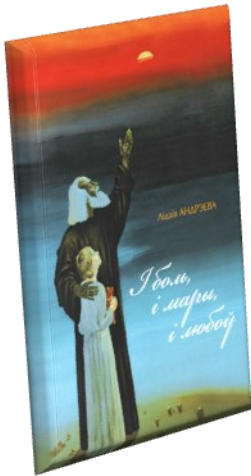
У зборнік увайшлі вершы філасофскага, абрадавага накірунку. Аўтар піша аб усім, што хвалюе і непакоіць, радуе і абурae – адным словам, пра жыццё, якое працягваецца, якое трэба пражыць. Тут прадстаўлены ўжо і розныя формы верша.

Андрэева, Л. На хвалях вечнасці : міфы і легенды ў вершах / Лідзія Андрэева. - Мінск : Белпринт, 2012 – 120 с.

У новым зборніку аўтар звяртаецца да неўміручых легенд і міфаў старажытнай Элады, яна ўзяла на сябе смеласць пакласці на вершаваныя радкі роднай мовы старажытныя міфы грэкаў.

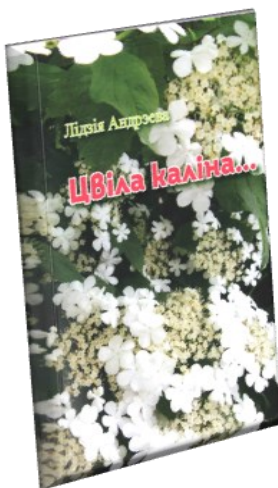
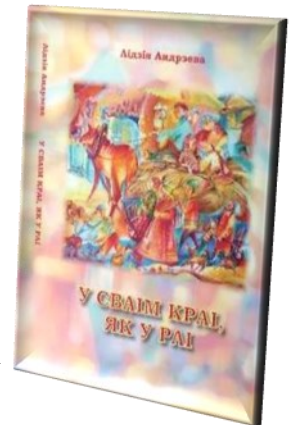

Андрэева, Л. І боль, і мары, і любоў : [вершы] / Лідзія Андрэева. - Мінск : Белпринт, 2013 – 156 с.

У паэтычны зборнік "І боль, і мары, і любоў" увайшлі як новыя яе вершы, так і некалькі перапрацаваных, якія ўжо друкаваліся раней, а таксама пераклады вядомых твораў Г. Ахматавай, А. Блока, У. Маякоўскага і іншых паэтаў. Завяршаюць зборнік пераклады папулярных рускіх рамансаў XIX ст.

Андрэева, Л. У сваім краі, як у раі : [вершы і аповяданні] / Лідзія Андрэева. – Мінск : Белпринт, 2015. – 67 с.

У другой кнізе для дзяцей "У сваім краі, як у раі" на простых будзённых прыкладах знаёміць дзяцей з багаццем роднай мовы, вучыць ганарыцца і даражыць усім сваім: сваёй мовай, сваёй Радзімай, сваім радаводам. Пры афармленні гэтага выдання былі выкарыстаны дзіцячыя малюнкi з міжнароднага конкурсу жывапісу і графікі "На сваёй зямлі", прадастаўленыя ГА "Беларускі зямны крыж".

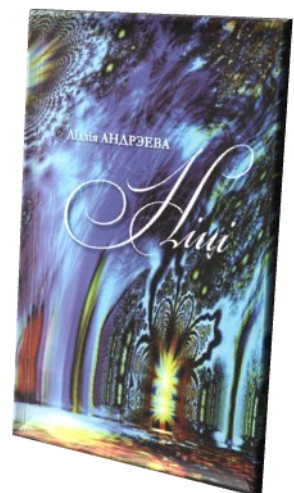

Андрэева, Л. Цвіла каліна... : вершы і проза / Лідзія Андрэева. – Мінск : Белпринт, 2015. – 84 с.

Кніга выдадзена да 70-годдзя Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне. Тут, акрамя вершаў змешчаны і нарысы.

Андрэева, Л. Ніці : [вершы] / Лідзія Андрэева. – Мінск : Белпринт, 2017. – 119 с.

У новым зборніку прадстаўлены вершы, абагульненыя чатырма раздзеламі: "Гасцінец дабрыні", "Імя як помнік", "Выслоўі", "Пераклады з рускай вядомых рамансаў і вершаў", а таксама двух уласных вершаў на рускую мову. Назва зборніка заклікана падкрэсліць духоўныя сувязі кожнага чалавека і Сусвету.

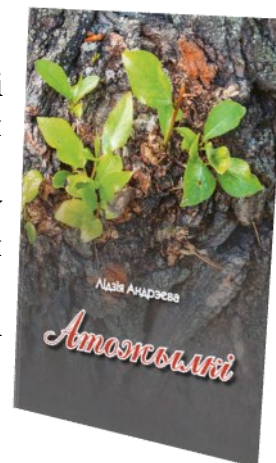

Андрэева, Л. Тут росы бялей... : [вершы : прысвячаецца Году малой радзімы і Дню вызвалення горада Горкі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў] / Лідзія Андрэева. – Мінск : Белпрынт, 2018. – 101, [2] с. : ил.

У паэме “Тут росы бялей...”, паэтка апавядае пра гісторыю Горацкага краю, усе найбольш значныя падзеі, якія адбываліся ў Горках на працягу стагоддзяў – з глыбіні вякоў да нашага часу. У кнізе змешчаны фатааздымкі М. М. Ляўцова, А. У. Гурыкава, А. М. Храмко.

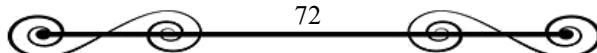
Андрэева, Л. Атожылкі : патрыятычна-філасофскі сказ (народная філасофія ў мастацкіх вобразах) / Лідзія Андрэева. – Мінск : Белпрынт, 2019. – 120 с. : іл. : фота.

Кніга прысвечана малой радзіме аўтара. У гэтым збоніку яна звярнулася да вельмі важнай грамадзянскай тэмы, якая закранае кожнага з нас: сумленне і памяць нашчадкаў. Аповед падаецца праз успаміны землякоў – вучонага Міколы, і мужа і жонкі Галкоўскіх.

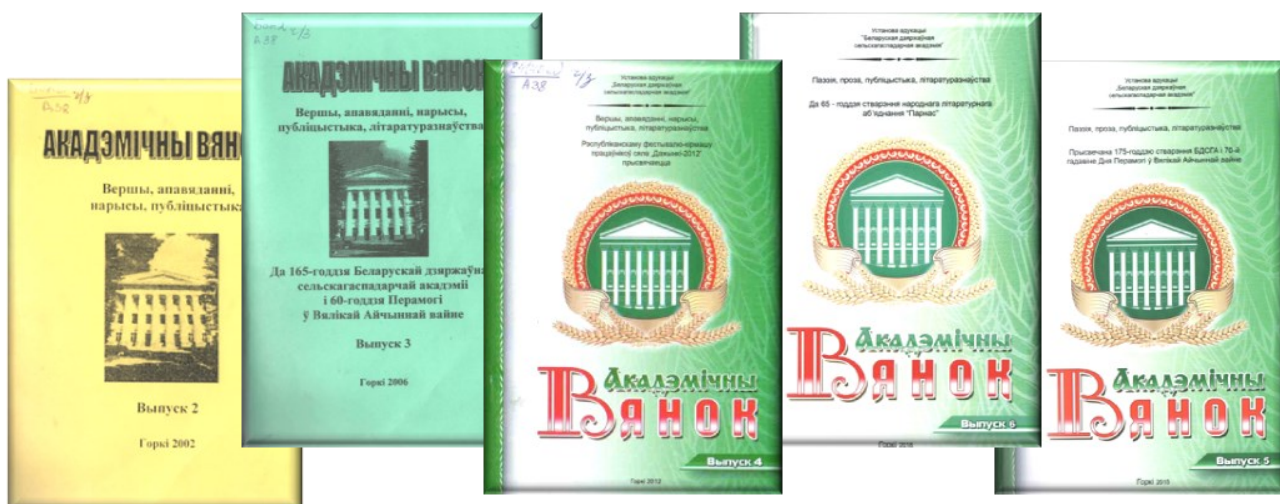
Андрэева, Л. Сугучнасць душ... Сугучнасць слоў... / Лідзія Андрэева. – Мінск : Белпрынт, 2019. – 136 с. : іл.

У кнігу ўвайшлі дапрацаваныя і дапоўненыя пераклады з рускай мовы больш як 60 аўтараў, арыгіналы твораў якія напісаны не толькі на рускай, але і іншых мовах. Некаторыя з іх вядомы чытачу па раней выдадзеных аўтарам кнігах “І боль, і слёзы, і любоў”, “Цвіла каліна”, “Ніці”

Публікацыі ў калектывных зборніках

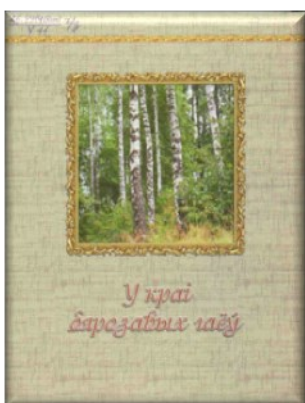
1. **Андреева, Л.** Зимний вальс : [стихотворение] / Лидия Андреева // **Акадэмічны вянок** : вершы, апавяданні, нарысы, публіцыстыка ; складальнікі: А. М. Пугач, У. М. Ліўшыц ; рэдакцыйная калегія А. Р. Цыганаў [гал. рэд.] і інш.. – Горкі : Адзел культуры Горацкага райвыканкама, 2002. – Вып. 2. – С. 42.
2. **Андрэева, Л.** Ты – Радзіма мая ; Сустрэча з Alma Mater ; Бабіна лета : [вершы] / Лідзія Андрэева // **Акадэмічны вянок** : вершы, апавяданні, нарысы, публіцыстыка, літаратуразнаўства : да 165-годдзя Беларускай дзяржаўнай сельскагаспадарчай акадэміі і 60-годдзя Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне ; складальнік: А. М. Пугач ; рэдакцыйная калегія А. Р. Цыганаў [гал. рэд.] і інш.. – Горкі : Адзел культуры Горацкага райвыканкама, 2006. – Вып. 3. – С. 42-45.
3. **Андрэева, Л.** Горацкія ўзоры; Мая Магілёўшчына; Я тку; Дзеці вайны; Дзякую лёсу : [вершы] / Лідзія Андрэева // **Акадэмічны вянок** : вершы, апавяданні, нарысы, публіцыстыка, літаратуразнаўства / складальнік А. Пугач, Горкі. – 2012. – Вып. 4. – С. 35-38.
4. **Андрэева, Л.** ... Жыццё маё – выток пачуццяў ; Проста сын ; Кружыць восень ; Матуліна жыта ; Успаміны і мары : [вершы] / Л. Андрэева // **Акадэмічны вянок** : паэзія, проза, публіцыстыка, літаратуразнаўства / УА “БДСГА” ; народнае літаратурнае аб’яднанне “Парнас” ; складальнік А. М. Пугач ; рэдакцыйная калегія П. А. Саскевіч [гал. рэд.] і інш.. – Горкі : БДСГА, 2015. – Вып. 5. – С. 39-42.
5. **Андрэева, Л.** ...Свежы ветрык галлём шамаціць ; ...Ноч спала ; ...Дні раджэння і памяці дні ; ...Ты дзесь навечна заблукаў ; ...Мне непрыемна, як выносяць з хаты ; ...Крумкач усеўся на галіне : [вершы] / Лідзія Андрэева // **Акадэмічны вянок** : паэзія, проза, публіцыстыка, літаратуразнаўства / УА “БДСГА” ; народнае літаратурнае аб’яднанне “Парнас” ; складальнік А. М. Пугач ; рэдакцыйная калегія П. А. Саскевіч [гал. рэд.] і інш.. – Горкі : БДСГА, 2018. – Вып. 6. – С. 26-30.

6. **Андреева, Л.** Ты – радзіма мая ; Жывіце за мяне ; Жестокая правда : [стихи] / Л. Андреева // **Блики памяти** : сборник. – Могилев, 2005. – С. 58-61.

7. **Андрэева, Л.** Званы зазванілі ; Помнік вайны ; Салдацкае пісьмо ; Знікшыя ; Надзея ; Боль маці ; Вернасць ; Я тку ; Мая Магілёўшчына : [вершы] / Лідзія Андрэева // **Над родным краем жураўлі** : вершы, апавяданні, нарысы, эсэ да 65-годдзя вызвалення Беларусі. – Горкі : Адзел культуры Горацкага райвыканкама, 2009 – С. 13-20.

8. **Андрэева, Л.** Дажынкi ; Чалавек ; Горацкія ўзоры ; Сустрэча з alma mater : [вершы] / Лідзія Андрэева // **У краі бярозавых гаёў** / аўтары тэксту У. М. Ліўшыц, А. В. Бяляцкі ; пад агульнай рэдакцыяй Н. В. Карнеевай. – Магілёў, 2012. – С. 117.

9. **Андрэева, Л.** ...Я па роднай зямлі сёння ўпэўнена крочу ; Чалавек : [вершы] ; След на зямлі : да 470-годдзя г. Горкі : [з паэмы] ; / Лідзія Андрэева // **Эхо нашей Победы** : к 70-летию освобождения Беларуси и Горецкого района от немецко-фашистских захватчиков / составитель Л. Н. Дерюжкова]. – Минск : Белпринт, 2014. – С. 38, 168, 257-265

10. **Андреева, Л.** Посвящения Сергею Киселеву : [стихи] // **Светлой памяти поэта** : посвящается поэту, педагогу, ученому С. Киселеву : пособие для участников воспитательного процесса (из опыта работы народного литературного объединения “Парнас” при БГСХА) / УА “БДСГА” ; кафедра истории и педагогики ; народное литературное объединение “Парнас” ; авторы-составители Н. С. Шатравко, А. М. Пугач. – Горкі : БДСГА, 2015. – С. 35-37.

11. **Андрэева, Л.** Мы вось такія беларусы ; ...Мы незалежнасць здабылі ; У кожнай справы ёсць пачатак ; Блакітнае і карае ; ...Мне любя, што Вы мроіце не мной ; Радзіма ; ...Тебе жаляю я всегда ; ...Парнаса слова сто вякоў жыве ; Галя-партызанка : [вершы] / Лідзія Андрэева // **На крылах натхнення** : да 30-годдзя народнага аматарскага літаратурнага аб'яднання "Роднае слова" / ДУК "Горацкі раённы гісторыка-этнаграфічны музей", Народнае аматарскае літаратурнае аб'яднанне "Роднае слова" ; [укладальнік Л. М. Дзеружкова ; рэдкалегія: М. А. Уласенка і інш.]. - Мінск : Белпринт, 2016. – С. 68-74.

12. **Андрэева, Л.** ...Табе жадаю я заўжды ; Асенняя мелодыя : [вершы] / Лідзія Андрэева // **Брама** : літаратурна-мастацкі альманах ; рэдакцыйная рада: Яраслаў Клімуць (старшыня) [і інш.]. - Мінск : Кнігазбор, 2014. – С. 74-75.
13. **Андрэева, Л.** ...Як праўдзіва паважная восень : [верш] / Лідзія Андрэева // **Брама** : літаратурна-мастацкі альманах ; рэдакцыйная рада: Яраслаў Клімуць (старшыня) [і інш.]. - Мінск : Кнігазбор, 2015. – С. 33.
14. **Андрэева, Л.** ...Не адхілай, хто помніць аб табе ; ...Над палямі, над лясамі ; ...Мы незалежнасць здабылі ; ...Мы ўсіх паважаем ; Мост : [вершы] / Лідзія Андрэева // **Брама** : літаратурна-мастацкі альманах ; рэдакцыйная рада: Тамара Аўсяннікава [і інш.]. - Мінск : Кнігазбор, 2017. – С. 90-92.
15. **Андрэева, Л.** ...Ліпень. Спёка. Поўдзень. Ціха ; ...Скарыне ; ...Прагну роднага слова ; ...Хай быў няўдалы першы крок : [вершы] / Лідзія Андрэева // **Брама** : літаратурна-мастацкі альманах ; рэдакцыйная рада: Тамара Аўсяннікава [і інш.]. - Мінск : Кнігазбор, 2018. – С. 25-27.

16. **Андрэева, Л.** Нябесны полк ; Усмешка з 45-га ; Ля Смаленскай брамы ; Чакай мяне ; ...Маёр прывёз хлапчынку на лафеце ; Мой куток! Ты мяне не адрыв ; Сіла зямлі ; Лён Радзімы ; Што ў імені тваім : [вершы] / Лідзія Андрэева // **Дарогі памяці жывыя** : да 75-годдзя вызвалення Беларусі і Горацкага раёна ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў : [вершы, апавяданні, нарысы, публіцыстыка] ; укладальнік Л. М. Дзеружкова ; рэдакцыйная калегія Тамара Драздоўская, Ніна Кавалёва, Людміла Савіцкая, Міхаіл Уласенка [і інш.]. - Мінск : Белпринт, 2019. – С. 78-83, 233-236.

Вершы, накладыеныя на музыку

1. Мы браты. Музыка Аляксандра Кажурына
2. Любы край песняроў. Музыка Андрыяна Бялясава
3. Я проста сын. Музыка Андрыяна Бялясава
4. Над гаем. Музыка Андрыяна Бялясава
5. Блакітны факел. Музыка Андрыяна Бялясава
6. Жыватворная крыніца. Музыка Барыса Магалифа
7. Верасовы раманс. Музыка Барыса Магалифа
8. Три звонка. Музыка Бориса Магалифа
9. Ты Радзіма мая. Музыка Ганны Калікінскай
10. Сустрэча з альма-матэр. Музыка Ганны Калікінскай
11. Лён Радзімы. Музыка Ганны Калікінскай
12. Дайце радасць. Музыка Ганны Калікінскай
13. Горацкія ўзоры. Музыка Ганны Калікінскай
14. Осенние цветы. Музыка Анны Каликинской
15. День рождения. Музыка Анны Каликинской
16. Где ты счастье? Музыка Анны Каликинской
17. Служба спасения. Музыка Анны Каликинской
18. Были надежды. Музыка Владимира Воронова
19. Я чакала. Музыка Ины Ластачкінай
20. Калыханка. Музыка Ины Ластачкінай
21. Дажыначкі. Музыка Ины Ластачкінай
22. Будзем так старэць. Музыка Ины Ластачкінай
23. Вела тропиночка. Музыка Бориса Макаревича
24. Хризолитовое царство. Музыка Бориса Макаревича
25. Крынічка. Музыка Барыса Макарэвіча
26. Хлеб. Музыка Лідзіі Андрэевай
27. Мой факультэт. Музыка Лідзіі Андрэевай
28. Угасшая свеча. Музыка Лидии Андреевой
29. Горкилён. Музыка Лидии Андреевой
30. Няскончаны пчасця раман. Музыка Лідзіі Андрэевай

Творы ў перыядычным друку

17. **Андреева, Л.** Не уноси мечту о счастье : [стихи] / Л. Андреева // *Ленінскі шлях*. – 1999. – 5 чэрвеня.
18. **Андреева, Л.** ... Запутался ветер ночью ; ...На упругую корку в марте ; ...Хорошо ты прожил на свете ; ...Я не знаю, что мне делать : [стихи] / Лидия Андреева // *Ленінскі шлях*. – 2000. – 19 ліпеня.
19. **Андреева, Л.** Хризантемы ; Столько тебе сказано... ; Ты – мая палавінка: [стихи] / Л. Андреева // *Ленінскі шлях*. – 2001. – 28 ліпеня.
20. **Андреева, Л.** Жывіце за мяне : [верш] / Лідзія Андреева // *Ленінскі шлях*. – 2003. – 14 мая.
21. **Андреева, Л.** Бацькаўшчына ; Зачем так внезапно ушла ; Мама ; Туча ; Бабіна лета ; Разважанні аб жыцці ; Последние цветы в моем саду ; ...В минуты тяжких испытаний : [вершы] / Лідзія Андреева // *Ленінскі шлях*. – 2003. – 2 жніўня. – С. 7.
22. **Андреева, Л.** Неизвестному герою : [стихотворение] / Лидия Андреева // *Ленінскі шлях*. – 2004. – 26 чэрвеня. – С. 2.
23. **Андреева, Л.** Хозяин : [стихотворение посвящено директору совхоза им. Чкалова Горецкого района **Н. Г. Блохину**] / Лидия Андреева // *Ленінскі шлях*. – 2004. – 18 снежня. – С. 1.
24. **Андреева, Л.** Уходит человек : [памяти **Ю. Л. Максимова** : стихотворение] / Лидия Андреева // *Советский студент*. – 2007. – 29 марта.
25. **Андреева, Л.** Я акварэлі мастака чытаю : [верш прысвячэнне мастаку-акварэлісту **Фёдару Кісялёву**] / Лідзія Андреева // *Ленінскі шлях*. – 2007. – 22 снежня. – С. 2.
26. **Андреева, Л.** Багацькаўка Малая ; Люты : [вершы] / Лідзія Андреева // *Ленінскі шлях*. – 2008. – 15 сакавіка. – С. 2.
27. **Андреева, Л.** Дажынкі : [верш] // *Культура*. – 2008. – № 38 (20-26 верасня). – С. 6 (“Куфар-радца” № 9) ; *Ленінскі шлях*. – 2008. – 4 кастрычніка. – С. 2.
28. **Андреева, Л.** Горацкія ўзоры ; Мая Магілёўшчына ; Дзякуй лёсу : [вершы] / Лідзія Андреева ; уступнае слова Людмілы Дзеружковай // *Літаратура і мастацтва*. – 2008. –

Лидия АНДРЕЕВА

Запутался ветер ночью
В голых ветвях тополей.
Вот-вот разорвет их в клочья.
Шипит, словно тысячи змей.
Гнутся могучие кроны
Под швалами новых атак.
Скрипят деревья и стонут,
Теряя отживший сушняк.
Но злоба ветра крепчает,
И это уже не буран.
Стихия раздельно гуляет,
Все сносит в пути ураган.

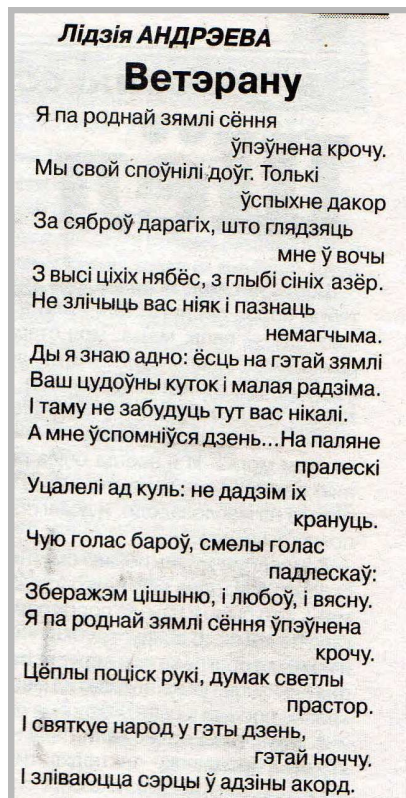
На упругую корку в марте
Выпал вечером свежий снежок,
И на плечи аллеи набросил
Серебристо-пуховый платок.
А за ночь сотворилось чудо,
Приковав восхищенный взор:
На парче белоснежной к утру
Дивным бархатом выткан узор.
Где участники бала пернатых?
Не могу их никак отыскать.
Только темные шапки лохматые
На прозрачных березах висят.

Последние цветы в моем саду

Последние цветы в моем саду
Собрали все оттенки нежных красок
Любуюсь, к ним губами припаду,
И слышу музыку любимых сказок.
Последние цветы в моем саду,
Как самое заветное признание,
Так сладко трогают любви струну,
Оставшую лишь в воспоминаньях.
Последние цветы в моем саду,
Напоенные воздухом искрящим.
Я, охмелев, среди них бреду
В сиреневую даль лет уходящих.

В минуты тяжких испытаний,
Или душевной пустоты
Я вспоминаю вас и тайно
Читаю дивные стихи.
Что надо женщине для счастья?
Любви хорошей, теплоты,
Поддержки — в случае ненастья,
В минуту злую — доброты.
Все это есть в ваших посланьях,
В признаньях страстных, не скупых,
В нежных словах и тех страданиях
Я слышу все, читаю их.
Меня лишь позже осенило:
Как вы собой владеть могли.
Мне так спокойно с вами было,
А вы сгорали от любви.
Как жаль, что вас не полюбила,
Как жаль, что вас не поняла.
Судьба мне счастье сулила.
Его случайность отняла.

- 24 кастрычніка. – С. 8.
29. **Андрэева, Л.** Зімовыя браты : [верш] / Лідзія Андрэева // Вожык. – 2009. – № 1. – С. 13.
30. **Андрэева, Л.** Вясновыя браты : [верш] / Лідзія Андрэева // Вожык. – 2009. – № 3. – С. 13.
31. **Андрэева, Л.** Нельга без зарадкі : [верш] / Лідзія Андрэева // Вожык. – 2010. – № 2. – С. 76.
32. **Андрэева, Л.** Повазь пакаленняў ; Я тку ; Закон зямлі – з зярнятка ўзгадаваць ; Мы абыякавасцю скутыя : [вершы] / Лідзія Андрэева // Зямля і людзі. – 2010 – 19 мая.
33. **Андрэева, Л.** Культ-ура : [верш да Дня работнікаў культуры] / Л. Андрэева // Ленінскі шлях. – 2010. – 13 кастрычніка. – С. 8.
34. **Андрэева, Л.** Я тку... ; Мая Магілёўшчына : [вершы] / Лідзія Андрэева // Ленінскі шлях. – 2010. – 6 лістапада. – С. 5.
35. **Андрэева, Л.** Ты – Радзіма мая : [верш] / Л. Андрэева // Беларуская нива. – 2010. – 8 декабря.
36. **Андрэева, Л.** Дамок : [верш] / Л. Андрэева // Вожык. – 2011. – № 1. – С. 75.
37. **Андрэева, Л.** Ён цалуе пяшчотна лілею : [верш] / Л. Андрэева // Горацкі веснік. – 2011. – 23 сакавіка. – С. 4.
38. **Андрэева, Л.** Дзіўнае возера : [верш прысвечаны **М. Багдановічу**] / Л. Андрэева // Горацкі веснік. – 2011. – 17 снежня. – С. 2.
39. **Андрэева, Л.** Пасляваеная пастараль : [верш] / Л. Андрэева // Горацкі веснік. – 2012. – 8 мая. – С. 4.
40. **Андрэева, Л.** Я проста сын : [верш] / Лідзія Андрэева // Зямля і людзі. – 2012. – 22 августа. – С. 14.
41. **Андрэева, Л.** Хлеб : [верш, прадстаўлены на раённы конкурс на лепшыя творы, прысвечаныя гораду і святу “Дажынкі-2012” “Люблю свой горад”] / Лідзія Андрэева // Горацкі веснік. – 2012. – 19 верасня. – С. 15.
42. **Андрэева, Л.** Дажынкі; Матуліна жыта : [вершы] / Лідзія Андрэева // Літаратура і мастацтва. – 2012. – 21 верасня. – С. 8.
43. **Андрэева, Л.** Песнярам Айчыны : [верш прысвечаны Я. Коласу] / Лідзія Андрэева // Горацкі веснік. – 2012. – 3 лістапада. – С. 4.
44. **Андрэева, Л.** Зямля маёй Айчыны : [верш] / Лідзія Андрэева // Магілёўскія ведамасці. – 2013. – 21 лютага. – С. 7.
45. **Андрэева, Л.** Горацкія ўзоры : [верш] / Лідзія Андрэева // Магілёўскія

- ведамасці. – 2013. – 7 сакавіка. – С. 20.
46. **Андрэева, Л.** Нашы Горкі : [верш] / Лідзія Андрэева // Горацкі веснік. – 2013. – 13 сакавіка. – С. 8.
47. **Андрэева, Л.** Памяці паэта : [верш, прысвечаны памяці **Л. Васільева**] / Лідзія Андрэева // Горацкі веснік. – 2013. – 3 красавіка. – С. 4.
48. **Андрэева, Л.** Году бережливости : [стихотворение] / Лидия Андреева // Горацкі веснік. – 2013. – 13 красавіка. – С. 6.
49. **Андрэева, Л.** Песні і раманы XIX стагоддзя ў перакладзе / Лідзія Андрэева // Горацкі веснік. – 2014. – 7 сакавіка. – С. 4.
50. **Андрэева, Л.** Ветэрану : [верш] / Лідзія Андрэева // Горацкі веснік. – 2014. – 8 мая. – С. 5.
51. **Андрэева, Л.** Тры мільёны жылі... : [верш] / Лідзія Андрэева // Горацкі веснік. – 2014. – 25 чэрвеня. – С. 5.
52. **Андрэева, Л.** Песня ; Боль маці : [вершы] / Лідзія Андрэева // Магілёўскія ведамасці. – 2014. – 29 ліпеня. – С. 14.
53. **Андрэева, Л.** Неруш : [верш] / Лідзія Андрэева // Горацкі веснік. – 2015. – 21 лютага. – С. 3.
54. **Андрэева, Л.** Будзе ўсё ў нас як трэба : [верш] / Лідзія Андрэева // Горацкі веснік. – 2016. – 20 лютага. – С. 5.
55. **Андрэева, Л.** Для матулі чытаю радкі : [верш] / Лідзія Андрэева // Горацкі веснік. – 2016. – 12 кастрычніка. – С. 3.
56. **Андрэева, Л.** Мы вось такія беларусы : [вершы] / Лідзія Андрэева // Зямля і людзі. – 2016. – 9 лістапада – С. 14.
57. **Андрэева, Л.** Поле ; Маім землякам прысвячаю ; Цёплы вечар... Томік вершаў ; Сэрца зямлі ; Белы ліст ; Ручай ; Пакуль жыве любоў : [вершы] / Лідзія Андрэева // Зямля і людзі. – 2017. – 5 красавіка. – С. 11 : фота.
58. **Андрэева, Л.** Маім землякам прысвячаю : [верш] / Лідзія Андрэева // Горацкі веснік. – 2017. – 15 красавіка. – С. 4.

Лідзія АНДРЭЕВА

Неруш

Пішыце больш на роднай вершы,
Пакуль для нас не стане слова
"Радзіма", як малітва, першым
І ўдзень, і раніцаю новай.

Як будзем мы душой і верай
Прыняць адвечнае гатовы –
У адзінае сальцеца неруш:
Малітва, Беларусь і мова.

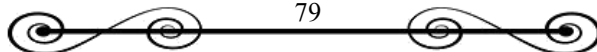
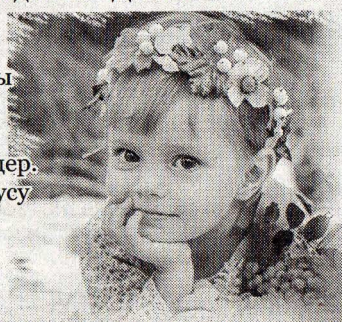
І не бывае раўнавагі,
Як і аднолькавай павагі,
Ды маці й мачахі ў хаце.

Адна нас маці нарадзіла
І сваім словам ахрысціла.
Як жа яе не шанавалі?

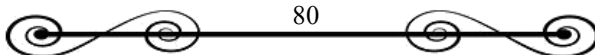
Лідзія АНДРЭЕВА

Будзе ўсё ў нас як трэба.
І я сёння чую, знаю:
Зернейка ад роднай глебы
Закрасуе, забуе.

Згоніць хмаркі цёплы вечер.
Мовай роднай, без прымусу
Загамоняць нашы дзеці
Беларусі – беларусы.

59. **Мініч, Л.** Хопіць змагацца з ветранымі млынамі : [аб пазіцыі аўтара па пытанні перабудовы ў сучасным грамадстве] / Л. Мініч // Ленінскі шлях. – 1990. – 16 студзеня. – С. 1.
60. **Мініч, Л.** Сябе не падманеш : камуніст: званне і доўг : [выказванне аб аўтарытэце КПСС, яе ўплыве на моладзь у сучасны момант] / Л. Мініч // Ленінскі шлях. – 1991. – 3 красавіка. – С. 2.
61. **Андреева, Л.** Покорили игрой виртуозы : [о дуэте баянистов **Петра Войченко** и **Валерия Рулева**, которые выступили в концертном зале “Прытулачак” Горецкой школы искусств] / Л. Андреева // Ленінскі шлях. – 2003. – 1 лютага. – С. 7.
62. **Андреева, Л.** Не стареют душой ветераны : [о хоре ветеранов “Спадчына”, который успешно выступил на областном конкурсе самодеятельных ветеранских коллективов в рамках республиканского фестиваля “Не стареют душой ветераны”] / Л. Андреева // Ленінскі шлях. – 2003. – 13 снежня. – С. 3.
63. **Мініч, Л.** Мой мілы доктар! : [словы ўдзячнасці урачам Горацкай ЦРБ] / Лідзія Мініч // Зямля і людзі. – 2016. – 15 чэрвеня. – С. 9.
64. **Мініч, Л.** Паспець сказаць “дзякуй” : [словы ўдзячнасці урачам Горацкай ЦРБ] / Лідзія Мініч // Горацкі веснік. – 2016. – 18 чэрвеня. – С. 3.
65. **Мініч, Л.** Дробязі жыцця : [меркаванні аўтара пра культуру паводзін] / Лідзія Мініч // Горацкі веснік. – 2019. – 23 студзеня. – С. 6.
66. **Андреева, Л.** Первая Нобелевская премия в истории белорусской литературы : [отзыв горецкой поэтессы **Лидии Андреевой** на присуждение Нобелевской премии **Светлане Алексиевич**] / запіала Катя Карпицкая // Горацкі веснік. – 2015. – 14 кастрычніка. – С. 4.

Літаратура аб жыцці і творчасці

79. **Нікуліна, В.** Жыць па сумленню : [пра Л. А. Мініч] // Ленінскі шлях. – 1995. – 1 сакавіка. – С. 3.
80. **Дзетліковіч, П.** Знаёмцеся: Лідзія Андрэева : “Я адчуваю, як з прыродай у адно зліваюся душой...” : [пра удзельніцу хора ветэранаў “Спадчына” **Лідзію Андрэеўну Мініч**] // Ленінскі шлях. – 2003. – 2 жніўня. – С. 7.
81. **Середникова, Г.** Спешу сказаць... : [о презентации сборника стихов **Лидии Минич** “Спешу сказаць...”] / Г. Середникова // Региональные ведомости. – 2005 – 1 декабря. – С. 5.
82. **Детликович, П.** Лидия Андреева: “Спешу сказаць...” : [о прошедшей презентации книги Лидии Андреевой “Спешу сказаць...”] / П. Детликович // Ленінскі шлях. – 2005. – 10 снежня. – С. 3.
83. **Марозава, А.** Шчыры дар сэрцаў : [пра літаратурную вечарыну “Душы і сэрца шчыры дар”, прысвечаную мясцовым паэтам **Л. Андрэевай, М. Уласенку і В. Варанковай**, якая адбылася ў Горацкай раённай бібліятэцы імя М. Гарэцкага] / Алена Марозава // Ленінскі шлях. – 2007. – 4 красавіка. – С. 13.
84. **Шупилова, Г.** Души и сердца щедрый дар : [отклик читателей на проведенное Горецкой районной библиотекой мероприятие “Души и сердца щедрый дар”, посвященное местным поэтам **М. Власенко, Л. Андреевой, В. Воронковой**] / Галина Шупилова // Региональные ведомости. – 2007. – 11 апреля. – С. 2.
85. **Власенко, М.** Хождение по наукам : [о горецкой поэтессе **Лидии Андреевне Минич**] / Михаил Власенко // Региональные ведомости. – 2007. – 3 мая. – С. 3 ; Зямля і людзі. – 2007. – 22 жніўня. – С. 6.
86. **Дзеружкова, Л.** Душы крыніца жыватворная : [выйшаў з друку зборнік вершаў **Лідзіі Андрэевай** “Жыватворная крыніца”] / Л. Дзеружкова // Ленінскі шлях. – 2007. – 26 верасня. – С. 7.
87. **Середникова, Г.** Чтобы не иссякла животворная криница : [о презентации книги стихов **Лидии Андреевой** “Жыватворная крыніца”] / Г. Середникова // Региональные ведомости. – 2007. – 31 октября. – С. 3.
88. **Агейчык, А.** “Хай будзе невычэрпнай тая крыніца ...” : [пра прэзентацыю чарговага зборніка вершаў **Лідзіі Андрэевай** “Жыватворная крыніца”] / А. Агейчык // Ленінскі шлях. – 2007. – 14 лістапада. – С. 7.
89. **Дерюжкова, Л.** Уроки “Роднага слова” : [о встрече поэтессы **Лидии Минич** с учащимися СШ № 4] / Людмила Дерюжкова // Ленінскі шлях. – 2008. – 17 мая. – С. 2.
90. **Дзеружкова, Л.** “Мая сям’я ад А да Я” : [пра новую кнігу для дзяцей горацкай паэтэсы **Лідзіі Мініч** “Мая сям’я ад А да Я”] / Людміла Дзеружкова // Ленінскі шлях. – 2010. – 16 студзеня. – С. 2.
91. **“Когда в душе у Вас нет зимы...”** : [о презентации новой детской книги стихов **Лидии Андреевой** “Мая сям’я ад А да Я”] // Региональные ведомости. – 2010. – 3 февраля. – С. 4.
92. **Середникова, Г.** “Когда в душе у Вас нет зимы...” : [о творческом вечере

- поэтессы **Лидии Минич** и презентации ее новой книги “Моя семья от А до Я”] / Галина Середникова // Региональные ведомости. – 2010. – 10 февраля. – С. 4.
93. **Киммель, В.** “Сэрцам знойдзенае слова” : [пра прэзентацыю новага зборніка вершаў **Л. Мініч** “Сповідзь”, якая адбылася ў раённым цэнтры культуры] / В. Киммель // Советский студент. – 2010. – № 6 (4 сакавіка). – С. 2.
 94. **Киммель, В.** “Я пішу – і ад любасці верш мой ідзе” : [пра прэзентацыю чацвёртага паэтычнага зборніка вершаў **Лідзіі Мініч** “Сповідзь”, якая адбылася ў раённым цэнтры культуры] / Вольга Киммель // Ленінскі шлях. – 2010. – 6 сакавіка. – С. 2.
 95. **Уласенка, М.** Новае жыццё Лідзіі Мініч : [пра новыя кнігі паэзіі **Лідзіі Мініч** “Мая сям’я ад А да Я” і “Сповідзь”] / Міхаіл Уласенка // Региональные ведомости. – 2010. – 17 марта. – С. 3.
 96. **Клішэвіч, Я.** Песні слухалі стоячы : [у Горках адбыўся канцэрт, прысвечаны 120-годдзю з дня нараджэння **Максіма Багдановіча**, у якім прынялі ўдзел **Л. Мініч, Н. Ніканчук, Л. Дзеружкова, Т. Грыневіч-Матафонава**] / Ягор Клішэвіч // УзГорак. – 2011. – 24 лістапада. – С. 2.
 97. **Куніцкая, А. М.** З любоўю да жыцця і да паэзіі : [аб творчасці **Лідзіі Андрэевай**] // Бацькаўшчына : зборнік матэрыялаў краязнаўчай канферэнцыі (г. Горкі, 2010) / галоўны рэдактар Н. А. Глушакова. – Горкі, 2011. – С. 111-114.
 98. **Дзетліковіч, П.** Акрылёнасць верша Лідзіі Андрэевай : [аб прэзентацыі новага зборніка паэзіі **Лідзіі Андрэевай** “І боль, і мары, і любоў”] / Пётр Дзетліковіч // Горацкі веснік. – 2014. – 7 сакавіка. – С. 3.
 99. **Дзетліковіч, П.** Легенды Элады “На хвалях вечнасці” Лідзіі Андрэевай : [пра чарговую кнігу члена аматарскага аб’яднання “Роднае слова” **Лідзіі Андрэевай** “На хвалях вечнасці”] / Пётр Дзетліковіч // Горацкі веснік. – 2012. – 18 красавіка. – С. 4.
 100. **Володько, А.** Песни о “Дажынках” : [песни о “Дажынках” горацкіх поэтов В. Салтанова и Л. Андреевой] / Антон Володько // УзГорак. – 2012. – 27 верасня. – С. 2.
 101. **Детликович, П.** Легенды Элады : на хвалях вечнасці [горацкай паэтэсы **Лідзіі Андрэевай**] / Петр Детликович // Огни над Проней : Горки в лицах. – Минск : Белпринт, 2012. – С. 358-360.
 101. **Коньшава, Т.** Дарыце радасць! : [пра сустрэчу вучняў гімназіі № 1 з паэтэсай, членам аматарскага літаратурнага аб’яднання “Роднае слова” **Лідзіі Андрэевай**] / Таццяна Коньшава, Алена Шкуратава // Горацкі веснік. – 2013. – 13 красавіка. – С. 6.
 102. **Семченкова, Н.** Мастер-класс – КЛАСС! : [в районной детской библиотеке для членов клуба “Юный литератор” горацкая поэтесса **Лидия Андреева** провела мастер-класс] / Надежда Семченкова // Региональные ведомости. – 2013. – 30 октября. – С. 4; УзГорак. – 2013. – кастрычніка. – С. 6.
 103. **Уладзімірава, Т.** І боль, і мары, і любоў Лідзіі Андрэевай : [аб прэзентацыі шостага зборніка паэзіі горацкай паэтэсы **Лідзіі Андрэевай** “І боль, і мары, і любоў”] / Таццяна Уладзімірава // УзГорак. – 2014. – 30 студзеня. – С. 3.
 104. **Дзеружкова, Л.** “Я п’ю жывіцу з родных каранёў...” : [пра творчасць горацкай паэтэсы **Лідзіі Андрэевай**] / Людміла Дзеружкова // Зямля і людзі. – 2014. – 19 лютага. – С. 14.

105. **Середникова, Г.** Поэзия и проза жизни Лидии Минич [о творчестве горецкой поэтессы *Лидии Андреевны Минич*] / Галина Середникова // Региональные ведомости. – 2015. – 28 января. – 2-3.
106. **Власенко, М.** Хождение по наукам : [о бывшем преподавателе БГСХА, поэтессе *Лидии Андреевне Минич* и ее творчестве] / Михаил Власенко // Зямля і людзі. – 2015. – 18 лютага. – С.13.
107. **Агейчык, А.** Хвалюючыя гукі “Мелодыі душы” : [пра юбілейную вечарыну пад назвай “Мелодыя душы”, прысвечаную 75-годдзю горацкай паэтэсе, члену Саюза беларускіх пісьменнікаў, народнага літаратурнага аб’яднання “Роднае слова” *Лідзіі Андрэевай*] / Алена Агейчык // Горацкі веснік. – 2015. – 21 сакавіка. – С. 5.
108. **Кніга з подпісам аўтара** : [у Аўсянкаўскай сярэдняй школе адбылася творчая сустрэча з паэтэсай *Лідзіяй Андрэевай*] / юныя карэспандэнты Аўсянкаўскай СШ // Горацкі веснік. – 2016. – 22 кастрычніка. – С. 3.
109. **Агейчык, Е.** Книги – детям : [председатель РОО “Белая Русь” *Александр Четкин* подарил детской православной воскресной школе при академическом храме книгу *Л. Андреевой* “Алфавіт ад “А” да “Я”] / Елена Агейчык // Горацкі веснік. – 2017. – 18 студзеня. – С. 5.
110. **Дзеружкова, Л.** “Твой, Радзіма, пасаж берагу...” : [аб прэзентацыі новага зборніка паэзіі *Лідзіі Андрэевай* “Ніці”, якая адбылася ў Горацкай цэнтральнай бібліятэцы імя М. Гарэцкага] / Людміла Дзеружкова // Зямля і людзі. – 2017. – 5 красавіка. – С. 11 : фота ; Горацкі веснік. – 2017. – 15 красавіка. – С. 4 : фота.
111. **Дзеружкова, Л.** Творчасць не ведае межаў : [горацкія пісьменніцы *Лідзія Андрэева* і *Наталля Ніканчук* выйшлі ў фінал Міжнароднага літаратурнага форуму “Славянская ліра-2017”, а *Таццяна Гаўрыленка* атрымала дыплом другой ступені Першага епархіяльнага конкурсу праваслаўных паэтаў, пісьменнікаў “По слову твоему”] / Людміла Дзеружкова // Горацкі веснік. – 2017. – 14 чэрвеня. – С. 5
112. **Супрун, В.** Сустрэча з паэткай : [у Горацкім педкаледжы адбылася творчая сустрэча з *Лідзіяй Андрэевай*] / Васіль Супрун // Горацкі веснік. – 2018. – 21 лютага. – С. 5.
113. **Кожевникова, Г.** Дипломы международных литературных форумов : [горецкая поэтесса *Лидия Андреева* стала лауреатом Международного литературного форума “Славянская лира-2018” и XV Международного литературного конкурса – “Под небом Рязанским”] / Галина Кожевникова // Горацкі веснік. – 2018. – 20 чэрвеня. – С. 6.
114. **Драздоўская, В.** Паэма пра Горацкі край : [аб прэзентацыі новага зборніка паэзіі *Лідзіі Андрэевай* “Тут росы бялей...”, якая адбылася ў Горацкай цэнтральнай бібліятэцы імя М. Гарэцкага] / Валерыя Драздоўская // Горацкі веснік. – 2018. – 3 лістапада. – С. 7 : фота.
115. **Кожевникова, Г.** Женщины с активной жизненной позицией : [поэтесса *Лидия Андреевна Минич*, заместитель директора по воспитательной работе гимназии № 1 *Юлия Александровна Пономарева* и социальный педагог средней школы № 4 г. Горки *Светлана Иосифовна Тимошенко*, представлявшие РО ОО “Белорусский союз женщин” стали победителями областного этапа 11-го республиканского конкурса “Женщина года-2018”] / Галина Кожевникова // Горацкі веснік. – 2019. – 6 красавіка. – С. 1.

116. **Ліўшыц, У. М.** “Заўсёды імкнуся рабіць нешта дзеля роднай мовы...” : (пра **Лідзію Мініч (Андрэву)** / Уладзімір Ліўшыц // Раскопкі вакол Горацкага “Парнаса” : літаратуразнаўчыя нарысы. – Горкі, 2019. – Кніга 1 : Вучыліся ў акадэміі. Вучыліся і працавалі ў акадэміі. – С. 160-167.

Імяны паказальнік

(лічбы адсылаюць да парадкавага нумара запісу ў бібліяграфіі,
а лічбы ў дужках— да парадкавага нумара аб асобах)

Агейчык А.	88, 107
Агейчик Е.	109
Алексиевич С.	(66)
Андреева Л.	61, 62, 66
Аўсяннікава Т.	14, 15
Багдановіч М.	(38, 96)
Блохин Н. Г.	(23)
Бяляцкі А. В.	8
Варанкова В.	(83)
Васільеў Л.	(47)
Власенко М.	85, 106 (84)
Войченко П.	(61)
Володько А.	100
Воронкова В.	(84)
Гаўрыленка Т.	(111)
Грыневіч-Матафонава Т.	(96)
Дерюжкова Л. Н.	9, 89
Детликович П.	82, 101
Дзеружкова Л. М.	11, 16, 28, 86, 90, 104, 110, 111 (96)
Дзетліковіч П.	98, 99
Драздоўская В.	114
Драздоўская Т.	16
Кавалёва Н.	16
Карнеева Н. В.	8
Карпицкая К.	(66)
Кіммель В.	93, 94
Киселев С.	(10)
Клімуць С.	12, 13
Клішэвіч Я.	96
Кожевникова Г.	113, 115
Коньшава Т.	101
Куніцкая А. М.	97

Ліўшыц У. М.	1, 8, 116
Максимов Ю. Л.	(24)
Марозава А.	83
Мініч Л. А.	59, 60, 63-65
Ніканчук Н.	(96, 111)
Нікуліна В.	79
Пономарева Ю. А.	(115)
Пугач А. М.	1-5, 10
Рулев А.	(61)
Савіцкая Л.	16
Салтанов В.	(100)
Саскевіч В. А.	4, 5
Семченкова Н.	102
Середникова Г.	81, 87, 92, 105
Скарына	(15)
Супрун В.	112
Тимошенко С. И.	(115)
Уладзімірава Т.	103
Уласенка М. А.	11, 16, 95 (83)
Цыганаў А. Р.	1, 2
Чечеткин А.	(110)
Шатравко Н. С.	10
Шупилова Г.	84

Геаграфічны паказальнік

(лічбы адсылаюць да парадкавага нумара запісу ў бібліяграфіі)

Аўсянка, аг. Горац. р-н	108
Багацькаўка, в. Мсцісл. р-н	26
Беларусь	9, 16
Горкі	9, 46
Магілёўшчына	7, 28, 34
Рягань, г.	113
Смаленск, г.	16

Паказальнік загаловкаў

(лічбы адсылаюць да парадкавага нумара запісу ў бібліяграфіі)

Кніга з подпісам аўтара	108
«Когда в душе у Вас нет зимы...»	91

Спіс выкарыстаных выданняў

Зборнікі

Акадэмічны вянок. Вып. 2-5
Бацькаўшчына. 2011
Блики памяти
Брама. 2014, 2015, 2017, 2018
На крылах натхнення
Над родным краем жураўлі
Огни над Проней
Раскопкі вако Горацкага Парнаса. Кн. 1.
Светлой памяти поэта
У краі бярозавых гаёў
Эхо нашей Победы

Перыядычны друк

Белорусская нива
Вожык
Горацкі веснік
Зямля і людзі
Культура
Ленінскі шлях
Літаратура і мастацтва
Магілёўскія ведамасці
Региональные ведомости
Советский студент
УзГорак

“Жыццё маё – выток пачуццяў...”

да 80-годдзя з дня нараджэння члена Саюза беларускіх пісьменнікаў
Лідзіі Андрэевай

Біябібліяграфічны даведнік

Складальнік: Н. Дылькова

Камп'ютарны дызайн: А. Марозава

Адказы за выпуск І. Пачэкіна

Надрукавана на аргтэхніцы Горацкай цэнтральнай бібліятэкі імя. М. Гарэцкага

Горацкая цэнтральная бібліятэка імя. М. Гарэцкага
вул. Якубовскаго, 40. 213410, Горкі.

E-mail: gorkilib@tut.by
www. lib-gorki.mogilev.by

Аб готвін, аб зрэвіцці, і вершы -
Выток галочных дзвоня ідэй:
На значнасці, лічу, найпершым
Радзімь лес і дух людзей!

Лідзія Андрэева

